

**GAZİ BEDEN EĞİTİMİ
VE SPOR BİLİMLERİ
DERGİSİ**

**GAZİ JOURNAL OF
PHYSICAL EDUCATION
AND SPORTS SCIENCES**

Cilt
Sayı
Nisan

XVI
2
2011

Volume
Issue
April

İÇİNDEKİLER

**SPOR YÖNETİM
BİLİMLERİ**

Türkiye'de Sporun Yönetel Yapısı
İçinde Spor Federasyonları

3 - 10
A.Faik İMAMOĞLU

Sport Federations in the Managerial
Structure of Sport in Turkey

Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği'nin
Geçerlilik ve Güvenirlilik Çalışması

11 - 23
Berna METE ERGİN
A. Faik İMAMOĞLU
Yasemin ÇAKMAK
YILDIZHAN

Reliability and Validity Study of
Percieved Service Quality Scale

Akademisyenlerin ve Milletvekillerinin
Spor Siyaset Etkileşimine Yönelik
Görüşleri

25 - 44
Mustafa Yaşar ŞAHİN
A.Faik İMAMOĞLU

Views of Parliamentarians and
Academics for the Interaction of Politics
and Sports

Spor Eğitimi Veren Öğretim
Kurumlarının Değişim İhtiyacının
Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma

45 - 69
Dilek TUFAN
İ. Fatih YENEL

An Investigation on the Determining
of the Changing Need of Teaching
Organizations Presenting Sportive
Training

EDİTÖRDEN

Prof. Dr. A. Faik İmamoğlu'nun Ardından...

Bir dostu, bir spor, bilim ve gönül adamını daha kaybettik... Önce çağdaş Türk folklorunun bilgilerinden Dr. Hasan Basri Öngel'i (2001); ardından az yetişir spor adamlarından Prof. Dr. Yaşar Sevim'i (2009) sonsuzluğa uğurlamıştık. Ve şimdi de çaresizlikler içerisinde Prof. Dr. A. Faik İmamoğlu'nun ani, erken ve kabulü zor göçünün acısını yaşıyoruz... O, nitelikli insan yetiştirmekte zorlanan bir iklimde bin bir güçlükler arasından sıyrılarak boy atmış, gelişmiş ve geliştirmiş bir bilim, spor ve kültür adamıydı. Sadece Gazililerin değil, Türk spor camiasının ve spor bilimlerinin de bir yanı eksik artık...

Prof. Dr. A. Faik İmamoğlu'nun yaşam serüveni 1955 yılında Trabzon/ Sürmene'de başladı. İlkokulu Konya Ereğli'de (1967), ortaokul ve liseyi Ankara Aydınlikevler Lisesi'nde (1974) okudu. 1975'te girdiği İstanbul Anadoluhisarı Gençlik ve Spor Akademisi Spor Yönetim Bilimleri Bölümü'nden 1979'da mezun oldu. Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü'nün çeşitli birimlerinde görev yaptı. 1983-1985 yılları arası Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Yüksek lisans, 1986-1990 yıllarında da Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü'nde Doktora eğitimini tamamladı. 1983'te Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Beden Eğitimi Bölümü'ne araştırma görevlisi olarak girdi. 1993'te doçent, 2000'de profesörlük unvanını aldı. Yeni yapılanmayla 1992'de Yüksekokula dönüştürülen kurumda 1994'te getirildiği Spor Yöneticiliği Bölüm Başkanlığı'nı sürdürürken, 2000'de Yüksekokul Müdürlüğü'ne atandı. 1997 yılından itibaren üstlendiği Türkiye Badminton Federasyonu Başkanlığı esnasında, 1998'de Balkan Ülkeleri Badminton Birliği As Başkanlığı'na seçildi.

Ülkemizde, genelde spor bilimlerinin, özelde ise spor yöneticiliği alanının yapılanma ve gelişmesi uğrunda büyük çaba sarf etti. Çeşitli bilimsel ortamlarda, Türk spor yönetiminin sorunları ve çözüm yolları konusunda aydınlatıcı konuşmalar yaptı, çok sayıda ve sık atıf alan makaleler yayımladı. Ortak yazarıyla geliştirmekte olduğu "Spor İşletmeciliği" başlıklı kitabı kısa zamanda alanın temel başvuru eseri olarak kabul gördü.

Yüksekokul Müdürlüğü döneminde kurumsal aidiyeti pekiştirici ve çalışanlar arası ilişkileri geliştirici çabaları ile yönetimde çalışanların sorumluluklarına müdahaleye tenezzül etmeyen "biz" temelli demokratik lider davranışları hep hatırlanacaktır.

Her türlü bilimsel etkinliği ve bu kapsamda özellikle Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi'ni yayın hayatına atıldığı günden itibaren büyük bir heyecanla destekleyen, hayatını Türk sporunun ve spor biliminin gelişimine adanmış büyük insanın anısı önünde saygıyla eğiliyoruz.

Ruhu şad, Türk sporunun başı sağ olsun!..

Prof. Dr. İbrahim Yıldırım

TÜRKİYE'DE SPORUN YÖNETSEL YAPISI İÇİNDE SPOR FEDERASYONLARI*

A. Faik İMAMOĞLU**

ÖZET

Türkiye'de spor alanında ilk ulusal örgütlenmeden bugüne kadar sporun yönetimine dair arayışlar sürekli gündeme gelmiştir. Bu bağlamda yönetsel anlamda ilk kez Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakı ile örgütlenen Türk sporu zaman içerisinde çeşitli yapısal değişikliklere uğramış, spor federasyonları da bu değişimin içerisinde varlıklarını sürdürmüşlerdir. Uzun yıllardır Türk spor sisteminin yönetsel yapısında yeniden yapılanma ihtiyaçları dile getirilmekte, bu yapısal değişim ihtiyacının özellikle spor federasyonları açısından önemine işaret edilmektedir. Gerçekleştirilmesi düşünülen yeni yapıyla spor federasyonlarının özerk bir yönetim modeline kavuşturulması hedeflenmekte, böylece etkinlik ve verimliliğin artırılacağı vurgulanmaktadır.

Bu çerçevede Türkiye'de sporun yönetsel yapısı ve bu yapı içinde spor federasyonlarının görünümü yakın tarihsel gelişim süreci içinde verilecek ve özellikle yapısal değişim gerekliliği vurgulanarak bugüne ışık tutulmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Spor Yönetimi, Spor Federasyonları.

SPORT FEDERATIONS IN THE MANAGERIAL STRUCTURE OF SPORT IN TURKEY

ABSTRACT

The search regarding to the sport management has become a current issue in Turkey since the early national organizations of sports. In this context, the Turkish sport which was firstly organized by the Turkey Training Society Association has various structural changes in time, and sport federations existed in this change. For a long time, the need of reconstruction of the managerial system of Turkish sport was expressed and the importance of the need of this structural change according to sport federations was pointed out. With the new structure thought to be formed it is targeted that the sport federations to have an autonomous management model, thus their efficiency and productivity would be increased.

In this context, the vision of the sport federations in their recent historical development is given, and particularly by emphasizing the need of structural change it is tried to guide today's conditions.

Keywords: Sport Management, Sport Federations.

Geliş tarihi: 04.10.2010; Yayına kabul tarihi: 27.10.2010

* 7. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi (27-29 Ekim 2002, Antalya) kapsamında düzenlenen "Spor Yönetimi" konulu panelde yapılan konuşma.

** Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, ANKARA.

Not: Çalışmanın sunumundan sonra Türk Spor Yönetiminde meydana gelen değişiklikler yazarın doktora öğrencisi E.Esra ERTURAN ÖĞÜT tarafından ilgili sayfa sonunda dip notlarla gösterilmiştir.

GİRİŞ

Türkiye’de sporun fiili yönetiminden sorumlu kuruluş olan Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün*, sporun toplumdan dengeli bir şekilde yayılıp gelişmesini sağlamak, her yaş ve kesimdeki vatandaşa spor yaptıracak ortamı hazırlamak gibi temel görevleri yerine getirmedeki performansı öteden beri spor kamuoyunda tartışılmakta ve spor yönetiminin yeniden yapılandırılması gereği sıklıkla dile getirilmektedir. Spor yönetiminin yeniden yapılandırılması tartışmalarında üzerinde en çok durulan konunun da spor federasyonlarının özerkleşmesi olduğunu söylemek mümkündür. Çünkü Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, kendi görev alanı içine giren ulusal ve uluslararası spor organizasyonlarının düzenlenmesini, bünyesinde yer alan spor federasyonları vasıtasıyla gerçekleştirmektedir.

Bu nedenle, Türkiye’de spor federasyonları, her ne kadar bir üst kuruluşa (GSGM) bağlı olsalar bile, faaliyetlerinde etkin ve verimli olabilmek, çabuk ve bağımsız karar alabilmek için idari ve mali açıdan serbest hareket edebilecekleri bir yapıya kavuşmaları gerekmektedir. Söz konusu bu yapı, ya da başka bir deyişle, spor federasyonlarının yeniden yapılanmasında hedefin “özerkleşme” olduğu hemen her platformda dile getirilmektedir**.

Bu çerçevede Türkiye’de sporun yönetsel yapısı ve bu yapı içinde spor federasyonlarının görünümü yakın tarihsel gelişim süreci içinde verilecek ve özellikle yapısal değişim gerekliliği vurgulanarak bugüne ışık tutulmaya çalışılacaktır.

Yakın Tarihsel Gelişim Süreci İçinde Türkiye’de Sporun Yönetim Yapısı

Bugünkü Türk spor yönetimi ve örgütsel yapısı tarihsel bir gelişme süreci sonunda ortaya çıkmıştır. Hiç şüphesiz Türkiye’de sporun ilk örgütlenme çalışmalarından bugüne zaman içinde beliren ihtiyaçlar ve bu ihtiyaçları karşılamak üzere yapılan değişikliklerle bir gelişme süreci yaşanmıştır. Bu süreç genel çizgileri ile ele alındığında Türkiye’de spor yönetiminin yakın tarihsel gelişimi de göz önüne gelecektir.

Türkiye’de sporun kulüplerüstü, örgütlü ve düzenli bir yapıya kavuşturulması amacıyla spor kulüplerinin bir araya gelerek yürüttükleri çalışmalar sonucunda 22 Mayıs 1922 tarihinde “ilk spor örgütü olarak da kabul edilen” (BTUM, 1943; Fişek, 1985: 94, 95) Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakının (TİCİ) kurulmasıyla “yalnızca üye kulüpleri değil, kendisi de özel hukuk tüzel kişisi olarak gerçek bir federatif yapı şeklinde yasalık kazanan Türkiye’nin bu ilk ulusal spor örgütü” (Fişek, 1985: 95), kuruluş nizamnamesinde

* Konuşmanın yapıldığı tarihte Türkiye’de spordan sorumlu devlet örgütü Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü iken 2011 itibarıyla bu kurum yerini Gençlik ve Spor Bakanlığı’na bırakmıştır.

** Konuşmanın yapıldığı tarihte spor federasyonlarının özerkliği tartışmalı bir konu iken 2004 yılında çıkan 5105 sayılı “Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğünün Teşkilat Ve Görevleri Hakkında Kanun İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” (13 Mart 2004 tarih ve 25401 sayılı Resmî Gazete) doğrultusunda spor federasyonları özerkleştirilmiştir. Ardından 2011 yılında kanunda yapılan bazı düzenlemeler ile özerk federasyonlar “bağımsız” federasyonlar şeklinde tanımlanmıştır.

de belirtildiği üzere pek çok görev üstlenmiş; özellikle spor federasyonlarının kurulmasına öncülük etmiş ve sporun ülke genelinde birden çok branş üzerinde yapılması için gayret göstermiştir.

TİCİ, temelde, aşağıdan yukarıya seçimle ve federe birimlerin (kulüplerin) bir üst basamağa federatif yetkiler devretmesiyle oluşan bir örgütsel yapıdır. Bu yapısıyla TİCİ, bugün bile, spor yönetimi ile ilgili yapılan tartışmaların temel konusunu teşkil eden “özerk spor yönetimi” modeli için örnek teşkil etmektedir. Gerçektende, TİCİ, “kendi kendisini yönetme yeteneğine sahip olan Avrupa’nın devlete ve hükümete karşı bağımsız olarak kurduğu, çok sporlu ve çok kulüplü federatif spor birliklerinin Türkiye’deki benzeridir” (Fişek, 1985: 105).

Kurulduğu yıl olan 1922’de futbol, atletizm ve güreş federasyonlarını bünyesinde bulunduran TİCİ, çok sporlu, ülke düzeyinde örgütlenmiş bir kuruluş olarak özerk spor yönetimi anlayış ve uygulamalarıyla tarihsel süreç içinde görevini tamamlayarak yerini Türk Spor Kurumuna (TSK) bırakırken bugünün Türkiye’sinde dahi tartışılan bağımsız spor yönetimine ilişkin model arayışlarında bir örnek olarak anılması yanlış olmasa gerektir.

TİCİ döneminin sona ermesinde hiç şüphesiz pek çok sebep rol oynamıştır. Ama en çok kulüpler arası sürtüşme ve çekişmelerin etkili olduğunu söyleyebiliriz. 3530 Sayılı Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Kanununun gerekçesinde belirtildiği gibi “TİCİ Türkiye’de sporun az çok gelişmesini sağlayabilmiş ise de teşekkül tarzındaki hususi mahiyet dolayısıyla bütün sporcularımıza muta bir otorite haline bir türlü gelememesi” düşünceleri artık hakim olmuştur. Yukarıda da belirtildiği gibi bu hakim anlayışın oluşmasında kulüpler arası kavgaların etkisi büyüktür. Doğal olarak TİCİ’nin yapısından kaynaklanan ancak bir türlü giderilemeyen sorunlar spor yönetiminde yeni bir örgütlenme arayışını gündeme getirmiştir. Adı Türk Spor Kurumu (TSK) olan bu yeni örgüt TİCİ’nin son kongresi (8. Kongre) ile birlikte 1936 yılında kuruldu. Türk Spor Yönetiminde “ara rejim”, “geçiş dönemi” gibi isimlerle de anılan bu dönem TSK’nın iktidarındaki tek parti olan Cumhuriyet Halk Partisi’ne bağımlı bir çalışma düzeni içinde faaliyetlerini sürdürdüğü için yarı resmi bir nitelikte, bir bakıma parti ile devlet arasında bir yönetimi ifade etmektedir.

Parti, nihayet siyasi bir oluşumdur. Doğal olarak parti yöneticilerinin şahsi hırs ve amaçlarının spora karışması, her spordaki olumsuz hadisenin de partiye sıçraması kaçınılmaz hal alınca parti bu yüzden sporu bünyesinden atmak istemiş, ama bu sefer serbest bırakmayıp hükümete bağlama kararını almıştır (Fişek, 1985: 118). Böylece hem TİCİ hem de TSK dönemindeki olumsuz gelişmeler ve sporu eğitim, sağlık gibi devlet tarafından yöneten çeşitli ülkeler örnek gösterilmek suretiyle yeniden bir yapılanma gereği öne sürülerek, nihayet 1938 yılında 3530 Sayılı Kanununla Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü kurulmuş ve böylece spor üzerinde tam bir devlet otoritesi sağlanmıştır.

Sporun doğrudan doğruya devlet eliyle yönetilmesini ifade eden BTGM dönemini, başka bir deyişle şimdiki yapıyı incelemeye başlamadan evvel daha önceki yönetsel aşamaları Fişek’in şu ifadeleri ile tekrar gözler önüne serelim:

“1922–1936 dönemini kapsayan 1. aşama yönetsel önceliğini bir spor kulüpleri federasyonu olan gönüllü seçimlik Türkiye İdman Cemiyetleri İttifakından, sportif özelliğini de Türkiye'nin ilk kez uluslararası spor alanlarına çıkmasından almakta; ikinci aşama ise, seçimlik gönüllü niteliğini göz önünde korumasına karşılık daha ilk kurultayında iktidar partisi CHP'ye yan örgüt olarak bağlanma kararını oybirliği ile alan yarı resmi Türk Spor Kurumunda somutlaşmaktadır.” (Fişek, 1983: 2178).

Türkiye'de sporun devlet yönetimine geçtiği ve BTGM vasıtasıyla örgütlendiği 1938 yılında önce Başbakanlığa bağlı kurulan bu spor örgütü çeşitli gerekçelerle 1942'de Milli Eğitim Bakanlığına, 1960'da yeniden Başbakanlığa, 1970 yılında ise Cumhurbaşkanlığı tezkeresi ile kurulan Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlanmıştır. BTGM daha sonra, 1983'te Gençlik ve Spor Bakanlığı ile Milli Eğitim Bakanlığı'nun birleşmesiyle oluşturulan Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı'na, 1989 yılında da tekrar Başbakanlığa bağlanmıştır. Bu arada, 1986 yılında 3530 Sayılı Kanun yerini 3289 Sayılı Kanuna bırakmış, BTGM'nin ismi de Beden Terbiyesi ve Spor Genel Müdürlüğü (BTSGM) olmuştur. Ancak bu isim tekrar bir değişikliğe uğramış; 1989 yılında BTSGM'nin adı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü (GSGM) olmuştur.

Görüldüğü gibi, Türkiye'de spor örgütlenmesinde, bir taraftan TİCİ gibi federatif ve TSK gibi yarı resmi yapıların denenmesi, öte taraftan sporun devlet yönetimine geçtiği tarihten itibaren de vesayet makamının sürekli değişmesi, ister istemez “sporun nasıl yönetildiğine” ilişkin bir karara varılamamasına işaret etmektedir. Aslında temel sorunda budur.

Yukarıda genel çizgileri ile verilmeye çalışılan Türk spor yönetimi içinde spor federasyonlarıyla ilgili olarak yakın tarihsel gelişim sürecinde bazı gelişmeler de dikkat çekmektedir. Şöyle ki; 1988 yılında 3461 Sayılı Kanunla birlikte Türk spor yönetiminde önemli köşe taşlarından biri olarak kabul edilebilecek profesyonel futbolun özel yapılanması gerçekleşmiştir. Ancak bu ilk denemede görülen yetersizlik ve aksakları gidermek üzere 1992 yılında çıkarılan 3813 sayılı yasa ile futbol özerk bir yapıya kavuşturulmuştur.

Futbola özgü özerk yapılanmayı getiren bu değişim diğer spor federasyonları için gerçekleştirilmemiş, 1993 yılında çıkarılan bir yönetmelikle* federasyon başkanlarının seçimle iş başına getirilmeleri sağlanmıştır.**

Bu değişmelere rağmen Türk spor sisteminin yönetsel yapısında yeninden yapılanma ihtiyaçları halen dile getirilmekte, bu yapısal değişim ihtiyacının özellikle spor federasyonları açısından önemine işaret edilmektedir. Gerçekleştirilmesi düşünülen yeni

* Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü Federasyon Başkanları Seçim Yönetmeliği, 27.10.1993 tarihinde yayınlanarak yürürlüğe girmiştir. Ancak bu yönetmeliğin uygulanmasından her seçim öncesi bazı değişikliklere gidilmiştir.

** Zira o zamana kadar federasyon başkanları genel müdürün teklifi ilgili bakanın onayı ile atanmaktaydı. Bu sistem uygulamada bazı sakıncalar doğurmakta siyasal veya kişisel nedenlerle federasyon başkanları sıklıkla değiştirilmekte bu da hizmetin aksamasına neden olmaktaydı. Başkanların yetenekli kişilerden seçilebilmesi ve daha uzun süre görevde kalarak politik değişikliklerden etkilenmeyecek tarzda görev yapmalarını sağlayacak bir statü tespiti artık zorunlu hale gelmişti.

yapıyla spor federasyonlarının özerk bir yönetim modeline kavuşturulması hedeflenmekte, böylece etkinlik ve verimliliğin arttırılabileceği vurgulanmaktadır.

Türkiye’de Sporun Yönetsel Yapısı İçinde Spor Federasyonları

Spor federasyonları, kendi spor dalında hem ulusal hem de uluslararası faaliyetlerin gerçekleştirilmesinde birinci derecede sorumlu kuruluşlardır. Spor federasyonlarının iki temel görevi bulunmaktadır; birincisi üyesi olduğu uluslararası federasyonun koyduğu teknik gerçekleştirilmesinde birinci derecede sorumlu kuruluşlardır. Spor federasyonlarının iki temel görevi bulunmaktadır; birincisi üyesi olduğu uluslararası federasyonun koyduğu teknik kuralların ülkesinde uygulanmasını sağlamak, ikincisi de kendi ulusal üst kuruluşuna bağlı ve sorumlu olarak ülke çapında kendi sporunu örgütleyip yaymaktır (Fişek, 1985: 106–107).

Türkiye’nin ilk ulusal spor örgütü olan TİCİ ile birlikte yine ilk ulusal spor federasyonlarının kurulduğunu biliyoruz. Bu dönemde, TİCİ bünyesindeki ilk federasyonlar futbol, atletizm, bisiklet, eskrim, tenis, yüzme, atıcılık, binicilik, güreş, halter ve boks olarak 24 Ağustos 1922 tarihinde oluşturulmuş ve kuruldukları tarihte de uluslararası federasyonlara üyelik için başvurmuşlardır (Fişek, 1985: 107).

Türkiye’de spor federasyonları bugün 3289 sayılı Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün Teşkilat ve Görevleri Hakkındaki Kanununun 18. maddesi uyarınca kurulmaktadır. Buna göre, “bir veya daha fazla spor dalı, teknik ve idari bakımdan birer federasyona bağlanır. Amatör federasyonların adedi ile profesyonel dallar, Merkez Danışma Kurulu’nun görüşünü almak suretiyle Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü’nün teklifi üzerine Başbakan tarafından tespit olunur. Amatör ve profesyonel futbol faaliyetleri Türkiye Futbol Federasyonuna bağlı iki ayrı kurul tarafından yürütülür”.

Türkiye’de spor federasyonları Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü merkez teşkilatı içinde Ana Hizmet Birimi olarak başkanlık şeklinde yer almakta ve “Spor Federasyonları Teşkilatı, Çalışma, Görev, Yetki ve Sorumlulukları”* çerçevesinde faaliyetlerini sürdürmektedirler. Anılan Kanununun Merkez Danışma Kurulu’nun görevlerini düzenleyen 10. maddesinin “d” fıkrasına göre, Merkez Danışma Kurulu federasyonlarının kurulması ve meşgul olacakları spor dalları hakkında görüş bildirmek durumundadır.

Kendi spor dalının teknik sorumlusu olan her spor federasyonunun başında bir başkan, as başkan veya başkanlar, federasyon yönetim kurulunu meydana getiren üyeler ve bir genel sekreter ile yeterli büro personeli bulunmaktadır. Federasyonlarda ayrıca danışma ve teknik kurullar ile hukuk, sağlık, eğitim, merkez hakem, organizasyon, dış ilişkiler gibi diğer kurullar da oluşturulmaktadır. Spor federasyonlarında görev yapan başkan ve yönetim kurulu üyeleri ile diğer kurullarda görev yapanlar gönüllü üyeler olup yaptıkları hizmet karşılığında her hangi bir maddi gelir talebinde bulunmazlar.

* Gençlik ve Spor Genel Müdürlüğü, Spor Federasyonlarının Teşkilatı, Çalışma, Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliği, 22.11.1993 tarih ve 21766 Sayılı Yönetmelik.

Anılan yönetmeliğe göre aynı zamanda yönetim kurulunun da başkanı olan federasyon başkanı, yurt içinde ve dışında kendi spor dalını temsil etmek gerektiğinde bu yetkisini asbaşkan veya genel sekreterine devretmek, federasyon içindeki diğer kurulların düzenli ve koordineli çalışmasını sağlamak, idari ve mali konularda tahakkuk memurluğu yetki veya sorumluluğunu taşımak veya uygulamada karşılaşılan problemlerin çözümünü sağlamak gibi yetkilere sahiptir. Federasyon yönetim kurulu ile diğer kurulların görev süreleri federasyon başkanının görevde kalmasına bağlıdır, federasyon başkanının herhangi bir sebepten dolayı ayrılması durumunda bu kurulların görev süresi de sona ermektedir.

Yine aynı yönetmeliğe göre Federasyon Yönetim Kurulu, federasyonun karar organıdır. Bu kurulun bazı görevleri ise şunlardır; federasyonun master ve 4 yıllık planı ile bütçe taslağını hazırlamak, sorumluluğu altındaki spor dalı veya dallarına ilişkin gelişmeleri takip etmek, müsabakaların uluslararası kurallara göre yürütülmesini sağlamak, kulüpler arası yarışmalarla ilgili teknik anlaşmazlıkları çözmek, yarışmaların düzenlenmesi için gerekli ortamı sağlamak, millî takım antrenörü ve sporcularının tespitini yapmak.

Federasyonların yürütme organı, federasyon genel sekreteri ile ona bağlı yeterince büro personelinden oluşmaktadır. Bunlar, federasyonların idari işlerini yürütmektedir. Federasyon genel sekreteri aynı zamanda karar organı olan federasyon yönetim kurulunun da doğal üyesidir. Federasyonların yan kurulları ise konuları ile ilgili gerekli çalışmalarını yapmada federasyon yönetimine destek olurlar.

Öte yandan, federasyonların illerle irtibatını sağlayan ve faaliyetlerin organizasyonunda federasyonla işbirliği yaparak yardımcı olan federasyon il temsilcileri de bulunmaktadır. Federasyonlar, kendi spor dalları ile ilgili teknik ve idari faaliyetlerden dolayı genel müdürlük makamına karşı sorumludurlar.

Görüldüğü gibi, spor federasyonları kendi alanlarında hem ulusal faaliyetlerin gerçekleştirilmesi hem de dış dünyaya açılan kapı olmaları nedeniyle spor örgütü içinde fonksiyonel birimlerin başında gelmektedir. Bu öneminden dolayı özellikle son yıllarda spor federasyonların özerkleşmesi temel konu olarak spor yönetiminin gündemini meşgul etmektedir.

Esasen Türkiye’de spor yönetiminin yeniden yapılandırılması ve federasyonlarına işlevsellik kazandırılması düşüncelerinin yeni olmadığı da söylenebilir. Mesela 1946 yılında düzenlenen 1. Beden Eğitimi ve Spor Şurası’nda federasyon başkanlarının seçimle iş başına gelmelerine ilişkin görüşlerin dile getirildiği (MEB, 1946), 1961 Spor Şurası’nda da “Türk sporunun gelişmesi ve yeniden düzenlenmesi amacıyla özellikle Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü teşkilatının günün icaplarına ve Türk sporunun gelişmesini sağlayacak şekilde organize edecek hüviyette bir kanun tasarısından” söz edilmesi (Karaküçük, 1999), yine 1990 ve 1999 şuralarında özellikle federasyonların özerkliğine ilişkin görüşlerin üzerinde durulması, DPT 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Spor Özel İhtisas Komisyonu Raporunda da aynı görüşlere ayrıntılı bir şekilde yer verilmesi (DPT, 2000: 24–27), Türkiye’de sporun örgütsel ve yönetsel yapısının ve bu yapı içinde federasyonların

işlevselliğinin yetersizliğine işaret eden belgelerdir. Bilhassa 1999 Spor Şurası'nın açılış konuşmasını yapan dönemin spordan sorumlu Devlet Bakanı, spor alanında bir "Yapısal Değişim Projesi"nden ve bu proje dahilinde federasyonların özerkleşmesinden bahsetmesi dikkate değerdir. Nitekim "Spor Yüksek Konseyi ve Spor Genel Müdürlüğü Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı"nın genel gerekçesinde de mevcut teşkilat yapısının günün ihtiyaçlarına cevap vermekten uzak kaldığı ve spor federasyonlarının, diğer ülkelerde olduğu gibi tedricen idari ve mali açıdan özerk hale getirilmesinin önem arz ettiği hususlarının yer alması* çözüm arayışlarının devam ettiğini göstermektedir.

Ancak özellikle spor federasyonlarının özerkleşmeleri ile ilgili düşünceler gündeme getirilirken, futbol federasyonu örneğinde olduğu gibi, alt yapı hazırlanmadan özerkliğe geçildiğinde sorunların ortaya çıkabileceğine dikkat çekilmektedir (GSGM, 1999: 77). Yukarıda zikredilen yasa tasarısının genel gerekçesindeki "spor federasyonlarının tedricen idari ve mali açıdan özerk hale getirilmesi" ifadesi de bu tereddüdü doğrulamaktadır. Aslında spor federasyonlarının özerkleşmesi, futbol federasyonunda olduğu gibi tamamiyle özerkleşme yerine, görevlerini yerine getirmede karşılaştıkları önemli engellerin belirlenerek ortadan kaldırılması, seçim sisteminde yaşanan sıkıntıların giderilmesi ve federasyonların gelişmişlik düzeylerine göre süreç içinde özerkleşmeye geçilmesi akla daha yakın görülmektedir.

Özerkliğe geçişte üç temel adımdan bahsedilebilir; birincisi seçim sistemi, ikincisi mali özerklik ve üçüncü olarak da idari özerklidir. Aslında birinci adım zaten özerkliği sağlamada en önemli aşamayı meydana getirmekte ve hem idari hem de mali özerkliğin temelini oluşturmaktadır. Burada seçimin demokratik, katılımcı, merkezi ve mahalli baskıdan uzak bir yönetmelik çerçevesinde uygulanması gerekmektedir.

İkinci ve üçüncü adımlar ayrı maddeler olarak düşünülse de aslında birbirleriyle bütünüyle ayrılmış konular değildir. Her iki durumda da federasyonlar birçok konuda mevcut üst yönetimin (GSGM) onayına bağlı olarak idari ve mali hizmetleri yerine getirmektedirler. Doğal olarak bu durum, merkezi yönetimin bilinen bürokratik çalışma düzeninden kaynaklanan aksamaları da beraberinde getirmektedir.

Bu noktada üzerinde özellikle durulması gereken husus, federasyonları mali açıdan özerkliğidir. Gerçek şu ki, günümüz şartlarında tüm federasyonların ihtiyacı olan mali kaynağın tamamını temin etmesi mümkün olmayacağı için kamu adına hizmet veren federasyonlar özerk olsalar bile kamu kaynaklarından aynı ve nakdi yardım alabilmelidirler (GSGM, 1999: 80). Mali özerkliğe geçişte bir çözüm önerisi olarak "federasyonlar adına hesap açılması" ilk adım olarak düşünülmeli ve federasyonlar elde ettikleri gelirleri lüzumuna inandıkları konularda rahatça harcaşabilmedirler.

* Spor Yüksek Konseyi ve Spor Genel Müdürlüğü Kurulması ile Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Tasarısı (Tasarı 06.12.2000 tarihinde kanunlaşmak üzere ilgili mercie sunulmuştur).

Bu arada yine mali özerklikle ilgili olarak bir ölçüde gelişme sağlayacak olan sponsorluk uygulamaları önem kazanmaktadır. Ancak 13 Eylül 2001 tarih ve 24522 Sayılı resmi gazetede yayınlanan “GSGM Sponsorluk Yönetmeliği”nin çerçevesi ihtiyaçların doğrultusunda geniş tutularak özellikle yurt içi sportif faaliyetlerinde yönetmelik kapsamına dahil edilmesi gerçekleştirilmelidir.

Sonuç

Türkiye’de spor alanında ilk ulusal örgütlenmeden bugüne kadar sporun yönetimine dair arayışlar sürekli gündeme gelmiştir. Özerk bir spor yönetiminden devlet otoritesine geçilmesi, spor yönetimini temsil eden örgütün, değişik gerekçelerle bir kuruluştan başka bir kuruluşa bağlanması, futbol federasyonunun özerkleştirilmesi ve diğer federasyonlarda da “seçim” gibi özerkliğe işaret eden uygulamaların getirilmesi, uygun bir yönetim modeli arayışlarının açık delilleridir. Ancak özellikle son yıllarda Türk spor örgütü ve spor federasyonlarında “yapısal değişim” konusu daha yoğun olarak dile getirilmekte, hatta bazı yasal düzenlemelerle (Sponsorluk Yasa ve Yönetmeliği, Spor Yüksek Konseyi ve Spor Genel Müdürlüğü Kurulması Hakkında Kanun Tasarısı gibi) çözüm bulunmaya gayret edilmektedir. Ne var ki istenilen sonuçlara henüz ulaşılmış değildir.

Avrupa Birliği’ne girme çabalarının yoğunlaştığı şu günlerde spor alanında da gerekli yapısal reformlar bir an önce gerçekleştirilmelidir. Aslında Avrupa Birliği’nin getireceği zorlayıcı etkilerle değil, sporda ileri gitmiş birçok demokratik ülkedeki gibi devletin sporu, destekleyici ve denetleyici bir üst kurul şeklinde yapılanarak yönetmesi, ayrıca spor federasyonlarının acil olarak özerk bir yapıya kavuşmaları gerçeğinin artık anlaşılması gerekmektedir.

Kaynaklar

- BTUM, 20. Cumhuriyet Yılında Beden Terbiyesi ve Spor, Ankara: Çankaya Matbaası, 1993.
 DPT, 8. Beş Yıllık Kalkınma Planı, Beden Eğitimi, Spor ve İstanbul Olimpiyatları Özel İhtisas Komisyonu Raporu, Ankara, 2000.
 FİŞEK, K., “Türkiye’de Spor”, Cumhuriyet Dönemi Türkiye Ansiklopedisi, c. 8, İstanbul: İletişim, 1983: 2178.
 FİŞEK, K., 100 Soruda Türkiye Spor Tarihi, İstanbul: Gerçek Yayınevi, 1985.
 GSGM, Spor Şurası 1990, Ankara, 1990.
 GSGM, Spor Şurası 1999 (30 Haziran – 02 Temmuz), Ankara, 1999.
 GSGM, Spor Federasyonlarının Teşkilatı, Çalışma, Görev, Yetki ve Sorumluluk Yönetmeliği, 22.11.1993 Tarih ve 21766 Sayılı Resmi Gazete.
 KARAKÜÇÜK, S., Cumhuriyet Döneminde Spor Şuraları, 1999 Spor Şurası içinde, GSGM Yayını, Ankara 1999.
 MEB, 1. Beden Eğitimi ve Spor Şurası, 18 – 24 Şubat 1996.

ALGILANAN HİZMET KALİTESİ ÖLÇEĞİ'NİN GEÇERLİLİK VE GÜVENİLİRLİK ÇALIŞMASI

Berna METE ERGİN*, A. Faik İMAMOĞLU**, Yasemin ÇAKMAK YILDIZHAN***

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, "Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği"nin üniversitelerin spor merkezlerindeki hizmet kalitesini belirlemek için geçerlilik ve güvenilirliğini tespit etmektir. Araştırmanın evrenini 2009 yılı itibariyle Türkiye'deki spor tesisleri avantajlarına göre belirlenmiş dokuz devlet üniversitesinde görev yapan 37.578 akademik ve idari personel oluşturmaktadır. Ölçek 1 Haziran - 30 Temmuz 2009 tarihleri arasında yayınlanmış ve bu süre zarfında çalışmaya 1520 kişi internet üzerinden katılmıştır. Örneklem hatası 0,0246 olarak hesaplanmıştır.

Veri toplama aracı olarak, Parasuraman ve arkadaşları (1988) tarafından geliştirilmiş olan 22 ifade ve 5 alt boyuttan oluşan (fiziksel görünüm, güvenilirlik, heveslilik, yeterlilik, duyarlılık) SERVQUAL hizmet kalitesi ölçeğinden esinlenerek geliştirilen "Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği" kullanılmıştır. Ölçekteki ifadelerin değerlendirilmesinde 7 düzeyli Likert tipi ölçekten yararlanılmıştır.

Ölçme aracı yer alan bağımsız değişkenler açıklayıcı faktör analizi yöntemi ile daha anlaşılır yapılara dönüştürülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizi yaklaşımı kullanılarak ölçüm modelinin geçerliliği ve güvenilirliği ele alınmıştır. Doğrulayıcı faktör analizi yaklaşımı sonucunda 15 madde beş faktör altında toplanmıştır. Birinci alt boyut 1.,2.,3. maddelerden, ikinci alt boyut 4., 5., 6. maddelerden, üçüncü alt boyut 7., 8., 9. maddelerden, dördüncü alt boyut 10., 11., 12. maddelerden ve beşinci alt boyut ise 13., 14., 15. maddelerden oluşmaktadır.

Sonuç olarak yapılan analizler, "Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği"nin üniversite spor tesislerini kullanan akademik ve idari personelin algıladıkları hizmet kalitesini ölçme ve değerlendirmede geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğunu ortaya koymuştur.

Anahtar Kelimeler: Hizmet Kalitesi, Spor ve Fitness, SERVQUAL, Spor İşletmeciliği.

Geliş tarihi: 24.05.2011; Yayına kabul tarihi: 13.10.2011

* Ondokuz Mayıs Üniversitesi, Yaşar Doğu Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, SAMSUN.

** Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, ANKARA.

***Spor Bilimleri Uzmanı, ANKARA.

RELIABILITY AND VALIDITY STUDY OF PERCEIVED SERVICE QUALITY SCALE

ABSTRACT

The purpose of this study was to identify the service quality of the sports centers at the universities as data gathering tools "Perceived Service Quality Scale" reliability and validity. The population of the study consists of 37.578 academic and administrative staff at nine state universities in Turkey chosen with respect to the advantages of their sports facilities in 2009. The questionnaire was published between June 1st and July 30th, and within this period 1.520 people took the questionnaire on the Internet. Sampling error was calculated as 0,0246.

In the study, as data gathering tools "Perceived Service Quality Scale" which was developed from SERVQUAL Scale (Parasuraman at all. 1985) composed of 22 item grouped under five sub-factors (physical characteristics factor, reliability factor, enthusiasm factor, adequacy factor, sensitivity factor), was used as an instrument. 7-point Likert-Scale was used in the evaluation of the items (strongly disagree to strongly agree).

The independent variables which take place in the scale have been turned into more comprehensible structures with the exploratory factor analysis. The approach of confirmatory factor analysis has been used to evaluate the validity and the reliability of the scale. As a result of confirmatory factor analysis 15 items were grouped under five sub-factors. The first subscale was composed of 1., 2., 3. items, second subscale was composed of 4., 5., 6.items, third subscale was composed of 7., 8., 9. items, fourth subscale composed of 10., 11., 12. items, and last subscale's items were 13., 14., 15.

Finally, results revealed that "Perceived Service Quality Scale" was a reliable and valid scale in the estimation of the service quality level in University sport centers of the academic and administrative staff.

Key Words: Service Quality, Sport and Fitness, SERVQUAL, Sport Management.

GİRİŞ

Hizmet sektöründe kalite gün geçtikçe değişen ve gelişen bir kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Kalite gibi hizmet kalitesinin de çok boyutlu bir kavram olması, kesin tanımının yapılmasını zorlaştırmaktadır¹. Hizmet kalitesi; müşteri beklentilerini karşılayabilme derecesi², hizmet performansı ve ideal standartları arasındaki kıyaslama³, beklenen hizmet ve algılanan hizmet performansının karşılaştırılması⁴, hizmetin müşteri beklentilerini karşıladığı veya geçtiği miktar olarak da tanımlanmaktadır⁵. Objektif ölçme eksikliğinden dolayı, bir işletmenin hizmet kalitesini değerlendirmede en uygun yaklaşım; müşterinin kendisine sunulan hizmetin kalitesini nasıl algıladığını ölçmektir⁶.

Algılanan hizmet kalitesi ise müşterilerin hizmet kalitesine yönelik sezgileri olarak tanımlanmaktadır⁷. Bu durum müşterilerin tatmin derecesini büyük ölçüde belirlemektedir.

Parasuraman ve arkadaşları “algılanan hizmet kalitesini”, müşterinin bir ürün ya da hizmetin üstünlüğü ya da mükemmelliği ile ilgili genel bir yargısı olarak tanımlamaktadırlar⁸.

Kalitenin ölçülmesinde müşterilerin algılamalarından yararlanılması ya da algılanan hizmet kalitesinin ölçülmesi ile kalite hakkında daha doğru ve gerçekçi bilgiler elde edilebilmektedir. Hizmet kalitesi ile ilgili araştırmalarda da, sunulan hizmete yönelik müşteri algılarını etkileyecek alt unsurları belirlemenin yararlı olabileceği belirtilmektedir⁹. Araştırmalar, sportif hizmetlerin de kaliteli hizmet ve sadık müşteriler sayesinde spor kuruluşlarında büyük bir kara dönüştüğünü ortaya çıkarmıştır¹⁰.

Bireylerin kullandıkları spor tesislerinden istedikleri faydayı sağlayıp sağlayamadıklarını, sunulan hizmetten memnun olup olmadıklarını ölçmek; onların spor tesislerini kullanırken daha memnun olmalarını sağlayacak tedbirlerin alınmasında ve onların memnuniyetleri doğrultusunda spor tesislerinde sunulan hizmet kalitesini geliştirmekte önemli bilgiler sağlayabilir.

Dolayısıyla bu araştırmanın amacı, birçok alanda hizmet kalitesini ölçmek amacı ile Parasuraman ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olan SERVQUAL⁶ ölçeğinden geliştirilen “Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği” nin Türkiye’deki devlet üniversitelerinin spor merkezlerinde sunulan hizmet kalitesini değerlendiren akademik ve idari personel için geçerli ve güvenilir bir ölçek olup olmadığını sınınamaktır.

YÖNTEM

Araştırmanın evreni Türkiye’de eğitim ve öğretim faaliyetlerini sürdürmekte olan ve bünyesinde kapalı yüzme havuzu, tenis kortu, spor salonu ve fitness merkezi gibi tesisler bulunduran kamuya ait üniversitelerdeki akademik ve idari personelin tamamından meydana gelmektedir.

Evrende yer alan üniversiteleri belirlenmek için devlet üniversitelerinin spor tesislerinden sorumlu kişiler telefonla aranarak (Sağlık Kültür ve Spor Daire Başkanlığı, Tesis Müdürlükleri, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu vb.) spor tesislerinin olanakları hakkında bilgi alınmıştır. Yapılan önsel belirleme sonucunda on dört üniversitenin bu özelliklere sahip tesisleri bünyelerinde barındırdıkları tespit edilmiştir. Bu üniversitelerden dokuzu (Ankara Üni., Gazi Üni., Selçuk Üni., İTÜ, Ondokuz Mayıs Üni., Gazi Antep Üni., Ege Üni., Anadolu Üni. ve Marmara Üni.) araştırma için gerekli izni vermiş, diğer beş üniversite ise söz konusu araştırmaya izin vermediği için, araştırmanın evreni dokuz üniversite olarak belirlenmiştir. İlgili üniversitelerin Bilgi İşlem Daire Başkanlıklarından alınan verilere göre toplamda 37578 personel (idari ve akademik) araştırmanın evreninin tamamını oluşturmuştur.

Ölçme aracının fiziksel olarak yayımlandığı web sayfasında IP sınırlaması getirilmiştir. Fiziksel adres üzerinden ölçek 1 Haziran – 30 Temmuz 2009 tarihleri arasında yayınlanmış ve bu süre zarfında veriler toplanmıştır. Uygulamanın bitim tarihinde toplam 1 520 kişi internet üzerinden araştırmaya katılmıştır.

Veri Analizi

Bu araştırmada güven düzeyi %95 olarak temel alınmıştır. Bu düzeye karşılık gelen t değeri ise 1,96'dır¹¹. N=37578, p=0.5, q=0.5, n=1520 değerleri alınarak aşağıdaki hesaplama sonucunda örneklem hatası 0.0246 olarak hesaplanmaktadır.

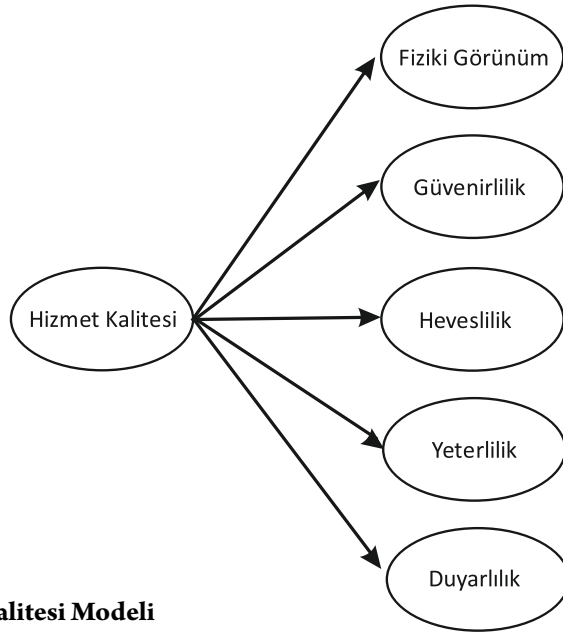
$$n = \left(\frac{N^2 p q}{d^2 (N - 1) + t^2 p q} \right)$$

N= Hedef kitledeki birey sayısı
 p= Gerçekleşme olasılığı
 q= Gerçekleşmeme olasılığı
 n= Örnekleme alınan birey sayısı
 t= Tablo değeri
 d= Örnekleme hatası
 d= 0.0246

$$1520 = \left(\frac{37578 \times 3.8416 \times 0.5 \times 0.5}{d^2 \times 37577 + 3.8416 \times 0.5 \times 0.5} \right)$$

Ölçme aracında yer alacak maddelerin tespit edilmesinde hizmet kalitesini belirlediği düşünülen unsurlar ele alınmıştır. Araştırmada SERVQUAL (hizmet kalitesi) metodunda kullanılan hizmet ölçüm faktörleri yer almıştır. Parasuraman ve ark. (1988) hizmet kalitesini belirlemek için tasarladıkları ölçme aracından hareketle, spor tesislerinde hizmet kalitesini belirleyecek bir ölçme aracı geliştirilmiştir. Bu araştırmada kullanılan ölçme aracında yer alan faktörler; fiziki görünüm, güvenilirlik, heveslilik, yeterlilik ve duyarlılıktır¹². Fiziki Görünüm Faktörü; binaların kullanılan teçhizatların, iletişim malzemelerinin ve personelin fiziki görünümüdür. Güvenilirlik Faktörü; vaat edilen hizmeti doğru olarak zamanında yerine getirme yeteneğidir. Heveslilik Faktörü; müşterilere yardım etme, hızlı hizmet verme istekliliği ve işin zamanında bitirilmesidir. Yeterlilik Faktörü; servis personelinin gerekli, yeterli bilgiye sahip olması demektir. Duyarlılık Faktörü ise müşteri ile doğrudan ilişki kuran personelin nazık, saygılı, düşünceli ve samimi olmasıdır^{13,14}.

Müşterilerin bu beş hizmet boyutu kullanılarak hizmet kalitesine ilişkin algılarını belirlemek amacıyla uluslararası kabul görmüş "Hizmet Kalitesi Modeli - HKM" nin temel alındığı kuramsal model Şekil 1' de verilmiştir. Modelde yer alan faktörlerin (gizli değişkenlerin) ve bu faktörler arasındaki nedensel ilişkilerin algılanan hizmet kalitesini açıklayabileceği varsayılmıştır.

Şekil 1. Hizmet Kalitesi Modeli

Doksan bir kişi üzerinde yapılan pilot çalışmada 22 soru kullanılmış Cronbach's Alpha değeri 0.853 olarak belirlenmiştir. 9, 13, 15 ve 18. sorular birden fazla faktöre yüklendiği için döndürme (rotasyon) sonucunda da durum değişmediğinden analizden çıkartılmıştır. 4 soru çıkarıldıktan sonra kalan 18 sorunun Cronbach's Alpha değeri 0,946 olarak belirlenmiş ve çalışmaya 18 soru ile devam edilmiştir.

Ölçme aracının amacı spor tesislerine ilişkin kullanıcıların gerçek davranışını etkilediği düşünülen faktörlerin ve bu faktörler arasındaki ilişkilerin çok boyutlu olarak tespit edilmesidir. Ölçme aracında yer alan maddeler İngiliz Dili ve Edebiyatı alanında eğitim görmüş iki uzman tarafından Türkçe'ye çevrilmiştir. Ölçme aracında yer alan maddelerin yazımında dilin basit ve doğrudan anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir. "Fiziki görünüm" dört, "güvenirlilik" dört, "heveslilik" üç, "yeterlilik" üç ve "duyarlılık" dört madde ile ölçülmüştür. Faktörler itibarıyla aşağıda gösterilen ölçme aracında yedi düzeyli likert ölçeği benimsenmiştir. Ölçme aracının cevaplandırılması, maddelerin açıkladığı durumların, gösterilme derecesine göre "kesinlikle katılmıyorum"dan "kesinlikle katılıyorum"a şeklinde düzenlenmiştir.

Ölçme aracında yer alan bağımsız değişkenler açıklayıcı faktör analizi yöntemi ile daha anlaşılır yapıya dönüştürülmüştür. Doğrulayıcı faktör analizi yaklaşımı kullanılarak ölçüm modelinin geçerliliği ve güvenirliliği ele alınmıştır. Verilerin analiz edilmesinde LISREL hazır yazılımı kullanılmıştır.

Tablo 1. Ölçme aracıda yer alan faktörler ve maddeler**Faktör: Fiziki Görünüm**

- S1. Üniversitenin spor tesisleri modern görünümlü araç-gereçlere sahiptir.
 S2. Üniversitenin spor tesisleri için kullanılmakta olan binalar ve binaların iç ortamları görselliğe hitap etmektedir.
 S3. Üniversitenin spor tesislerindeki çalışanlar düzgün görünümlüdür.
 S4. Hizmete ilişkin materyaller (bildiri, kitapçık ve broşür) üniversitenin spor tesislerinde görselliğe hitap etmektedir.

Faktör: Güvenirlilik

- S5. Müşterinin bir sorunu olduğunda, üniversitenin spor tesislerinde çözüm bulmada samimiyet ve ilgi gösterilmektedir.
 S6. Üniversitenin spor tesisleri müşterilerine verdikleri sözleri tutmaktadır.
 S7. Üniversitenin spor tesisleri doğru hizmeti sunmaktadır.
 S8. Üniversitenin spor tesisleri doğru hizmeti zamanında gerçekleştirmektedir.

Faktör: Heveslilik

- S9. Üniversitenin spor tesisleri çalışanları hizmetin tam olarak nasıl ve ne zaman gerçekleştirileceğini müşterilerine bildirirler.
 S10. Üniversitenin spor tesisleri çalışanları müşterilerine anında hizmet (spor hizmeti alırken bir sorunla karşılaştığında) sunarlar.
 S11. Üniversitenin spor tesisleri çalışanları müşterilerine yardımcı olmada isteklidirler.

Faktör: Yeterlilik

- S12. Üniversitenin spor tesisleri çalışanlarının davranışları müşterilerde güven uyandırır.
 S13. Üniversitenin spor tesisleri çalışanları müşterilerine cevap verebilecek bilgiye sahiptir.
 S14. Üniversitenin spor tesisleri çalışanları müşterilerine daima nazik davranır.

Faktör: Duyarlılık

- S15. Üniversitenin spor tesislerinde her müşteriye uygun çalışma saatleri vardır.
 S16. Üniversitenin spor tesislerinde her müşteriye bireysel önem verecek çalışanlara sahiptir.
 S17. Üniversitenin spor tesislerinde müşteriyle gönülden ilgilenilir.
 S18. Üniversitenin spor tesisleri çalışanları müşterilerin özel gereksinimlerini anlarlar.

BULGULAR**Açıklayıcı Faktör Analizi Sonuçları**

Değişkenlerin faktör yapısının incelenmesinde ilk aşamada ölçme aracıda bulunan 18 maddenin tamamı göz önünde bulundurulmuştur. Faktörlerin belirlenmesinde en yaygın olarak kullanılan Temel Bileşenler Analizi, Varimax döndürme yaklaşımıyla birlikte kullanılmıştır¹⁵. Analizler SPSS hazır yazılımı ile gerçekleştirilmiştir.

Faktör analizinin uygun olup olmadığını belirlemek için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) örneklem yeterlilik ölçüsü incelenmiştir. KMO örneklem yeterlilik ölçüsü testi 0,886 sonucunu vermiştir. KMO için 0,60 ve üstü değer kabul edilebilir düzeyi ifade etmektedir¹⁶.

Elde edilen sonuçlarda 18 madde için yapılan faktör analizi sonucunda toplam değişkenliğin %78,51'ini karşılayan 5 faktör bulunmuştur. Literatürde yapılan analizlerde %40 ile %60 arasında değişen değişkenlik oranları yeterli kabul edilmektedir¹⁷. Faktörlerin oluşturulmasında ise 0,30 ve daha az faktör yüklerine sahip maddelerin ölçme aracından çıkarılabileceği belirtilmektedir¹⁸.

Temel bileşenler faktör analizinde özdeğer (eigenvalue) değerleri 1 ve üstü olan bileşenler dikkate alınmış ve beş farklı faktör bileşeni olduğu görülmüştür. Faktörler altında yer alan maddeler incelendiğinde SERVQUAL boyutlarına eşdeğer bir sonucun ortaya çıktığı görülmektedir. Faktörler sırasıyla “fiziki görünüm” “güvenirlilik”, “heveslilik”, “yeterlilik”, “duyarlılık” olarak literatüre uygun bir biçimde adlandırılmıştır. Birinci faktör “fiziki görünüm” faktörü en yüksek özdeğer değeri almakta ve sırasıyla toplam varyansın %19,367'sini, “güvenirlilik” %15,749'unu, “heveslilik” %11,166'sını, “yeterlilik” %14,145'ini ve “duyarlılık” %18,058'ini açıklamaktadır. Beş farklı faktör bileşeni toplam varyansın %78,51' ini açıklamaktadır. Faktörü oluşturan beş farklı bileşende yer alan 18 maddeye yönelik yapılan güvenirlilik analizinde güvenirlilik katsayısının (Cronbach's Alpha) 0.925 olduğu belirlenmiştir. Bu değer, kabul edilebilir değer olan 0,70'in üzerinde, 1,00'a yakın bir değer olduğu için bilişim sistemleri kullanımı ölçeğinin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

Araştırmanın amaçlarına ulaşmak üzere öncelikle ölçüm modeli analiz edilmiştir. İstatistiksel olarak uygun ölçüm modelinin geliştirilmesinden sonra, önerilen teorik modeldeki nedensel ilişkilerin belirlenmesi için LISREL hazır yazılımı ile analizler yapılmış ve teorik model test edilmiştir.

Tutum maddelerinin normallüğünün ve çok değişkenli normallüğün saptanmasında Mardia' nın çarpıklık ve basıklık katsayıları kullanılarak tek değişkenli ve çok değişkenli normallik testleri yapılmıştır. Yapılan analizler sonucunda veri setinin çok değişkenli normallik varsayımını sağladığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

Ölçüm Modeli I'in güvenirliliğini belirlemek amacıyla öncelikle Cronbach's katsayısı hesaplanmıştır. Modeli açıkladığı varsayılan 5 faktördeki 18 tutum maddesi için güvenirlilik katsayısı $a = 0.93$ olarak hesaplanmış ve bu değer ölçme aracının oldukça yüksek düzeyde güvenilir olduğunu istatistiksel olarak açıklamıştır. Madde ortalamalarının eşitliğini test eden Hotelling T² testine göre, $p<0.001$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç madde ortalamaları arasındaki farklılığın anlamlı olduğunu ifade etmekte ve böylelikle istatistiksel olarak en az iki ortalama arasında farklılık olduğu belirlenmektedir.

Tablo 2. Ölçüm Modeli I için DFA sonuçları, güvenilirlik, ortalama ve standart sapma değerleri

Faktörler / Maddeler	Standartlaştırılmış Yükler	t-değeri	Cronbach's	R ²	Ortalama	SS
Faktör Fiziki Görünüm.			0.92			
S1.	0.90	23.06		0.82	4.93	1.34
S2.	0.93	24.35		0.87	4.99	1.30
S3.	0.86	21.28		0.74	4.91	1.27
S4.	0.70	15.74		0.49	4.67	1.33
Faktör Güvenirlilik			0.87			
S5.	0.71	16.07		0.51	4.34	1.22
S6.	0.88	21.88		0.77	4.08	1.25
S7.	0.94	24.57		0.88	3.98	1.31
S8.	0.83	19.88		0.68	3.88	1.14
Faktör Heveslilik			0.85			
S9.	0.86	21.00		0.73	3.78	1.30
S10.	0.92	23.70		0.85	3.77	1.17
S11.	0.82	19.61		0.67	3.80	1.10
Faktör Yeterlilik			0.88			
S12.	0.91	23.48		0.83	3.80	1.29
S13.	0.93	24.53		0.87	3.82	1.23
S14.	0.89	22.58		0.79	3.78	1.16
Faktör Duyarlılık			0.89			
S15.	0.79	18.60		0.63	3.73	1.18
S16.	0.80	18.92		0.64	3.79	1.30
S17.	0.93	23.93		0.86	3.70	1.26
S18.	0.88	21.89		0.77	3.70	1.24

Tablo 3. Ölçüm Modeli I için uyum ölçütleri

Uyum Ölçüsü	Değeri	Uyum
χ^2	683.44	Red
$\chi^2 / (sd - 125)$	5.46	Red
RMSEA	0.106	Red
Yakın uyum testi için <i>p</i> değeri	< 0.001	Red
SRMR	0.069	Kabul Edilebilir
NFI	0.96	Kabul Edilebilir
NNFI	0.95	Kabul Edilebilir
CFI	0.96	Kabul Edilebilir
GFI	0.84	Red
AGFI	0.78	Red

LISREL 8.7 ile hesaplanan uyum iyiliği istatistikleri Tablo 3'te gösterilmiştir. Ölçüm Modeli I için kritik N değeri 93.96 olarak hesaplanmıştır. Bu değer araştırmada kullanılan örneklemin yeterli olduğunu göstermektedir. Ölçüm Modeli I için elde edilen bulgular doğrultusunda, gözlenen varyans-kovaryans matrisinin ana kütle boyutunda varyans-kovaryans matrisine eşit olmadığı belirlenmiştir. Ölçüm modelinin örneklem verisine uygunluk göstermediğine karar verilerek LISREL 8.7 tarafından önerilen düzeltme indeksleri kullanılarak Ölçüm Modeli II'ye geçilmiştir.

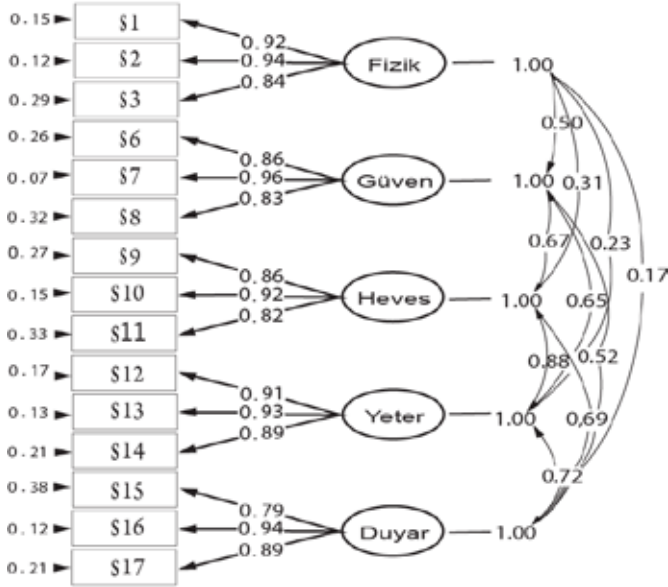
Ölçüm Modeli II'nin geliştirilmesinde öncelikle gözlenen değişkenlerin birbiriyle ilişkili olduğunu gösteren düzeltme indeksleri kullanılmıştır. S5 maddesi ile ifade edilen gözlenen değişkenin güvenilirlik faktöründe olmasına rağmen aynı zamanda fiziki görünüm faktörü ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Aynı durum fiziki görünüm faktöründe yer alan S4 maddesi içinde geçerlidir. S4 maddesinin aynı zamanda güvenilirlik faktörüyle de ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bu iki madde birden fazla faktör ya da gizil yapı ile ilişkili olduğu için ölçüm modeli I' den çıkarılmıştır. S18 maddesinin ise sırasıyla S15 ve S12 maddeleriyle hata varyanslarının yüksek derecede ilişki gösterdiği için ölçüm modeli I'den çıkarılmıştır. Ölçüm modelinde yer alan S4, S5 ve S18 maddelerinin çıkarılmasıyla ölçme aracında 15 madde kalmıştır. Bu 15 madde kullanılarak ölçüm modeli II elde edilmiştir. Analiz sonuçları Tablo 4 ve Tablo 5' te verilmiştir. Ölçüm modeline ait path diyagramı ise Şekil 2'de gösterilmiştir.

Tablo 4. Ölçüm Modeli II için DFA sonuçları, güvenilirlik, ortalama ve standart sapma değerleri

Faktörler / Maddeler	Standartlaştırılmış Yükler	t-değeri	R ²
Faktör Fiziki Görünüm.			
S1.	0.92	23.64	0.85
S2.	0.94	24.33	0.88
S3.	0.84	20.46	0.71
Faktör Güvenirlilik			
S6.	0.86	21.25	0.74
S7.	0.96	25.54	0.93
S8.	0.83	19.95	0.68
Faktör Heveslilik			
S9.	0.86	20.97	0.73
S10.	0.92	23.70	0.85
S11.	0.82	19.63	0.67
Faktör Yeterlilik			
S12.	0.91	23.49	0.83
S13.	0.93	24.55	0.87
S14.	0.89	22.54	0.79
Faktör Duyarlılık			
S15.	0.79	18.42	0.62
S16.	0.94	24.32	0.88
S17.	0.89	22.18	0.79

Tablo 5. Ölçüm Modeli II için uyum ölçütleri

Uyum Ölçüsü	Değeri	Uyum
χ^2	159.88	Kabul
$\chi^2 / (sd - 125)$	2.00	İyi Uyum
RMSEA	0.088	Kabul Edilebilir
Yakın uyum testi için p değeri (RMSEA<0.05)	> 0.001	Kabul Edilebilir
SRMR	0.053	Kabul Edilebilir
NFI	0.97	İyi Uyum
NNFI	0.97	İyi Uyum
CFI	0.98	İyi Uyum
GFI	0.90	Kabul Edilebilir
AGFI	0.85	Kabul Edilebilir

Şekil 2: Ölçüm Modeli II'in path diyagramı ile gösterimi

Ölçüm Modeli II sonuç ölçüm modeli olarak tanımlanmıştır. Tablo 4 ve 5'te elde edilen bulgular bütünsel olarak ölçme modelinin istatistiksel olarak anlamlı ve uygun bir model olduğunu göstermektedir. Ölçme modelinde yer alan her bir gözlenen değişkenin sahip olduğu tahmin edilen path katsayıları kuram doğrultusunda doğru işarete sahip olmakla birlikte istatistiksel olarak ta anlamlı bulunmuştur. Tablo 5'te verilen uyum ölçütleri incelendiğinde betimleyici uygunluk ölçüleri RMSEA, SRMR; model karşılaştırmasını

temel alan NFI, NNFI, CFI, GFI ve AGFI Ölçüm Modeli II'nin uygun model olduğunu istatistiksel olarak belirtmektedir.

Elde edilen bilgilerin ışığında Ölçüm Modeli II'nin ayırt edici geçerliliği ve güvenirliliği araştırılmıştır. Ölçme modelinin güvenirliliğinin değerlendirilmesinde klasik güvenirlilik ölçütü olan Cronbach's alfa katsayısı ile modele ilişkin bütünlük güvenirlilik katsayısı kullanılmıştır. Sonuç ölçme aracında yer alan 5 faktör ve bunları açıkladığı kabul edilen 15 madde kullanılarak yapılan güvenirlilik analizi sonucunda ölçme modelinin güvenirliliği 0,92 olarak belirlenmiştir. Bu değer ölçme modelinin oldukça güvenilir olduğunu göstermektedir. Madde ortalamalarının eşitliğini test eden Hotelling T^2 testine göre, $p < 0.001$ olarak hesaplanmıştır. Bu sonuç madde ortalamaları arasındaki farklılığın yüksek düzeyde anlamlı olduğunu ifade etmektedir. Sonuç olarak yapılan güvenirlilik ve geçerlilik analizleri çerçevesinde, araştırma modeline ilişkin verileri elde etmek için kullanılan ölçümlerin güçlü bir şekilde güvenilir olduğu ve ayırt edici geçerliliğinin sağlandığına karar verilmiştir. Nunnally ve Hair ile arkadaşları (1998), ölçme aracının güvenirliliğinin sağlanması için Cronbach's α değerlerinin ve faktör güvenirliliklerinin %70' in üstünde olması gerektiğini belirtmektedirler.^{16,19}

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu çalışmada, akademik ve idari personelin kullandıkları üniversite spor merkezlerinden algıladıkları hizmet kalitesini belirlemede kullanılacak bir ölçek geliştirmek istenmiştir. Bu nedenle, bireylerin algıladıkları hizmet kalitesini belirlemede ölçüm aracı olarak sıkça kullanılan ve farklı araştırma gruplarında da geçerli ve güvenilir sonuçlar vermiş olan Parasuraman ve ark.(1988) geliştirdikleri SERVQUAL ölçeğinin üniversite spor merkezlerine uyarlanması amaçlanmıştır.

Verilerin faktör yapısını ortaya çıkarmak ve uygunluğunu tespit etmek amacıyla, analizlerin ilk aşamasında KMO Bartlett küresellik testi uygulanmıştır. KMO örneklem yeterlilik ölçüsü testi 0,886 sonucunu vermiştir. KMO için 0,60 ve üstü değer kabul edilebilir düzeyi ifade etmektedir.¹⁶

18 madde için yapılan açıklayıcı faktör analizi sonucunda toplam değişkenliğin %78.51'ini karşılayan 5 faktör bulunmuştur. Literatürde yapılan analizlerde %40 ile %60 arasında değişen değişkenlik oranları yeterli kabul edilmektedir.¹⁷ Faktörü oluşturan beş farklı bileşende yer alan 18 maddeye yönelik yapılan güvenirlilik analizinde güvenirlilik katsayısının 0,925 olduğu görülmektedir. Bu değer kabul edilebilir değer olan 0,70'in üzerinde 1,00'a yakın bir değer olduğu için ölçeğin oldukça güvenilir olduğu söylenebilir.

İkinci aşamada yapılan (ölçüm modeli I) doğrulayıcı faktör analizi sonucunda örnekleme temsil eden kritik N değerinin 93,96 olduğu görülmektedir. Bu değer çalışmada kullanılan örneklemin yeterli olduğunu göstermektedir. 5 faktörü açıkladığı düşünülen 18 madde için yapılan ölçüm modeli I için doğrulayıcı faktör analizi bulguları

doğrultusunda gözlenen varyans kovaryans matrisine eşit olmadığı belirlenmiştir. Ölçüm modeli I'in örneklem verisine uygunluk göstermemesinden dolayı program tarafından önerilen düzeltme indeksleri kullanılarak ölçüm modeli II'ye geçilmiştir.

Ölçüm modeli II'nin geliştirilmesinde öncelikle gözlenen değişkenlerin birbirleriyle ilişkili olduğunu gösteren düzeltme indeksleri kullanılmıştır. S4 ve S5 maddesi birden fazla faktör ile ilişkili olduğu için ölçüm modeli I'den çıkarılmıştır. S18 maddesi ise S15 ve S12 maddeleriyle hata varyanslarının yüksek derecede ilişki gösterdiği için ölçüm modeli II'den çıkarılmasıyla ölçme aracı 15 madde kalmıştır. Bu 15 madde kullanılarak ölçüm modeli II elde edilmiştir. Tablo 4 ve S'te elde edilen bulgular bütünsel olarak ölçme modelinin istatistiksel olarak anlamlı ve uygun bir model olduğunu göstermektedir. Tablo 5'te verilen uyum ölçütleri incelendiğinde betimleyici uygunluk ölçüleri RMSEA (Yaklaşım Hatasının Kareli Ortalamasının Karekökü), SRMR (Standartlaştırılmış Hata Kareleri Ortalamasının Karekökü) model karşılaştırmasını temel alan NFI (Normlaştırılmış Uyum İndeksi), NNFI (Normlaştırılmamış Uyum İndeksi), CFI (Karşılaştırmalı Uyum İndeksi), GFI (Uyum İyiliği İndeksi), ve AGFI (Düzeltilmiş Uyum İyiliği İndeksi) ölçüm modeli II'nin uygun model olduğunu istatistiksel olarak belirtmektedir.

Tüm bu elde edilen sonuçlara bakılarak, Parasuraman ve ark. (1988) tarafından geliştirilmiş ve bireylerin algıladıkları hizmet kalitesini fiziksel görünüm, güvenilirlik, heveslilik, yeterlilik ve duyarlılık gibi beş alt boyutla değerlendirmelerini sağlayacak SERVQUAL ölçeğinden geliştirilen "Algılanan Hizmet Kalitesi Ölçeği" nin üniversite spor merkezlerinde sunulan hizmet kalitesine yönelik algılanan hizmet kalitesi ile ilgili çalışmalarda geçerli ve güvenilir bir ölçek olduğu söylenebilir.

KAYNAKLAR

1. Değermen HA. Hizmet Ürünlerinde Kalite, Müşteri Tatmini ve Sadakati. İstanbul: Türkmen Kitapevi, 2006.
2. Edwardsson B. Service Quality Improvement. *Managing Service Quality* 1998, 8(2): 142-149.
3. Teas RK. Consumer Expectations and the Measurement of Perceived Service Quality. *Journal of Professional Service Marketing* 1993, 8(2): 33-54.
4. Parasuraman A, Zeithaml VA, Berry LL. A Conceptual Model of Service Quality and Its Implications for Future Research. *Journal of Marketing* 1985, 49(Fall): 41-50.
5. Zeithaml VA, Berry LL, Parasuraman A. The Behavioral Consequences of Service Quality. *Journal of Marketing* 1996, 60(April): 31-46.
6. Parasuraman A, Zeithaml VA, Berry LL. Servqual a Multiple Item Scale for Measuring Consumer Perceptions of Service Quality. *Journal of Retailing* 1988, 64(1): 12-40.
7. Ghobadian A, Speller S, Jones M. Service Quality Concepts and Models. *International Journal of Quality, Reliability Management* 1994, 11(9): 43-66.

8. Parasuraman A, Zeithaml VA, Berry LL. Delivering Service Quality: Balancing Customer Perceptions and Expectations. New York: The Free Press; 1990.
9. Thwaites D, Chadwick S. Service Quality Perspectives in Sport Tourism. *Sport in Society* 2005, 8(2): 321-337.
10. Park SH, Kim YM. Conceptualizing and Measuring the Attitudinal Loyalty Construct in Recreational Sport Context. *Journal of Leisure Research* 2000, 14(1): 197-207.
11. Yamane T. Temel Örneklem Yöntemleri. Esin A, Aydın C, Balcı MA, Gürbüzsel E. (Çev). 1. Baskı. İstanbul: Literatür Yayıncılık, 2001.
12. Sevim Ş, Akdemir A, Vatansever K. Lojistik Faaliyetlerinde Dış Kaynak Kullanan İşletmelerin Aldıkları Hizmetlerin Kalitesinin Değerlendirilmesine Yönelik Bir İnceleme. Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi 2008, 13(1): 1-27.
13. Yılmaz V, Çelik HE, Ekiz E. Kuruma Bağlılığı Etkileyen Faktörlerin Yapısal Eşitlik Modelleriyle Araştırılması: Özel ve Devlet Bankası Örneği. *Anadolu Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi* 2006, 2: 171-184.
14. Bozdağ N, Atan M, Altan S. Hizmet Sektöründe Toplam Hizmet Kalitesinin SERVQUAL Analizi ile Ölçümü ve Bankacılık Sektöründe Bir Uygulama. VI. Ulusal Ekonometri ve İstatistik Sempozyumu 29-30 Mayıs, Ankara: 2003.
15. Tatlıdil H. Uygulamalı Çok Değişkenli İstatistiksel Analiz. Ankara: Akademi Matbaası, 1996.
16. Hair FJ, Anderson ER, Tatham LR, Black CW. Multivariate Data Analysis. New Jersey: Prentice Hall, 1998.
17. Balcı A. Sosyal Bilimlerde Araştırma: Yöntem, Teknik ve İlkeleri. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık, 2001.
18. Büyüköztürk Ş. Faktör Analizi: Temel Kavramlar ve Ölçek Geliştirmede Kullanımı. *Eğitim Yönetimi Dergisi* 2002, Güz: 470-483.
19. Nunnally JC. Psychometric Theory. 2nd ed. New York: Mcgraw-Hill College, 1978.

AKADEMİSYENLERİN VE MİLLETVEKİLLERİNİN SPOR SİYASET ETKİLEŞİMİNE YÖNELİK GÖRÜŞLERİ*

Mustafa Yaşar ŞAHİN**, A. Faik İMAMOĞLU**

ÖZET

Bu çalışma, spor olgusunun siyaset kurumu ile etkileşiminin, akademisyenler ve milletvekilleri perspektifinden belirlenmesi amacıyla yapılmıştır. Tarama modelindeki araştırmanın evrenini, Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu bölümlerinde, sosyal alanda çalışma yapan öğretim elemanları ve milletvekilleri, örneklem grubunu ise bu grubun içinden random yöntemi ile seçilen 86 akademisyen ve 83 milletvekili oluşturmaktadır. Verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından geliştirilen “Spor Siyaset Etkileşimini Algılama Ölçeği” kullanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde ise istatistikî yöntem olarak, frekans, yüzde dağılımları, bağımsız gruplar için t-test ve “Kruskal Wallis H Test” kullanılmıştır.

Araştırmada; “Spor Siyaset Etkileşimini Algılama Ölçeği”nin alt boyutlarına ilişkin ortalama puanlarının istatistiksel bulgularına göre; Milletvekillerinin ve Akademisyenlerin “Spor-Siyasal Sistem İlişkisi” alt boyutuna ilişkin ortalama puanlarının birinci sırada yer aldığı ve bunu sırasıyla “Spor-Devlet/İktidar İlişkisi” ve “Spor-Siyaset İlişkisi” alt boyutlarının izlediği tespit edilmiştir. Bir başka ifade ile her iki katılımcı grubu içinde spor politika etkileşiminde “Spor-Siyasal Sistem İlişkisi”nin daha ön planda olduğu ifade edilebilir. Siyasilerin spor olgusunun popülerliğine vurgu yaptıkları, araştırma grubunun sporda siyasetin etkisinin olduğuna inandıkları, ayrıca katılımcıların “spor hizmetleri devletin sorumluluklarındandır” ifadesine büyük bir çoğunluğun (%86.1) katıldığı ve %90.7’sinin de “spor yatırımlarının gerçekleşmesinde siyasi etkileri” önemli gördükleri tespit edilmiştir. Araştırmada akademisyenlerin, %60.5’i, milletvekillerinin ise %67.5’inin “spor federasyonlarında özerkleşmenin” ve akademisyenlerin %68.6’sı ile milletvekillerinin %79.5’inin de “sporun bağımsız bir üst yapı modeli ile sevk ve idare edilmesinin, siyasetin spor yönetimindeki etkisini azaltacağına” inandıkları bulunmuştur.

Katılımcılar sporu, toplumda milli kimlik oluşturmada, uluslararası spor müsabakalarını ise devletlerin itibarını artırmada, bir etken olarak nitelendirmekte, ayrıca sportif programlar ve faaliyetler için kanuni teminatların sağlanmasını isterken, spor kurumlarının siyaset kurumu karşısında bağımsız olmasına dikkat çekerek, spor yönetiminde özerk-bağımsız bir modelin olmasını vurgulamaktadırlar.

Anahtar Kelimeler: Siyaset, Spor, İktidar.

Geliş tarihi: 14.10.2011; Yayına kabul tarihi: 21.10.2011

* Bu çalışma, Mustafa Yaşar Şahin’e ait Doktora Tezi’nin bir bölümüdür.

** Gazi Üniversitesi, Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, ANKARA.

VIEWS OF PARLIAMENTARIANS AND ACADEMICS FOR THE INTERACTION OF POLITICS AND SPORTS

ABSTRACT

This study was performed to determine the interaction of the political institution and sport as a means of perspective of academics and parliamentarians. The population of this study was consisted from departments of School of Physical Education and Sports in Universities, academics and parliamentarians who work in the social field, the sample group of 86 academics and 83 parliamentarians are selected by random method. The collection of data, developed by the researcher "Sports Political Interaction Detection Scale" was used. As the statistical method to analyze the data, frequency, percent distribution, and independent groups t-test and "Kruskal Wallis H Test" was used.

In study, according to the average scores on the sub-dimensions the statistical findings of "Sports Political Interaction Detection Scale", the parliamentarians and academics "Sports-Political System Relationship" sub-average scores on the size of the first place, respectively, and it "Sports-State / Government Relationship" and "Sports-Politics Relationship" followed by sub-dimensions have been identified. In other words, the interaction of both participants in the group of sports policy, "Relationship Between Sports-Political System," the more that can be expressed in the foreground. Politicians to their emphasis on the popularity of sports phenomenon, the research group, believed to be the effect of politics in sport, as well as participants "sporting services responsibility of state", the large majority (86.1%) participated and 90.7%'s emphasize of the "realization of the political effects of investment in sport" has been determined in survey. In study, academics 60.5%, while 67.5% of parliamentarians have been believed "autonomous sports federations" and academics 68.6%, parliamentarians 79.5% have been believed "regardless of the sport model with a top structure is the conduct and administration, the effect of diminishing the direction of politics in sport" has been found.

Participants indicated that sport is an important tool creating the national identity and has developed into feelings of national unity and solidarity. Also they want to obtain laws for sportive programs and activities but in an independent form over against the political institutions by the model of autonomous-free sport management.

Key Words: *Politics, Sport, Political Power.*

GİRİŞ

Toplum denilen sosyal sistem, toplumsal kurumlardan ve toplumsal ilişkilerden oluşan bir ağ gibidir. İnsanlar bu sistem içindeki sosyal hayat alanı üzerinde, irili ufaklı pek çok sayıda grup içinde yaşarlar. Bu gruplar toplum yapısını meydana getirirler. Toplum sistemi, sosyal grupları; amaçlarına, fonksiyonlarına, niteliklerine göre birbirlerini tamamlamak üzere bir arada tutar³⁰. Oldukça karmaşık ilişkileri bünyesinde barındıran bu

toplum sistemi doğal olarak demografik yapının çoğalarak değişmesi, ekonomik kalkınma, kentleşme ve sosyalleşmeye bağlı olarak gittikçe karmaşıklaşmaktadır.

Bu doğrultuda, 20. yüzyıl insanın kentleşmeyle başlayan modern yaşamında kurumsallaşan spor, çağımız insanının toplumsal sistemine derinlemesine girmiş ve toplumsal yapıya göre biçimlenen bir olgu olmuştur¹. Çünkü spor toplumsal yapının bağımlı bir değişkeni olarak ortaya çıkmakta ve toplumsal - tarihsel oluşum koşullarına göre gelişerek biçimlenmektedir. Tarihsel ve toplumsal gelişime ve dönüşümlere bağlı olarak spor anlayışında bir değişme olduğu gibi sporun yapısında ve işlevlerinde de önemli farklılaşmalar olmuştur. Doğal olarak günümüzde sporu toplumsal, kültürel ve hatta siyasal yapıdan ayırmanın olanağı yok gibidir². Diğer taraftan, sporda yaygın bir kamuoyu eğilimi olarak birçok sporcu, sporsever ve akademisyen politikanın spora karıştırılmaması gerektiğini düşünmüşlerdir. Ancak politika ve spor insanlığı etkileyen temel iki faktör olduğu için bunları birbirinden ayırmak oldukça zordur²⁹. Çünkü siyasetin spora yönelik “ilgi”si ve spor ile siyasetin içiçeliği o denli yoğundur ki, spor tarihini incelemek bir anlamda toplumların tarihini incelemektir²⁷. Chien ve arkadaşları (2009) bu birlikteliği “sporun ve siyasetin tamamen farklı birimler olduğu hala düşünen bazı insanlar olabiliyorken kanıtlar ortaya çıkarıyor ki spor ve politika dünyaları arasında bir ayırım oluşturmak, herhangi ciddi bir sosyal yorumcu için artık mümkün değildir” şeklinde yorumlamıştır⁷.

Bu bağlamda Jary ve Horne, sporu “devlet oluşumunu yaşantılamakta olan modernleşen toplumların içerisinde belli gerilimleri simgesel olarak çözüme kavuşturan bir dizi pratik olarak ifade eder”. Kurumsallaşmış sporu genelde beden eğitiminin sportif biçimleri yoluyla toplumsal denetime uygun değerlerin aşılmasının bir aracı olarak düzenleyen devlet; sportif faaliyetleri hem kitlesel eğlencenin evrensel bir vasıtası olarak hem de ulusal ve uluslararası politik / ideolojik mücadelenin simgesel temsili olarak kamusal bir değer olarak kavrar²⁵. Çünkü spor, özellikle de profesyonel spor yenilecek, alt edilecek diğerlerini gerektirdiği için, bu tür simge ve inanç kümelerinin üretilmesi yani türdeş olmayan bir ‘biz’in içindeki gerçek farklılıkların silinerek bir ‘Kurmaca Ulus Birliği’nin kurulması için çok elverişli bir ilişkisel mekân sunmaktadır²¹. Bununla birlikte, modern sporlar çoğu zaman toplumu birleştirici olan görünümüne rağmen kimi zamanlar sosyal yapıdaki ayrılıkları şiddetli bir kavgaya / bölünmeye götürerek tehlikeye atabilir⁴.

Konuya diğer bir perspektiften baktığımızda spor ve iktidar ilişkisinde karşılıklı bir faydalanma durumu söz konusudur. Siyasal iktidar sporun her türlü gelişimine olanaklar sunarken olası başarıdan da pay çıkartma hakkını kendine saklamakta ve gerektiği yerlerde bu başarıyı kendi lehine kullanmaktadır. Özellikle, otoriter devlet yapısına sahip ülkelerde sporun desteklenmesinin başlıca amacı, kitlelerin toplumsal dizgedeki konumlarını sporun büyümesine kapılarak unutmalarını sağlamaktır¹⁴. Bu açıdan iktidarlar genellikle sporu, sosyal tabakaları tanımlamak amacıyla “elit” ve “yığın” sporları olarak ayırmışlardır. Bu “güç, itibar ve zenginliğe girişte daha az katılım imkânları bulunan sosyal grupların hiyerarşik düzenlenmesi veya toplumdaki sosyal tabakalar” sorunsallığın temeli olduğu için açık politik imalar içerir²⁵. Ayrıca spor aracılığıyla gerçekleşen bölünmüşlük, aslen verili sınıfsal

bölünmüşlük doğrusunun gizlenmesine veya yanlış yansıtılmasına yararken, insanların spor aracılığıyla günlük kaygılarından geçici bir psikolojik rahatlama ile uzaklaşmalarına da yardımcı olmaktadır²⁷.

Ayrıca spor, kendi iktidarlarını simgeleştirmeye ve doğallaştırmaya çalışan ideolojilerin inşası açısından önemlidir. Bundan dolayı spordaki politikanın ve sporun politikasının tarihi, spor kurumları ve politik kurumlar arasındaki bir dizi anlaşmazlıklar ve işbirlikleri olarak ideoloji yüklü eklemleme dizisi olarak ele alınabilir. Sporun eşanlı olarak hem politikleştirilmiş ama hem de yaygın bir şekilde politikanın etkisinde ya da üzerinde olduğu düşünülebilir²⁵.

Gerçekte modern çağda siyasetin sporla iç içe geçmesinin arka planında, sporun toplumsal işlevi bir yana, sporun kitlesel bir özellik taşımaya başlamasıyla geniş halk yığınlarını ilgilendiren, cezbeden sosyal bir olgu olması ve siyasetin en önemli özelliğinin kitlelere hitap ediyor olması yatmaktadır¹⁷. Çünkü sanayi devrimi sonrası boş zaman olgusunun gelişmesiyle beraber, sporun, sadece boş zaman lüksüne sahip belli bir elit grubun eğlencesi olmaktan çıkıp kitlelere yayılması, sporun önemini tüm dünyada arttırmıştır. Sporun kitleler üzerindeki etkisinin farkında olan birçok devlet adamı ve diktatör, spor alanlarını kendi ideolojilerinin üstünlüğünü göstermek veya siyasal popülaritelerini arttırmak amacıyla kullanmışlardır²⁸.

Spor siyaset ilişkisine yönelik ifade etmeye çalıştığımız bu etkileşimlere ve siyasal açıdan sporun olumlu ve olumsuz kullanımına yönelik benzer durumların, ülkemizde de söz konusu olduğuna dair yaygın bir kanaat olmakla birlikte, konuya yönelik yerli literatür oldukça yetersiz ve var olanlarda büyük ölçüde teoriktir. Dolayısıyla bu çalışmada, spor siyaset etkileşimine yönelik milletvekili ve akademisyen görüşleri spor-siyasal sistem ilişkileri, spor-devlet ilişkileri ve spor-siyaset ilişkileri çerçevesinde incelenecektir.

YÖNTEM

Araştırma durum tespitine yönelik tarama modelinde bir çalışmadır.

Evren ve Örneklem

Üniversitelerin Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu bölümlerinde, sosyal alanda çalışma yapan öğretim elemanları ve milletvekilleri çalışmanın evrenini, bu grubun içinden random yöntemi ile seçilen 86 akademisyen ve 83 milletvekili de örneklem grubunu oluşturmaktadır.

Veri Toplama Aracı

Verilerin toplanmasında, araştırmacı tarafından geliştirilen “Spor Siyaset Etkileşimini Algılama Ölçeği” uygulanmıştır.

Geçerlilik ve Güvenirlik

Ölçeğin kapsam geçerliği uzman görüşleriyle sağlanmış, yapı geçerliğini test etmek amacıyla ise faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonucunda, işler durumunda bulunan 29 madde için tekrar faktör analizi işlemi yapılmıştır. İkinci analiz sonucunda KMO 0,746, Barlett Testi sonucu ise anlamlı (1392,626) bulunmuştur. Bu test sonuçları da verilerin faktör analizi için uygun olduğunu göstermektedir.

“Spor Siyaset Etkileşimini Algılama Ölçeği”nde bulunan 48 maddeye ilişkin ilk faktör analiz sonuçlarına göre faktör sayısı 4 olarak belirlenmiştir. Daha sonra yapılan analizlerde faktör sayısı 3’e, madde sayısı da 29’a indirilmiştir. I.Faktörde (Spor-siyasal sistem ilişkisi) 13 (4, 7, 8, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24, 31, 32, 48 nolu ifadeler), II.Faktörde (spor-devlet ilişkisi) 6 (10, 11, 12, 13, 33, 34 nolu ifadeler), III.Faktörde (spor-siyaset ilişkisi) 10 (1, 16, 27, 29, 35, 39, 43, 44, 45, ve 46 nolu ifadeler) madde bulunmaktadır. “Spor Siyaset Etkileşimini Algılama Ölçeği”nin faktör analizi sonuçları Toplam: % 47,226 Faktör-1: %19,902 Faktör-2: %16,442 Faktör-3: %10,882’dir. Ölçeğin güvenirliliğini test etmek amacıyla yapılan analiz sonuçlarına göre Cronbach Alpha değerleri şöyledir; I.Faktör (spor-siyasal sistem ilişkisi) için 0,84; II.Faktör (spor devlet ilişkisi) için 0,84; III.Faktör (spor-siyaset ilişkisi) için 0,76 ve toplam Cronbach Alpha değeri, 88,37 olarak tespit edilmiştir.

Verilerin İstatistiksel Analizi

Araştırmada verilerinin değerlendirilmesinde istatistikî yöntem olarak temel tanımlayıcı istatistik yöntemlerinden olan frekans ve yüzde dağılımları analizi yapılmıştır. Ayrıca, milletvekili ve akademisyen olan katılımcıların “Spor Siyaset Etkileşimini Algılama Ölçeği”nde ortaya çıkan puanlarının alt boyutlara göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacı sosyal bilimler alanında sıklıkla kullanılan ve parametrik olmayan yöntemler içinde yer alan “Kruskal Wallis H Test” ve iki ilişkisiz örnek gruplarının ortalamaları arasındaki ortaya çıkan farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için “ilişkisiz örneklem t-test uygulanmıştır.

BULGULAR

Araştırma grubunun demografik bilgileri şu şekildedir. Çalışmada yer alan milletvekillerinin %8.4’ü kadın, %91.6’sı erkektir. Milletvekilliği yapma dönemlerine baktığımızda katılımcıların, %55.4’ü bir dönem, %37.3’ü iki dönem, %7.2’si üç dönemdir milletvekilliği yapmaktadır. Bir spor kulübünün veya federasyonun yönetim kademelerinde yer alma oranlarına bakıldığında büyük çoğunluğunun (%72.3) böyle bir görevde bulunmadığı ve %27.7’sinin sporla ilgili bir meclis çalışmasına katıldığı tespit edilmiştir. Akademisyenlerin ise; %14’ü kadın, %86’sı erkektir. Akademik unvanlarına bakıldığında %5.8’i Profesör, %48.8’i Yardımcı Doçent, %24.4’ü Araştırma Görevlisi, %20,9’unun

Öğretim Görevlisi olduğu ve %44.2'sinin bir spor kulübünün veya federasyonun yönetim kademelerinde yer aldığı belirlenmiştir.

Bu analizlere ek olarak, iki ilişkisiz örnek gruplarının ortalamaları arasındaki farkın anlamlı olup olmadığını test etmek için "İlişkisiz Örneklemeler t-Testi" kullanılmıştır. Analizlerde anlamlılık düzeyi $\alpha = 0,05$ olarak alınmıştır.

Tablo 1. Milletvekillerinin Bilgi Formunda Yer Alan Sorulara Verdikleri Cevapların Dağılımı

Soru	İfadeler	n	%
Devletin spor faaliyetlerine ayırdığı bütçe Türkiye'nin şartlarına göre yeterli mi?	Evet	11	13.3
	Hayır	48	57.8
	Kısmen	24	28.9
	Toplam	83	100
Seçim bölgenizden sporla ilgili talepler ne sıklıktadır?	Oldukça Fazla	28	33.7
	Ara sıra	48	57.8
	Hiçbir zaman	7	8.4
	Toplam	83	100
Seçim bölgenizle ilgili sportif faaliyetleri desteklemek siyasi açıdan önemli midir?	Evet	52	62.7
	Hayır	3	3.6
	Kısmen	28	33.7
	Toplam	83	100
Sizce sporda siyasetin rolünü hangi ifade tanımlamaktadır?	Siyasetin bir rolü vardır ve olması gerekir	18	21.7
	Siyasetin bir rolü vardır, fakat olmaması gerekir	40	48.2
	Siyasetin bir rolü yoktur ve olmamalıdır	23	27.7
	Siyasetin bir rolü yoktur, fakat olmalıdır	2	2.4
	Toplam	83	100
Sizce hükümet öncelikli olarak hangi tür spor işlevini yerine getirmelidir?	Fiziki altyapı (araç-gereç-tesis yapımı)	50	60.2
	Sporun kitlelere yayılması (sağlık için spor)	27	32.5
	Spor örgütlerinin denetimi ve desteklenmesi	6	7.2
	Toplam	83	100
Bir spor politikası ya da programı oluşturmadaki en büyük engel nedir?	İlgi yoksunluğu	6	7.2
	Maddi kaynak yoksunluğu	19	22.9
	Yeterli siyasi desteğinin olmaması	4	4.8
	Spor bilinci yoksunluğu (eğitim)	54	65.1
	Toplam	83	100

Sizce uluslararası müsabakaların ülkeler açısından anlamı nedir?	İtibar	42	50.6
	Milliyetçiliği tetikleme	3	3.6
	Uluslararası ilişkiler	25	30.1
	Dış siyasete yön verme	2	2.4
	Ekonomik gelişimi teşvik etme	4	4.8
	Diğer (belirtiniz)	7	8.4
	Toplam	83	100

Tablo 1’de spor siyaset ilişkisine yönelik olarak milletvekillerinin görüşleri incelendiğinde, %57.8’nin “devletin spor faaliyetlerine ayırdığı bütçeyi Türkiye’nin şartlarına göre yeterli bulmadığı”, %33.7’sinin “seçim bölgelerinden sporla ilgili gelen taleplerin” oldukça fazla olduğu ve %62.7’sininde “seçim bölgelerinde sportif faaliyetleri desteklemelerinin siyasi açıdan” önem arz ettiği, fikrinde olduğu görülmektedir.

Araştırma kapsamına alınan milletvekillerinin, %21.7’sinin sporda siyasetin bir rolü vardır ve olması gerekir, %48.2’sinin ise siyasetin bir rolü vardır, fakat olmaması gerekir, görüşünü ifade ederek spora yönelik siyasetin etkisine vurgu yapmıştır. Bununla birlikte milletvekillerinin, %60.2’si “hükümetlerin öncelikli olarak” fiziki altyapıya önem vermesi, %50.6’sı uluslararası müsabakaların ülkelerin itibarına katkı yaptığı görüşünü savunmaktadır.

Tablo 2. Akademisyenlerin Bilgi Formunda Yer Alan Sorulara Verdikleri Cevapların Dağılımı

Soru	İfadeler	n	%
Türkiye’de akademik alanda spor-siyaset ilişkisi üzerine yapılan çalışmalar sizce yeterli mi?	Evet	1	1.2
	Hayır	68	79.1
	Kısmen	17	19.7
	Toplam	86	100
Devletin spor faaliyetlerine ayırdığı bütçe Türkiye’nin şartlarına göre yeterli mi?	Evet	-	-
	Hayır	56	65.1
	Kısmen	30	34.9
	Toplam	86	100
Sizce Türkiye’de sporda siyasetin rolünü hangi ifade tanımlamaktadır?	Siyasetin bir rolü vardır ve olması gerekir	22	25.6
	Siyasetin bir rolü vardır, fakat olmaması gerekir	58	67.4
	Siyasetin bir rolü yoktur ve olmamalıdır	3	3.5
	Siyasetin bir rolü yoktur, fakat olmalıdır	3	3.5
	Toplam	86	100

Sizce hükümet öncelikli olarak hangi tür spor işlevini yerine getirmelidir?	Fiziki altyapı (araç-gereç-tesis yapımı)	37	43.0
	Sporun kitlelere yayılması (sağlık için spor)	36	41.9
	Spor örgütlerinin denetimi ve desteklenmesi	13	15.1
	Toplam	86	100
Bir spor politikası ya da programı oluşturmadaki en büyük engel nedir?	İlgi yoksunluğu	2	2.4
	Maddi kaynak yoksunluğu	18	20.9
	Yeterli siyasi desteğinin olmaması	10	11.6
	Spor bilinci yoksunluğu (eğitim)	56	65.1
	Toplam	86	100
Sizce uluslararası müsabakaların (Olimpiyatlar, Dünya Şampiyonaları) (ülkeler açısından anlamı) gerçeği nedir?	İtibar	39	45.3
	Milliyetçiliği tetikleme	7	8.1
	Uluslararası ilişkiler	19	22.1
	Dış siyasete yön verme	5	5.8
	Ekonomik gelişimi teşvik etme	10	11.6
	Diğer (belirtiniz)	6	7.1
	Toplam	86	100

Tablo 2’de yer alan spor siyaset ilişkisine yönelik ifadeler incelendiğinde, akademisyenlerin, %79.1’i “Türkiye’de akademik alanda spor-siyaset ilişkisi üzerine yapılan çalışmaları” yetersiz görmekte, %65.1’i de “devletin spor faaliyetlerine ayırdığı bütçenin Türkiye’nin şartlarına göre az olduğunu”, belirtmektedir. “Sporda siyasetin rolünü”, %25.6’sı siyasetin bir rolü vardır ve olması gerekir, %67.4’ü ise siyasetin bir rolü vardır, fakat olmaması gerekir seçenekleriyle değerlendirmektedir. “Hükümet öncelikli olarak hangi tür spor işlevini yerine getirmelidir?” ifadesi araştırma grubunun %43’ü tarafından fiziki altyapı, %41.9’u tarafından sporun kitlelere yayılması şeklinde yorumlanmaktadır. Katılımcıların yarıya yakını (%45.3) “uluslararası spor müsabakalarının ülkelerin” dünya kamuoyundaki itibarına katkı yaptığını, %22.1’de uluslararası ilişkilerde bir etken olduğunu ifade etmektedir.

Tablo 3. Milletvekillerinin ve Akademisyenlerin Spor Siyaset Etkileşimini Algılama Ölçeğinin Alt Boyutlarına İlişkin Puanları

Alt Boyutlar	Katılımcılar	n	Ortalama	S.S
Spor-Siyaset İlişkisi	Milletvekili	83	3.49	.46
	Akademisyen	86	3.98	.56
Spor-Siyasal Sistem İlişkisi	Milletvekili	83	3.78	.59
	Akademisyen	86	4.18	.56
Spor-Devlet İlişkisi	Milletvekili	83	3.74	.58
	Akademisyen	86	4.11	.72

Katılımcıların Spor Siyaset Etkileşimini Algılama Ölçeği'nin alt boyutlarına ilişkin ortalama puanlarının istatistiksel bulgularına göre, Milletvekillerinin ve Akademisyenlerin, spor örgütlerinin yönetim modellerine ve siyaset kurumunun spor örgütlerine yönelik etkisini içeren ifadelerin yer aldığı, "Spor-Siyasal Sistem İlişkisi" alt boyutuna ilişkin ortalama puanlarının birinci sırada yer aldığı ve bunu sırasıyla "Spor-Devlet İlişkisi" alt boyutunun ve "Spor-Siyaset İlişkisi" alt boyutunun izlediği tespit edilmiştir. Bir başka ifade ile, her iki katılımcı grubu içinde spor siyaset etkileşiminde "Spor-Siyasal Sistem İlişkisi"nin daha ön planda olduğu ifade edilebilir.

Ayrıca alt boyutların bazı maddelerine verilen cevaplarda ise; akademisyenlerin spor siyaset ilişkisi alt boyutuna ait görüşleri, katılıyorum ve tamamen katılıyorum seçenekleri birlikte değerlendirildiğinde, "spor hizmetleri devletin sorumluluklarındandır" ifadesine büyük bir çoğunluğun (%86,1) katıldığı ve %90,7'sinin de "spor yatırımlarının gerçekleşmesinde siyasi etkileri" önemli gördükleri tespit edilmiştir. Akademisyenlerin tamamına yakını (%93) "sporu toplumda milli kimlik oluşturmada bir etken", %62,8'de "sporu politik toplum içerisindeki, bireylere biçilen uygun rolleri öğretmek" için kullanıldığını söylemektedir. Araştırma grubunun %93'ü "uluslararası müsabakaların düzenlenmesinde politik unsurlar, devletlerarası dengeler etkilidir" yönünde görüş belirtirken, milletvekillerinin ise sporsiyaset ilişkisi alt boyutuna ait görüşleri incelendiğinde, "spor hizmetlerini devletin sorumlulukları" arasında gören milletvekillerinin oranı %79,5'dir. "Spor yatırımlarının gerçekleşmesinde siyasi etkilerin" önemli olduğunu belirtenlerin ve "sporu toplumda milli kimlik oluşturmada bir etken" olarak görenlerin oranları da birbirine yakındır (sırasıyla; %73,5; %78,3). %68,7 milletvekili de "uluslararası müsabakaların düzenlenmesinde politik unsurlar, devletler arası dengeler etkilidir" yönünde görüş bildirmiştir.

Araştırma kapsamına alınan akademisyenlerin "spor siyasal sistem ilişkisi" alt boyutuna ilişkin olarak, "sporum sevk ve idaresinden sorumlu kuruluş Avrupa ülkelerinde olduğu gibi bağımsız bir üst yapı olmalıdır" ifadesini %82,5 oranında kabullendikleri, %60,5'nin "spor federasyonlarında özerkleşmenin siyasetin spor yönetimindeki etkisini azaltacağına" inandıkları, %68,6'sının da "sporum bağımsız bir üst yapı modeli ile sevk ve idare edilmesinin, siyasetin spor yönetimindeki etkisini azaltacağını" belirttikleri tespit edilmiştir. "Spor siyasal sistem ilişkisi" alt boyutuna ilişkin olarak, milletvekillerinin, "sporum sevk ve idaresinden sorumlu kuruluş Avrupa ülkelerinde olduğu gibi bağımsız bir üst yapı olmalıdır" görüşünü %78,3'ünün benimsediğini ancak %3,6'sının bu görüşe kesinlikle katılmadığını, %67,5'inin "spor federasyonlarında özerkleşmenin", %79,5'inin de "sporum bağımsız bir üst yapı modeli ile sevk ve idare edilmesinin", siyasetin spor yönetimindeki etkisini azaltacağını ifade ettikleri görülmektedir. Ayrıca "Spor siyaset kurumları karşısında bağımsız olmalıdır" yönünde görüş belirten akademisyenler, grubun %90,7'sini, milletvekillerinde ise %84,3'nü oluşturmaktadır.

Spor devlet ilişkisi alt boyutunda bazı maddeler incelendiğinde de akademisyenlerin, %88,3'ü "sportif programlar ve faaliyetler için kanuni teminatların sağlanması" gerektiğini belirtmekte, %36'sı "sporum uluslararası siyasette bazı ülkeleri dışlamak için bir araç olarak

kullanıldığını” ve %88,4’ü de “ülkelerin ve insanların moral için uluslararası müsabakalara ihtiyaç duyduğunu” ifade etmektedirler. Milletvekillerinin, %79,5’i “sportif programlar ve faaliyetler için kanuni teminatların sağlanması” görüşündedir. “Spor uluslararası siyasette bazı ülkeleri dışlamak için bir araç olarak kullanılmıştır” maddesinde ise katılmıyorum-kararsızım-katılıyorum seçenekleri %27,7’lik sonuçla eşit oranda dağılım göstermiş ve “tüm ülkeler ve insanlar moral için uluslararası müsabakalara ihtiyaç duyarlar” maddesinde ise milletvekilleri en yüksek oran olarak %69,9’la katılıyorum seçeneğini işaretlemişlerdir.

Tablo 4. Spor Siyaset Etkileşimini Algılama Ölçeğinden Alınan Puanların Araştırma Grubunun “Hükümet Öncelikli Olarak Hangi Tür Spor İşlevini Yerine Getirmelidir?” Sorusuna İlişkin Görüşlerinin Dağılımı

	Alt Boyut	İfadeler	n	%	Sıra Ort.	X ²	p
Milletvekilleri	Spor-Siyaset İlişkisi	Fiziki altyapı	50	60.2	47.11	6.608	0.037
		Sporun kitlelere yayılması	27	32.5	36.15		
		Spor örgütlerinin denetimi ve desteklenmesi	6	7.2	25.75		
	Spor-Siyasal Sistem İlişkisi	Fiziki altyapı	50	60.2	44.67	1.808	0.405
		Sporun kitlelere yayılması	27	32.5	38.96		
		Spor örgütlerinin denetimi ve desteklenmesi	6	7.2	33.42		
	Spor-Devlet/İktidar İlişkisi	Fiziki altyapı	50	60.2	43.39	0.441	0.802
		Sporun kitlelere yayılması	27	32.5	39.63		
		Spor örgütlerinin denetimi ve desteklenmesi	6	7.2	41.08		
Akademisyenler	Spor-Siyaset İlişkisi	Fiziki altyapı	37	43.0	42.38	2.246	0.325
		Sporun kitlelere yayılması	36	41.9	47.46		
		Spor örgütlerinin denetimi ve desteklenmesi	13	15.1	35.73		
	Spor-Siyasal Sistem İlişkisi	Fiziki altyapı	37	43.0	42.78	0.094	0.954
		Sporun kitlelere yayılması	36	41.9	43.61		
		Spor örgütlerinin denetimi ve desteklenmesi	13	15.1	45.23		
	Spor-Devlet/İktidar İlişkisi	Fiziki altyapı	37	43.0	44.77	5.709	0.068
		Sporun kitlelere yayılması	36	41.9	47.54		
		Spor örgütlerinin denetimi ve desteklenmesi	13	15.1	28.69		

Tablo 4’de Spor Siyaset Etkileşimini Algılama Ölçeğinden Alınan Puanların araştırma grubunun hükümet öncelikli olarak hangi tür spor işlevini yerine getirmelidir? sorusuna ilişkin görüşlerine göre farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Buna göre milletvekillerine ait puanlar arasında yalnızca spor-siyaset ilişkisi alt boyutunda anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p<0.05$). Bu farkın ise “fiziki altyapı”nın öncelikli olarak desteklenmesi gerektiği görüşü ile “spor örgütlerinin denetimi ve desteklenmesi” gerektiği görüşüne yönelik ifadeler arasında olduğu anlaşılmaktadır. Buna karşın yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre, akademisyenlerin Spor Politika Etkileşimini Algılama Ölçeği Alınan Puanların hiçbir alt boyutta istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya koymadığı belirlenmiştir ($p>0.05$).

TARTIŞMA ve SONUÇ

Bu bölümde, spor siyaset etkileşimi, kullanılan ölçekten elde edilen veriler ışığında yorumlanarak ve literatür temelli olarak tartışılmıştır.

Spor siyaset ilişkisine yönelik milletvekillerinin görüşleri incelendiğinde; “seçim bölgelerinden sporla ilgili gelen taleplere” oldukça fazla diyenlerin %33.7, ara sıra diyenlerin %57.8 oranında olduğu görülmekte, %62.7’si ise “seçim bölgelerindeki sportif faaliyetleri desteklemenin siyasi açıdan önemli” olduğunu belirtmektedir (Tablo 1).

Siyasetçiler özellikle seçim sürecinde sportif faaliyetlere ve bölgelerin spor kulüplerine karşı daha hassas yaklaşmaktadırlar, eski başbakanlardan Özal’ın yaşadığı bir deneyim oldukça dikkat çekicidir. *“Biz politikacı olarak sahneye atıldığımız zaman şunun da farkına vardık. Futbol hakikaten politikayla yakından ilişkili. Yani gittiğimiz her yerde halk ile bir ilişkimiz varsa buda otomatikman geliyor. Maraş’a gittiğimiz zaman seçim öncesi bağışmalar bir tarafa, Maraşspor 1.lige bütün kavga kıyamet onda kopuyor, Malatya miting meydanında da aynı hadiseyi gördüm. Malatyaspor taraftarları onlarda 1.lige çıkmak istiyorlar, ondan sonra benden söz istiyorlar birinci lige. Ben de orada hiç unutmuyorum dedim ki: Anavatan iktidara Malatyaspor birinci lige tabii müthiş alkış aldık”²³.*

Araştırma kapsamına alınan milletvekillerinin %57.8’i “devletin spor faaliyetlerine ayırdığı bütçeyi Türkiye’nin şartlarına göre yeterli” bulmamakta, %28.9’u da kısmen yeterli olduğunu söylemektedir (Tablo1). Güngörmüş ve arkadaşlarının (2007) araştırmasında, milletvekillerinin %90.8’inin genel bütçe içerisinde spora ayrılan bütçe “yeterli değildir”, %9.2’sinin “yeterlidir” şeklinde görüş bildirdikleri görülmektedir¹⁶. Bu sonuçlar çalışmamızı destekler niteliktedir.

Milletvekillerinin, “sizce sporda siyasetin rolünü hangi ifade tanımlamaktadır?” sorusuna siyasetin bir rolü vardır, fakat olmaması gerekir diyenlerin %48.2, siyasetin bir rolü yoktur ve olmamalıdır diyenlerin %27.7 olduğu, %60.2’sinin “hükümetlerin öncelikli olarak” fiziki altyapı yatırımlarına destek vermesi gerektiğini belirttiği, “bir spor politikası ya da programı oluşturmadaki en büyük engelin” %65.1 oranıyla spor bilinci yoksunluğu

olduğu, ve yarısının (%50.6) “uluslararası müsabakaların ülkeler açısından anlamının” itibar olduğunu ifade ettikleri tespit edilmiştir (Tablo 1).

Benzer çalışmalara bakıldığında, Güngörmüş ve arkadaşlarının (2007) milletvekillerinin Türk sporunun sorunlarına ilişkin görüşleri önem sırasına göre analiz edildiğinde, 1. derecede “spor tesisleri yeterli düzeye çıkartılmamaktadır” %26.7’lik oranla ilk sırayı aldığı tespit edilmiştir¹⁶. Nam (1997), araştırma sonuçlarına göre, araştırma grubunun spor faaliyetlerine katılım engellerini, finansal kaynak, ilgi ve tesis eksikliği olarak belirtmiştir²².

Tablo 2’deki verilerden de anlaşılacağı gibi, akademisyenlerin, %79.1’i “Türkiye’de akademik alanda spor-siyaset ilişkisi üzerine yapılan çalışmaları” yetersiz görmekte, %65.1’ide “devletin spor faaliyetlerine ayırdığı bütçenin Türkiye’nin şartlarına göre az olduğunu”, belirtmektedir. “Sporda siyasetin rolünü”, %25.6’sı siyasetin bir rolü vardır ve olması gerekir, %67.4’ü ise siyasetin bir rolü vardır, fakat olmaması gerekir seçenekleriyle değerlendirmektedir. “Hükümet öncelikli olarak hangi tür spor işlevini yerine getirmelidir?” ifadesi araştırma grubunun %43’ü tarafından fiziki altyapı, %41.9’u tarafından sporun kitlelere yayılması şeklinde yorumlanmaktadır. Katılımcıların yarıya yakını (%45.3) “uluslararası spor müsabakalarının ülkelerin” dünya kamuoyundaki itibarına katkı yaptığını, %22.1’de uluslararası ilişkilerde bir etken olduğunu ifade etmektedir. Konuyla ilgili olarak Houlihan, spor olaylarında başarı, ve özellikle spor olaylarına ev sahipliği yapmanın, ulusal başarının geçit töreni için iyi huylu ve tehlikesiz bir uygun ortam sağladığı görüşündedir¹⁹.

Ayrıca uluslararası çaptaki organizasyonlarda tercih edilen ve bu alandaki başarısı bilinen bir ülke olmak, o ülke için ciddi bir kazanımdır. Örneğin çeşitli siyasi ve ekonomik zirvelere ev sahipliği yapmak ve bu şekilde dünya siyasetinin şekillenmesinde rol oynamak, dünyanın sayılı liderlerini ve politikayı şekillendiren aktörleri buluşturacak sağlıklı bir iletişim zemini oluşturmak, “kilit ülke” konumu sağlayacaktır. Olimpiyatlar gibi önemli spor organizasyonları ve dünya çapındaki sanatsal buluşmalar, ülke itibarına olumlu bir hanede yazılacaktır⁵.

Katılımcıların Spor Siyaset Etkileşimini Algılama Ölçeği”nin alt boyutlarına ilişkin ortalama puanlarının istatistiksel bulgularına göre, Milletvekillerinin (\bar{X} =3.78) ve Akademisyenlerin (\bar{X} =4.18) “Spor-Siyasal Sistem İlişkisi” alt boyutuna ilişkin ortalama puanlarının birinci sırada yer almıştır. Bir başka ifade ile her iki katılımcı grubu içinde, spor örgütlerinin yönetim modellerine ve siyaset kurumunun spor örgütlerine yönelik etkisini içeren “Spor-Siyasal Sistem İlişkisi”nin, spor siyaset etkileşiminde daha ön planda olduğu görülmektedir. (Tablo 3).

Araştırmaya katılan bireylerin spor siyaset ilişkisi alt boyutuna ait görüşleri incelendiğinde, akademisyenlerin; “spor hizmetleri devletin sorumluluklarındandır” ifadesine büyük bir çoğunluğun (%86.1) katıldığı ve %90.7’sinin de “spor yatırımlarının gerçekleşmesinde siyasi etkileri” önemli gördükleri tespit edilmiştir. “spor hizmetlerini devletin sorumlulukları” arasında gören milletvekillerinin oranı %79.5, “spor yatırımlarının gerçekleşmesinde siyasi etkilerin” önemli olduğunu belirtenlerin oranıysa %73.5’dir.

Katılımcılar spor hizmetlerini devletin bir sorumluluğu olarak görmekte ve sportif faaliyetlerin gerçekleşmesinde siyasi etkilerin önemini belirtmektedir. Alan yazımdaki çalışmalarda bu yöndedir. Bazı örnekler bakacak olursak. Spor hizmetlerinin devletin sorumlulukları arasında olması, yada insanları niçin beden eğitimi ve sporu teşvik ettiği konusunda çok değişik sebepler vardır. Bu saikler politik, ekonomik, kültürel ve sosyal değişikliklerden etkilenerek, farklı dönemlerde ve farklı ülkelerde değişim gösterebilir. Örneğin spor 1970'lerden bu yana İngiliz Hükümeti tarafından sosyal hizmetlerin bir birimi olarak görülmektedir²².

Gratton, Taylor (1991) Houlihan (2000) göre, hükümetlerin spor işlerine kendi politik çıkarlarına yardımcı olması amacıyla karıştığına hiç şüphe yoktur. Alan yazımı göstermektedir ki, devletler ülke savunması için halkının sağlığını ve fiziksel zindeliğini geliştirmeye, kamu düzenini devam ettirmeye, ulusal prestijini artırmaya, sosyal dayanışmayı teşvik etmeye, siyasi ideolojiyi pekiştirmeye, hükümetin meşruiyetini devam ettirmeye ve arttırmaya ayrıca refah hükmünün bir parçası olarak halkın ruhsal durumu teşvik etmeye yada vergi hedeflerine ulaşmaya çalıştıkça spora müdahale etmektedir¹⁹. Ayrıca toplumların yapmadığı, yapamadığı girişimlerin ve etkinliklerin devlet, kamu kurum/kuruluşları tarafından yapılması ve bu konularda Devletin öncülük etmesi doğaldır. Spor alanında çeşitli sebeplerle kulüpleşme yönünde yeterli olmayan girişimler de devlet organlarının bu yönde attıkları adımlarla tamamlanmaktadır. Örneğin özellikle 1990'lı yıllardan sonra kulüpleşmenin öneminin fark edilmesiyle tüm Gençlik ve Spor İl Müdürlüklerine, İl Müdürlükleri bünyesinde spor kulübü kurulması talimatı verilmiş, okul kulüpleri kurulması desteklenmiş ve kulüp sayıları arttırılmaya çalışılmıştır²⁰.

Gelişmiş ülkeler içinde tespitler bu yöndedir. Sporun kamu yönetimi açısından bir devlet hizmeti olarak kabul edilmesi birçok Avrupa ülkesinde de görülmekte bu durum özerkliğe yönelik bir sakınca doğurmamaktadır. Örneğin Fransa'da sporun devlet tarafından bir kamu hizmeti olarak kabul edilmiş olması, kamu yetkililerinin spor politikalarının belirlenmesinde yer almalarına olanak vermektedir. Spor sistemi ile devlet sisteminin birbiriyle ilişkili olmasına rağmen, devlet sistemi, sporun özerkliğini bozmaksızın spor sistemine nüfuz etmektedir¹⁵.

Bununla birlikte sivil toplum kuruluşları da devleti önemli bir organ olarak görmektedir. Uluslararası spor kuruluşları her insan için spor hakkının, devletler tarafından uyulması ve korunması zorunlu bir hak düzeyine çıkarılmasını talep etmektedirler. Spor devlet ilişkisine yönelik olarak spor hukuku alanında çalışma yapan Erkiner, 10 Aralık 1948 tarihli Evrensel İnsan Hakları Beyanname: "her bireyin dinlenmeye ve boş zamana hakkı vardır" ifadesi 24. maddesinde yer almıştır. Ayrıca, UNESCO'nun 1978'de kabul etmiş olduğu "Beden Eğitimi ve Spor Uluslararası Şartı"nın 1. maddesi. " her insanın, kişiliğinin gelişmesi için elzem olan, beden eğitimi ve spora ulaşmak temel hakkı vardır ". Aynı Şart'ın 3. maddesi: "beden eğitimi ve spor programları kişilerin ve toplumun gereksinimlerine cevap verecek nitelikte olmalıdır" hükümlerini içermektedir ve 1992'de kabul edilmiş olan Avrupa Konseyi Avrupa Şartı'nda

“hükümetler, insanın gelişmesinde önemli bir unsur olan sporu teşvik niteliğinde, her bireyin spor yapmasına olanak sağlayacak tedbirleri alacaklardır” ibaresi vardır. Bu metinler, IOC’nin temel prensiplerinden, bize göre de en önemlilerinden birisi olan, “spor hakkı”nı destekler nitelikteki bu belgeler, “Devletleri muhatap almaktadırlar” tespitinde bulunmaktadır¹¹.

Spor siyaset etkileşiminin araştırıldığı spor siyaset ilişkisi alt boyutunda, “spor toplumda milli kimlik oluşturmada bir etkidir” ifadesini akademisyenlerin tamamına yakını (%93) benimserken, bu oran “spor politik toplum içerisindeki, bireylere biçilen uygun rolleri öğretmek için kullanılmıştır” ifadesinde %62.8’dir. Toplumsal yapının bütünlüğü açısından, “sporu toplumda milli kimlik oluşturmada bir etken” olarak gören milletvekillerinin oranı %78.3’tür.

Araştırmada elde edilen verilerden hareketle sporun milli kimlik üzerine etkisine uluslararası açıdan bakıldığında, örneğin farklı etnik unsurlardan meydana gelen Kanada Devleti, spor yoluyla hem Fransızca konuşan hemde İngilizce konuşan toplulukların onayladığı, ulusal kimlik sembolleri geliştirmek için yoğun çaba göstermiştir¹⁹. Hobsbawm uluslararası spor karşılaşmalarının milli mücadeleyi ifade ettiğinden bahsederek, sporun özellikle erkekleri milli duygular aşılama benzersiz ölçüde etkili olduğunu ve birey alkışlamakla yetinse bile kendi milletinin bir sembolü haline gelene geldiğini vurgular¹⁸. Rowe da “Sporun oynadığı ideolojik rol, hiçbir yerde milli duyarlılığın yaratılmasında olduğu kadar bariz ve başarılı değildir” der²⁵. Bu olguya başka bir örnek olarak da çok farklı kabilelerden oluşan devlet olarak Nijerya’yı örnek gösterebiliriz. Afrika futbolunda hep ilk sıralarda yer alan ve 94, 98, 2002 Dünya Şampiyonalarına katılarak, iki defa ikinci tura yükselen Nijerya’da 400’ün üzerinde etnik kimlik yaşamakta ve 250 farklı dil konuşulmaktadır ama uzmanlara göre konu futbol olunca her şey tek bir dil haline dönüşmektedir²⁴.

Çalışmada elde edilen bulgular, “spor siyasal sistem ilişkisi” alt boyutuna ilişkin olarak bazı maddeler incelendiğinde, “sporun sevk ve idaresinin Avrupa ülkelerinde olduğu gibi bağımsız kurumlar” tarafından yönetilmesi akademisyenlerin %82.5’nin, milletvekillerinin ise %78.3’ü tarafından benimsediğini göstermektedir.

Gelişmiş ülkelerde gönüllü kuruluşlar tarafından yönetilen sporun, ülkemizde halen devlet tarafından idare edilen kurum içerisinde olduğu ve kendi kendini yönetemediği görülebilmektedir. Avrupa’nın hemen her ülkesinde spor; bağımsız bir çatı örgüt altında toplanan özerk federasyonlarla branşlarını yöneten ve sayıları yüz binleri aşan spor kulüpleri tarafından halka yaygınlaştırılan bir yapılanma içindedir. Örneğin CCPR (Central Council of Physical Recreation and Sport) İngiltere’de fiziksel rekreasyon ve sporun yaygınlaştırılması, geliştirilmesi, araştırılması ve idare edilmesinden sorumlu devlet dışı bir organdır ve bünyesinde 250’den fazla hükümet dışı yönetim organı ve 150 binden fazla spor kulübünü barındırır. Aynı görevi Alman Spor ve Olimpiyat Birliği (DOSB -Deutcher Olympische Sport Bund) 75 spor yönetim organı, Alman Gençlik Sporları(DSJ) ve Eyalet Spor Birliği (DSB) ve 90,000’ e yakın spor kulübü ile Almanya’da yürütmektedir⁹.

İlgili soruya ilişkin olarak ülkemizdeki çalışmalar incelendiğinde, Aydın, Demir ve Yetim (2007), Türk spor politikalarında öngörülen hedeflerin uygulamada istenilen düzeyde gerçekleşmediğini, buna neden olarak da sporu yönetenlerin konuya devlet politikası olarak değil, siyasi hesaplarla yaklaşmaları, sorunları günübirlik çözümlerle giderme yoluna gitmeleri ve sporun topluma yaygınlaştırılmasından çok sporda madalya sayısı ve başarıyı ön planda tutmalarından kaynaklandığını gerekçe göstermiştir³.

Araştırmada akademisyenlerin, %60.5'i, milletvekillerinin ise %67.5'inin "spor federasyonlarında özerkleşmenin" ve akademisyenlerin %68.6'sı ile milletvekillerinin %79.5'inin de "sporun bağımsız bir üst yapı modeli ile sevk ve idare edilmesinin, siyasetin spor yönetimindeki etkisini azaltacağına" inandıkları bulunmuştur.

Özerk yönetimin amaçlarından biri en kolay, en etkili, en verimli ve en kaliteli bir şekilde hizmetlerin gerçekleşmesini sağlamaktır. Erturan ve Yenel (2004)'in federasyonların özerkliği üzerine yaptığı çalışmada, araştırmaya katılan başkanların da "Özerk yapıdaki federasyonların spor hizmetlerinde daha etkin ve verimli olacağı" görüşüne ne ölçüde inanmaktasınız?" maddesine ilişkin %46.2 oranıyla "pek çok", %41.0 oranıyla da "çok" yanıtını verdikleri görülmüştür. Bu sonuçlar çalışmamızı destekler niteliktedir¹³. Erturan ve İmamoğlu (2006)'nın araştırmasında da başkanlar özerkliğin idari gereklerinden karar alma ve kararları uygulama konusunda ise başkanlar yönetim kurulunda kararların alınmasının hızlandığını, rahatladığını ve baskılardan uzak olduğunu ifade etmişlerdir. Devlete bağlı hizmet vermenin değişen hükümetler ve politikaları nedeniyle alınan kararlarda farklı eğilimlere sebep olduğunu, ancak özerklik ile bağımsız kararların yalnızca hizmet verilen spor branşının çıkarına alındığı konusunda hemfikir olan başkanlar, idari özerkliğin kendilerine tanıdığı personel istihdamının da olumlu sonuçlar doğurduğuna dair inançlarını belirtmişlerdir¹².

Ancak Türkiye'de spor federasyonlarının özerkliği ilgili en çok tartışılan konu devletin verdiği desteğin mali özerklik açısından sakıncaları ve denetimde yaşanan aksaklıklardır. Gök ve Sunay'a göre de, özerkliğin temel unsurlarından biride mali özerkliktir, Türkiye şartları açısından belli federasyonlar dışındaki spor federasyonlarının devlet desteği olmaksızın faaliyetlerini yürütmesi imkânsızdır, kamuoyunda bu durumun özerlikle çeliştiği parayı veren kurumun yönetimi de müdahale edeceği ve bağımsız davranılamayacağı tartışmalarını da beraberinde getirmektedir. Devletin spor federasyonlarına mali desteği her ülkede mevcuttur ve özerkliğe yönelik bir engel teşkil etmemektedir ancak bu destek belli bir çevrede ve ilkelerde gerçekleşmelidir¹⁵.

Öyle ki, kamu yönetim tarzımızın benzeştiği Fransa'da spor faaliyetlerinin kamu hizmeti niteliği taşıması ve kamu fonlarının tahsisi devlete, her federasyonun politikasının belirlenmesinde söz hakkı vermektedir. Bu nedenle, 1992 yılında "amaç sözleşmeleri" yasayla yürürlüğe girmiş ve bakan ile federasyon başkanı arasında imzalanan bu sözleşmeler, aynı zamanda ilgili spor dalının uygulamasının geliştirilmesine yönelik amaçları ve kullanılacak kaynakları, sporcuların çalışma hayatına entegrasyonunu belirlemektedir.

Devlet, bu nedenle, spor federasyonlarına “amaç sözleşmeleri” aracılığıyla ve teknik çerçeveler sağlayarak destek vermektedir. Amaç sözleşmeleri, devlet ile spor federasyonları arasındaki mali partnerliğin ana aracıdır. Fransa’da devlet ile spor federasyonları arasındaki ilişki kapsamına bakıldığında, devlet onaylı spor federasyonları, amaç sözleşmesiyle belirlenen koşullar altında devletten mali destek alabilirler. Devlet Personeli ya da devlet tarafından ücreti ödenen kamu görevlileri, federasyonlar içerisinde teknik danışman olarak görevlendirilebilirler¹⁵.

Araştırmada “spor siyaset kurumları karşısında bağımsız olmalıdır” yönünde görüş belirten akademisyenler, grubun %90.7’sini, milletvekilleri ise %84.3’nü oluşturmaktadır. Nam (1997) araştırma sonuçlarına göre katılımcılar, genel olarak siyasetin spor üzerinde önemli bir rolü olduğunu düşünmekte ancak, önyargısız ve çıkar beklemeden siyasetin sporu desteklemesini arzu etmektedirler²².

“Spor devlet ilişkisi alt boyutundaki” diğer bir ifade incelendiğinde katılımcıların görüş birliğinde olduğu görülmektedir. Verilere göre akademisyenlerin %88.3’ü ve milletvekillerinin %79.5’i de “sportif programlar ve faaliyetler için kanuni teminatların sağlanmasını” istemektedir (Tablo 3). Toplum üzerinde daha önce izah edilen etkileri olan sporun, tarihi süreç içerisindeki fonksiyonları ile bugünkü yaygınlığı, popülerliği, sosyal, ekonomik, politik, uluslararası ilişkiler, tanıtım ve eğitim yönünden etkileri ve gelecekte üstleneceği roller göz önüne alındığında, devletlerin dolayısıyla da hükümetlerin, sporun, etkinliğinin artırılması ve olumlu yönde kullanılması için, anayasalarında, kanunlarında gelecekle ilgili plan ve programlarında yer vermeleri kaçınılmaz olmuştur.

Ülkemizde, devletin spora etkili ve devamlı bir destek sağlamanın hukuki dayanağı olan 1982 Anayasasında ise spor konusunda özel düzenlemelerin yapıldığı görülmektedir. Türk sporunun milli ve uluslararası alandaki spor politikasının amaç ve hedeflerini belirleyen ve devletin spor politikasını ana hatlarıyla ortaya koyan 1982 Anayasasının 59. maddesine göre, “Devlet her yaştaki Türk vatandaşlarının beden ve ruh sağlığını geliştirecek tedbirleri alır. Sporun kitlelere yayılmasını teşvik eder. Devlet başarılı sporcuyu korur”. Bu hükmün gerekçesinde; sağlık hizmetlerinin bir parçasını beden sağlığının spor yaptırarak korunmasının teşkil ettiği, sporun kitlelere yayılmasının bu amacın teminine yarayacak araçlardan en etkin olduğu, sporun sadece fiilen spor yapanları değil, seyirciler için de eğitici ve sağlık kurallarına uygun bir ortamda yaşamaya sevk edici etkileri sebebiyle sporun geliştirilmesinin devletçe ele alınmasının öngörüldüğü belirtilmektedir³.

Sporun siyasal açıdan uluslararası etkisine bakıldığında, olumsuz bir durumda dışlayıcı unsur olarak kullanılmasındır. Sözelimi uluslararası barış, eşitlik ve kardeşlik gibi evrensel değerleri gerçekleştirme ve yaygınlaşmasına aracılık etmesi temel felsefe olarak kabul edilen olimpiyat oyunlarında dahi, bu olgu ya zaman zamanda olsa rastlanılmıştır. Konuyla ilgili düşüncelerine başvurduğumuz akademisyenlerin %36’sı “sporun uluslararası siyasette bazı ülkeleri dışlamak için bir araç olarak kullanılmasına” katılırken, %23.3’ü kararsız kalmış, milletvekillerinde ise, katılmıyorum-kararsızım-katılıyorum seçenekleri %27.7’lik sonuçla eşit oranda dağılım göstermiştir (Tablo 3).

Örneğin, Birinci Dünya Savaşından sonra 1920 Anvers Oyunlarına savaşta yenilen Avusturya, Macaristan, Almanya ve Türkiye davet edilmedi. İkinci Dünya Savaşını başlattığı ve Batılı demokratik ülkelerin karşısındaki cephede yer aldığı gerekçesiyle Almanya ve aynı safta yer alan Japonya, savaş sonrası yeniden başlayan olimpiyat oyunlarına çağrılmayarak, 1948 yılında yapılan Londra Olimpiyat oyunlarının dışında tutulmuştur. Irkçı politikalarından dolayı Güney Afrika, Tokyo Olimpiyatlarına çağrılmamış, bu yasaklama ancak 1992 yılında kaldırılmıştır⁸.

Araştırma kapsamına alınan akademisyenlerin %88.4'ü, milletvekillerinin ise %69.9'u "ülkelerin ve insanların moral için uluslararası müsabakalara ihtiyaç duyduğunu" ifade etmişlerdir.

Doğu (2010)'nun uluslararası ilişkiler ve spor üzerine yaptığı araştırmanın, kapsamına alınan akademisyenler, milletvekilleri, federasyon başkanları ve genel sekreterler, "oyunlar ve olimpiyatlar katılımcıların ülkelerini sportif anlamda temsil etmelerinin yanı sıra, ülkelerinin varlıklarını ve güçlerini olimpiyatlar aracılığıyla dünyaya hissettirmeleridir" sorusunu, %88'6'sının kabullenmesi çalışmamızı destekler niteliktedir¹⁰.

Özellikle bu durum dünyada az tanınan ekonomik-kültürel-tarihsel açıdan küçük kabul edilen devletler için çok daha önem arz etmektedir. Örneğin Seul Olimpiyatlarında kelebek stil yüzmede ilk altın madalya kazan siyahi sporcu olarak tarihe geçen, Anthony Nesty'nin ülkesi Surinam için bu başarı, en önemli toplumsal ve siyasal olaylardan biri olarak görülerek, yarışma günü ulusal tatil günü ilan edilmiş ve devlet tarafından sporcu adına hatıra para ve pul bastırılmıştır⁸.

Uluslararası çaptaki organizasyonlarda tercih edilen ve bu alandaki başarısı bilinen bir ülke olmak, o ülke için ciddi bir kazanımdır. Örneğin çeşitli siyasi ve ekonomik zirvelere ev sahipliği yapmak ve bu şekilde dünya siyasetinin şekillenmesinde rol oynamak, dünyanın sayılı liderlerini ve politikayı şekillendiren aktörleri buluşturacak sağlıklı bir iletişim zemini oluşturmak, "kilit ülke" konumu sağlayacaktır. Olimpiyatlar gibi önemli spor organizasyonları ve dünya çapındaki sanatsal buluşmalar, ülke itibarına olumlu bir hanede yazılacaktır⁵.

Spor Siyaset Etkileşimini Algılama Ölçeğinden Alınan Puanların araştırma grubunun hükümet öncelikli olarak hangi tür spor işlevini yerine getirmelidir? sorusuna ilişkin görüşlerine göre farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal-Wallis testi yapılmıştır. Buna göre milletvekillerine ait puanlar arasında yalnızca spor-siyaset ilişkisi alt boyutunda anlamlı farklılığın olduğu tespit edilmiştir ($p < 0.05$). Bu farkın ise "fiziki altyapı"nın öncelikli olarak desteklenmesi gerektiği görüşü ile "spor örgütlerinin denetimi ve desteklenmesi" gerektiği görüşüne yönelik ifadeler arasında olduğu anlaşılmaktadır. Buna karşın yapılan Kruskal-Wallis testi sonuçlarına göre, akademisyenlerin Spor Siyaset Etkileşimini Algılama Ölçeği Alınan Puanların hiçbir alt boyutta istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık ortaya koymadığı belirlenmiştir ($p > 0.05$) (Tablo 4).

Araştırma sonuçları özetlendiğinde; Siyasilerin spor olgusunun popülerliğine vurgu yaptıkları, araştırma grubunun sporda siyasetin etkisinin olduğuna inandıkları ve spora ayrılan bütçeyi yeterli bulmadıklarını ifade etmişlerdir. Spor hizmetinin devletin sorumluluğunda gören katılımcılar, sportif programlar ve faaliyetler için kanuni teminatların sağlanmasını isterken, hükümetinde öncelikli olarak” fiziki altyapı yatırımlarına destek vermesi gerektiğini belirterek, spor yatırımlarının gerçekleşmesinde siyasi etkilere dikkat çekmişlerdir. Bununla birlikte spor kurumlarının siyaset kurumları karşısında bağımsız olmasına dikkat çekerek, sporun sevk ve idaresinden sorumlu kuruluşun Avrupa ülkelerinde olduğu gibi bağımsız bir üst yapı ve bunun gereği olarak spor federasyonlarının özerk idare edileceği bir modelin, siyasetin spor yönetimindeki etkisini azaltacağına inandıkları bulunmuştur.

Sonuç olarak; insanlık tarihi ile birlikte başlayan spor hareketleri, tarih boyunca çok çeşitli ve farklı amaçlar uğruna yapılmıştır. İlk başlarda doğal gereksinimlerin karşılanması amacıyla yapılan spor, daha sonraki zamanlarda beden eğitimi ve sosyal bir boyut kazanarak başlı başına sosyolojik bir olgu haline gelmiştir. Bu sosyolojik olguyu siyaset kurumunun keşfetmesi çok fazla zaman almamıştır. Yine ilkçağlardan itibaren siyasetçiler sporun toplum üzerindeki gücünü ve etkisini görmüşler ve tüm toplumsal ve siyasal ilişkilerinde bu olgunun gücünü kullanmak istemişlerdir. Sporun siyasal olarak kullanımı modern zamanlarda daha da fonksiyonelleşmiş ve pek çok modern devlet bu gücü hem uluslararası ilişkilerinde, hem de ülkenin içine yönelik olarak toplumsal ilişkilerinde kullanmaktan geri durmamışlardır. Yani, tarih boyunca spor siyasetin ve ideolojinin bir aracı olarak görülmüştür.

Dolayısıyla toplumu bütünsel olarak dönüştürmeyi ve ideolojik bilinci toplumun tümüne yerleştirmeyi amaç edinen iktidarların en etkili silahlarından birini spor oluşturmuştur. Çünkü spor kamu politikasında ve dolayısıyla ideolojik bilinç yönetiminde en etkili yöntemlerden biridir. Sporun şahsiyet/kişilik kurma, kazanma arzusunu teşvik etme, gerçek lideri belirleme, haklı oyun gibi en yaygın görünen sunumları onun siyasetle ilişkili olmasını sağlayan temel özellikleridir. Bunların hepsinde ki ortak olan faktör rekabet ve rekabetteki meşruluktur. Bundan hareketle spor ve siyaset bağı karmaşık bir ilişki oluşturmaktadır. Doğal olarak spor ne siyasetten uzak ve ne de onunla ilişkisiz bir toplumsal etkinliktir. Aksine siyasetin olmadığı spor tarih boyunca sözkonusu olmamıştır.

KAYNAKLAR

1. Alili T. (2004). Bir Bilim Olan Sporun Anası: Olimpiyatlar, Bilim ve Ütopya, 122: 14–21.
2. Armağan İ. (1981). Sporun Toplum Bilimsel Temelleri. İzmir: E.Ü. B.E.S.Y.O Yayınları.
3. Aydın AD, Demir H, Yetim AA. (2007). Türk Spor Politikalarında Öngörülen Hedeflerin Gerçekleşme Düzeylerinin Belirlenmesi Üzerine Bir Araştırma. N.Ü. Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 1(2); 87- 96.
4. Bandyopadhyay K. (2009). In Search of an Identity: the Muslims and Football in Colonial India. Soccer & Society, 10(6): 843–865.

5. Bilgehan G. (2005). Türkiye'nin Uluslararası İmajında Yükselen Değerler ve Eğilimler, Selçuk İletişim: 4(1);126-140.
6. Calhoun D. (1987). Sport, Culture and Personality (2nd ed). Champaign: Human Kinetics.
7. Chien YL, Ping CL, Hui FN. Theorizing the Role of Sport in State-Politics. International Journal of Sport and Exercise Science 2009; 1 (1): 23-32.
8. Crowther N. (2004). The State of the Modern Olympics: Citius, Altius, Fortius? European Review, 12(3); 445-460.
9. Çolakoğlu T, Erturan EE. (2009). Spor Federasyonlarının Özerkleşmeleri ve Hukuksal Boyutunda Spor Hukuku Gereksinimleri, Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi, 8(27): 323-335.
10. Doğu GA. (2010). Uluslararası İlişkiler ve Spor. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Üniversitesi.
11. Erkiner K. Uluslararası Olimpiyat Komitesi ve Spor Hukuku, Spor Hukuku Enstitüsü (İnternette). 08.01.2009. http://www.sporhukuku.org/index.php?option=com_content&view=article&id=106:uluslararasi-olimpiyat-komites-ve-sporhukuku&catid=39:makaleler&Itemid=85.
12. Erturan EE, İmamoğlu AF. (2006). Özerkleşen Spor Federasyonlarının İdari ve Mali Açısından Değerlendirilmesi, 9. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Muğla.
13. Erturan EE, Yenel F. (2004). Federasyon Başkanlarının Spor Federasyonlarının Özerkliğine İlişkin Görüşlerinin Değerlendirilmesi, Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, IX(1): 71-87.
14. Evren C. (2007). Türkiye'de Futbolun Bir Kitle Sportu Olarak Endüstrileşmesinde Ana Akım Medyanın İdeolojik Tutumunun İrdelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Marmara Üniversitesi.
15. Gök Y, Sunay H. (2010). Türkiye ve Fransa'da Uygulanan Spor Yönetiminin Kamu Yönetimi Açısından Karşılaştırılması. Spormetre VIII(1): 7-16.
16. Güngörmüş A, Yılmaz B, Yenel F. (2007). Milletvekillerinin Türk Sportunun Sorunlarına İlişkin Görüşleri. TSA, 11(1); 40-51.
17. Hergüner B. (2002). Sportun Uluslararası İlişkilere Etkileri. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi.
18. Hobsbawm EJ. (2006). Milletler ve Milliyetçilik. Akınhay O (Çev), 3. Baskı, İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
19. Houlihan B. (2004). Politics and Sport. Coakley J, Dunning E (Edt). Handbook of Sports Studies. 1. Baskı. New Delhi: Sage Publications Company.
20. İmamoğlu AF, Karaoğlu E, Erturan EE. (2007). Türkiye'de Spor Kulüplerinin Yapısal Nitelikleri ve Temel Problemleri. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Dergisi, 12(3): 35-61.
21. Mutlu E. (1996). Avrupa'yı Salladık İngiltere'yi Sarsacağız: Futbol, Milliyetçilik ve Şiddet. Cogito Dergisi, 6(7): 374.
22. Nam DH. (1997). A Descriptive Study Of College Students' Opinions On The Link Between Sports And Politics In The Republic Of Korea. Doctor Thesis. Daphne-Alabama: United States Sports Academy.

23. Özal T. (1985). Başbakan Turgut Özal Başkanlığında Ankara'da 18 Ocak 1985 Tarihinde Yapılan Spor Danışma Toplantısı. Ankara: M.E.G.S.B Beden Terbiyesi Genel Müdürlüğü Spor-Toto Matbaası.
24. Öztürk O. Süper Kartallar: Nijerya (İnternetten). 4.6.2009. <http://www.sporstudyosu.com/super-kartallar-nijerya>
25. Rowe D. (1996). Popüler Kültürler Rock ve Sporda Haz Politikası. Küçük M (Çev), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
26. Serge B. (2005). Sport and Politics: A Study of the Relationship Between International Politics and Football. Master Thesis. Linköpings Universitet.
27. Uluocak Y. (1992). Spor-Siyaset İlişkisi. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Üniversitesi.
28. Victor DC. (2009). A Theory of Sport and Politics. The International Journal of the History of Sport 26(11): 1581–1610.
29. Watt DC. (1998). Sports Management And Administration, New York: First Published by E&FN Spon by Routledge.
30. Yetim A. (2010). Sosyoloji ve Spor. 4. Baskı. Ankara: Berikan Yayınevi.

SPOR EĞİTİMİ VEREN ÖĞRETİM KURUMLARININ DEĞİŞİM İHTİYACININ BELİRLENMESİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Dilek TUFAN*, Fatih YENEL**

ÖZET

Bu araştırmanın amacı, spor eğitimi veren öğretim kurumlarının değişim ihtiyacının belirlenmesidir. Araştırmanın çalışma evrenini, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Spor Yöneticiliği ve Antrenörlük Eğitimi bölümlerinde 2009-2010 öğretim yıllarında öğrenim gören toplam 1.265 öğrenci oluşturmaktadır. Örneklem grubunu ise, tesadüfî örnekleme yöntemiyle seçilmiş ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 190 erkek ve 167 kadın öğrenciden oluşan toplam 357 katılımcı oluşturmaktadır. Ölçeğin uygulanması süreci araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu süreçte katılımcıların cinsiyetleri, yaş grupları, bölümleri ve sınıfları dikkate alınmış, her demografik özelliğe sahip katılımcıdan mümkün olduğunca çalışmada yer almasına dikkat edilmiştir. Araştırmada ölçek yoluyla elde edilen veriler önce SPSS 15.0 (Statistical Packages for Social Science) paket programında oluşturulan veri dosyasına aktarılmıştır. Bu dosyada yer alan veriler araştırmada ulaşılmak istenen amaçlar doğrultusunda kodlanmıştır. Geliştirilen ölçek aracılığıyla katılımcıların demografik değişkenlerine göre frekans, yüzde, t-testi, F-testi, Scheffe testi (Çoklu Karşılaştırma Testi) ve İlişki Katsayısı Testi gibi istatistiksel işlemler yapılmıştır.

Bulgular, öğrencilerin değişimin gücüne ve gerekliliğine inandıklarını, okulda gerçekleştirilmek istenen değişimin organize ve planlı bir biçimde yönetilmesi ve gerçekleştirilmesi halinde, bütün paydaşların olumlu etkileneceğini ve başarıya ulaşılacağını, değişim sonucu olarak da gelecekte örgüt kalitesinin artacağını göstermektedir. Sonuç olarak, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nun değişim ihtiyacı olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Spor, Eğitim, Değişim, İhtiyaç.

Geliş tarihi: 11.06.2011; Yayına kabul tarihi: 25.07.2011

* Bilim Uzmanı, ANKARA

**Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu, ANKARA.

AN INVESTIGATION ON THE DETERMINING OF THE CHANGING NEED OF TEACHING ORGANIZATIONS PRESENTING SPORTIVE TRAINING

ABSTRACT

The aim of this research is to determine the variation necessity of Educational institutions giving sports training and also to assist the works on this issue. 1.265 students receiving education between 2009-2010 years at Gazi University School of Physical Education and Sports, Physical Education and Sports Teaching, Sports Management and Trainer Education Departments formed the sampling of the research. 357 participants, 190 men and 167 female students, chosen by the way of random sample and participated in the study voluntarily formed the sampling group. The application process of the scale was realized by the investigators. In addition, in this process, the age groups and genders, departments and classes have been taken into account and in order for the participants having of every demographic feature to take part in the study, it was behaved meticulously. In the study, the data obtained by the scale were transmitted first into data file formed in SPSS 15.0 packet programme (Statistical Packages For Social Science). The data taking the place in this file are coded in the direction of the purposes which are desired to attain. Some statistical procedures such as frequency, percentage t-test, F-test, Scheffe test (Multi Comparison Test) and Relation Coefficient Test were applied according to demographic variations of the participant.

As a result, we concluded that students believe in the power and the necessity of the variation, and they think that if the variation which is wanted to be realized in the school is managed and realized with organization and plan, all the shareholders will be affected positively and will be able to reach the success, and as a result of the variation, in the future, the quality of organization will increase and develop. So, it can be said that Gazi University School of Physical Education and Sports also needs to the variation.

Key words: Sport, Education, Change, Necessity.

GİRİŞ

Dünyada, ekonomi, siyaset, bilim ve teknoloji alanlarında, sosyal ve kültürel değerlerde, aynı zamanda demografik ve ekolojik yapıda çok önemli ve köklü değişimler yaşanmaktadır. Globalleşme, ekonomide serbestleşme, özelleştirme, yerelleştirme, bölgeselleşme, bilgisayarlaşma ve bunun gibi olgular dünyadaki yeni değişim dinamiklerinden sadece birkaçını teşkil etmektedir.¹

Değişim sadece işletmelerde veya teknolojik hayatta yaşanmamakta, insanların alışkanlıkları, beklentileri ve talepleri de her geçen gün değişmektedir. Bu noktada çağı yakalamak, içinde yaşadığımız topluma ve yeniliklere ayak uydurmak dahası yaşama dair tüm olgulardaki yenileşmeyi takip edebilmek adına değişime duyulan ihtiyaç hem bireylerde hem de örgütlerde kaçınılmaz bir gerçek olarak ortaya çıkmaktadır.

Örgütsel değişim ihtiyacı, bazen kurumun kendi iç bünyesinden gelen bir dürtü olarak ortaya çıkabileceği gibi, bazen ve çoğunlukla da, dış çevredeki değişimlere ayak uydurma ya da dış çevrenin kurallarına uyum sağlamak amacıyla da yapılabilir. Bir başka ifadeyle, piyasada oyun oynayan aktörlerin (işletmeler), bu oyunu kurallarına göre oynayabilme isteği ya da ihtiyacı da denilebilir. Aksi takdirde, oyun dışı kalabilir ya da hep ebe olabilirler.²

Çevrede meydana gelen bu farklılık ve yenilikler işletmeler için fırsatlar ürettiği kadar, tehlikeler de ihtiva ederler. Bir örgüt olarak işletmeler, çevrelerin sosyal, ekonomik ve politik dokularında meydana gelen fırsat ve tehlikelerden hem yararlanmak hem de korunmak zorundadırlar. Faaliyetlerini durdurmak ve varlığına son vermek istemeyen her örgütün çevresinde meydana gelen değişimle barışık olması gerekmektedir.³

Spor örgütleri de diğer tüm örgütler gibi değişimin bir parçası olmak ve varlıklarını sürdürebilmek adına gelişmeleri takip etmek zorundadır. Günümüzde hızla değişen spor ortamının yeniliklerine ayak uydurabilmek, gerek eğitimsel gerekse spor hizmetinin sunulduğu örgütleri yarının organizasyonları haline getirebilmek adına spor örgütlerinin de değişen ihtiyaçları fark etmesi ve belirlemesi ayrıca bunları bilimsellik ışığında ortaya koyabilmesi önem kazanmaktadır.

Bu noktadan hareketle çalışmanın amacı, spor eğitimi veren öğretim kurumlarının değişim ihtiyacının belirlenmesidir. Ayrıca bu konuda bundan sonra yapılacak çalışmalara yol göstermek hedeflenmiştir.

GEREÇ ve YÖNTEM

Bu çalışmanın amacı, spor eğitimi veren öğretim kurumlarının değişim ihtiyacının belirlenmesidir. Araştırma için öncelikle ilgili kaynaklar taranmış ve gerekli bilgiler toplanmıştır. Araştırmacılar tarafından geliştirilen ölçek (Değişim İçin Durum Belirleme Ölçeği) yardımıyla çalışmanın evrenini oluşturan örgütün değişim ihtiyacı belirlenmeye çalışılmıştır.

Araştırmanın evrenini, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği, Spor Yöneticiliği ve Antrenörlük Eğitimi bölümlerinde 2009–2010 öğretim yıllarında öğrenim gören toplam 1.265 öğrenci oluşturmaktadır.

Örnekleme grubunu ise, tesadüfi örnekleme yöntemiyle seçilmiş ve araştırmaya gönüllü olarak katılan 190 erkek ve 167 kadın öğrenciden oluşan toplam 357 katılımcı oluşturmaktadır.

Ölçeğin ilk kısmında araştırmacılar tarafından geliştirilmiş olan ölçeğin geçerliliğini test etmek için KMO (Kasiyer- Meyer- Olkin), Barlett ve Temel Bileşenler Faktör Analizi uygulanmıştır. Buna göre; ölçeğin KMO değeri 0.935 bulunmuş ve KMO değerinin 1'e çok yakın olduğu gözlenmiştir. Barlett testi sonucu ise, 5310,696 (p değeri = 0.0001 < 0.01) olarak hesaplanmıştır.

Ayrıca,ölçeğin güvenilirliği açısından tüm sorular bir arada değerlendirildiğinde ölçeğin güvenilirlik düzeyi 0.896 olarak elde edilmiştir (Cronbach alfa = 0.896). Güvenirlilik düzeyinin en çok 1 olacağı düşünüldüğünde elde edilen 0.896 güvenilirlik düzeyi son derece yüksektir.

Ölçeğin ilk kısmında katılımcıların cinsiyetleri, yaşları, bölümleri ve sınıfları gibi genel demografik özelliklerine ait bilgilerin elde edilmesine yönelik sorulara yer verilmiştir. İkinci kısmında ise, değişim için durum belirleme ölçeği ile ilgili sorular yer almaktadır. Değişim için durum belirleme ölçeği 4 alt boyuttan oluşmaktadır; mevcut durum alt boyutu (1-14. sorular), değişim ihtiyacı alt boyutu (15-26. sorular), değişim süreci alt boyutu (27-31. sorular) ve değişimin sonucu alt boyutu (32-33. sorular). Katılımcılardan ölçekte yer alan ifadeleri, 1 (kesinlikle katılmıyorum) ile 5 (kesinlikle katılıyorum) arasındaki ifadelerle değerlendirmeleri istenmiştir. Değerlendirme sonucunda yüksek puan oluşması durumu, katılımcıların ölçeğe genelde ve alt boyutlarda katılma eğiliminde olduklarını göstermektedir.

Ölçeğin seçenekleri, seçeneklerin sınırları ve verilen ağırlıklar aşağıda gösterilmiştir.

Verilen Ağırlık	Seçenek	Sınırı
1	Kesinlikle katılmıyorum	1.00 - 1.79
2	Katılmıyorum	1.80 - 2.59
3	Kararsızım	2.60 - 3.39
4	Katılıyorum	3.40 - 4.19
5	Kesinlikle katılıyorum	4.20 - 5.00

Ölçeğin uygulanması süreci araştırmacılar tarafından gerçekleştirilmiştir. Ayrıca bu süreçte katılımcıların cinsiyetleri, yaş grupları, bölümleri ve sınıfları dikkate alınmış, her demografik özelliğe sahip katılımcıdan mümkün olduğunca çalışmada yer almasına dikkat edilmiştir (cinsiyetlerin aşağı yukarı aynı sayıda olması gibi, her sınıftan ve her bölümden bireye anket uygulanması gibi). Ayrıca evrenin 1/3'üne ulaşabilmek amacıyla 200 erkek ve 200 bayan katılımcıya araştırma anketi dağıtılmış, 190 erkek ve 167 bayan katılımcının anketleri geçerli sayılmış ve toplamda 357 anket değerlendirmeye alınmıştır.

Veri analiz yöntemi, verileri toplama, düzenleme ve istatistiksel işlemler uygulayarak anlamlı kararlar verebilme ve geçerli sonuçlar çıkarabilme sürecidir.⁴ Araştırmada ölçek yoluyla elde edilen veriler önce SPSS 15.0 (Statistical Packages for Social Science) paket programında oluşturulan veri dosyasına aktarılmıştır.⁵ Bu dosyada yer alan veriler araştırmada ulaşılmak istenen amaçlar doğrultusunda kodlanmıştır.

Geliştirilen ölçek aracılığıyla katılımcıların demografik değişkenlerine göre frekans, yüzde, t-testi, F-testi, Scheffe testi (Çoklu Karşılaştırma Testi) ve İlişki Katsayısı Testi gibi istatistiksel işlemler yapılmıştır.

BULGULAR

1. Araştırmaya Katılanlara Ait Genel Bilgiler

Ölçme aracını cevaplayan 357 katılımcıya ilişkin sosyo-demografik özellikler Tablo 1'de verilmiştir.

Tablo 1. Katılımcıların Demografik Özelliklerine Göre Dağılımları

DEĞİŞKENLER		f	%
CİNSİYET	Bay	167	46,8
	Bayan	190	53,2
	Toplam	357	100,0
YAŞ	18 Yaş Altı	-	-
	19 – 21 yaş	149	41,7
	22–24 yaş	149	41,7
	25 yaş ve üstü	59	16,5
	Toplam	357	100,0
BÖLÜM	Spor Yöneticiliği	151	42,2
	Bed. Eğt. ve Spor Öğretmenliği	113	31,7
	Antrenörlük Eğitimi	93	26,1
	Toplam	357	100,0
SINIF	1.Sınıf	100	28
	2.Sınıf	71	19,9
	3.Sınıf	71	19,9
	4.Sınıf	115	32,2
	Toplam	357	100,0

Tablo 1'deki verilere göre katılımcıların, %53,2'sinin erkek, %83,4'ünün 19–24 yaş aralığında, %42,2'sinin spor yöneticiliği bölümünde, %32,2'sinin ise 4. sınıfta öğrenim gördükleri anlaşılmaktadır.

2. Katılımcıların Ölçek Sorularına Verdiği Cevapların Yüzde-Frekans Dağılımları
Tablo 2. Mevcut Durum Alt Boyutu Yüzdelerine Göre Dağılım

			Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Puan Ortalaması
1.	Öğrenciler kariyer planlama ve gelecek kaygıları konularında okul yönetimi tarafından bilgilendirilir.	Frekans (Total=357)	60	97	63	81	56	3,0
		Yüzde (%100)	18.6	27.7	17.6	22.7	15.7	
2.	Okul yönetimi, öğrencilerin değişen ihtiyaçları ve sorunları konusunda duyarlıdır.	Frekans (Total=357)	23	99	87	103	45	2,8
		Yüzde (%100)	6.4	27.7	24.4	28.9	12.6	
3.	Okul yönetimi, çalışan ve öğrencilerin hemen hemen tamamı okulun ortak değerleriyle özdeşleşmişlerdir.	Frekans (Total=357)	29	94	128	79	27	3,0
		Yüzde (%100)	8.1	26.3	35.9	22.1	7.6	
4.	Örgüt unsurları (okul yönetimi, çalışanları, öğrencileri) genelde okulun benimsenmiş olan değerlerini ihlal etmezler.	Frekans (Total=357)	46	150	75	66	20	3,3
		Yüzde (%100)	12.9	42.0	21.0	18.5	5.6	
5.	Okul yönetimi kişisel gelişimi sağlayacak eğitim (iletişim, liderlik, takım çalışması) anlamında öğrencilere destek olur.	Frekans (Total=357)	40	121	97	68	31	3,1
		Yüzde (%100)	11.2	33.9	27.2	19.0	8.7	
6.	Öğrencilerin bilgi birikimi ve beklentilerini arttırmak konusunda her türlü kaynak örgüt tarafından sağlanmıştır.	Frekans (Total=357)	32	110	105	80	30	3,0
		Yüzde (%100)	9.0	30.8	29.4	22.4	8.4	
7.	Öğrencilerin kendi bölümleri ve diğer bölümlerle olan eşgüdümsele çalışmaları okul yönetimi tarafından desteklenir.	Frekans (Total=357)	35	109	107	78	28	3,1
		Yüzde (%100)	9.8	30.5	30.0	21.8	7.8	

8.	Okul yönetimi, öğrencilerin hatalı hareketlerine gereken tepkiyi verir.	Frekans (Total=357)	42	125	90	69	31	3,2
		Yüzde (%100)	11.8	35.0	25.2	19.3	8.7	
9.	Değişimi destekleyenler mükâfatlandırılır.	Frekans (Total=357)	27	80	127	82	41	2,9
		Yüzde (%100)	7.6	22.4	35.6	23.0	11.5	
10.	Okulumuzda öğrencilere adil ve dürüst davranılır.	Frekans (Total=357)	34	81	96	90	56	2,8
		Yüzde (%100)	9.5	22.7	26.9	25.2	15.7	
11.	Örgüt unsurları arasında sevgi, saygı ve güvene dayalı bir iletişim ortamı mevcuttur.	Frekans (Total=357)	32	124	95	77	29	3,1
		Yüzde (%100)	9.0	34.7	26.6	21.6	8.1	
12.	Örgütte ekip çalışması anlayışı hakimdir.	Frekans (Total=357)	36	107	107	80	27	3,1
		Yüzde (%100)	10.1	30.0	30.0	22.4	7.6	
13.	Örgütün devamlı olarak bir değişim içinde olduğuna inanılır.	Frekans (Total=357)	36	102	108	88	23	3,1
		Yüzde (%100)	10.1	28.6	30.3	24.6	6.4	
14.	Okul yönetimi fayda sağlayacak araştırma projelerini destekler.	Frekans (Total=357)	45	125	100	58	29	3,2
		Yüzde (%100)	12.6	35.0	28.0	16.2	8.1	

Katılımcıların Mevcut Durum alt boyutuna ait görüşleri incelendiğinde; %42'sinin “Örgüt unsurları (okul yönetimi, çalışanları, öğrencileri) genelde okulun benimsenmiş olan değerlerini ihlal etmezler”, %33,9'unun “Okul yönetimi kişisel gelişimi sağlayacak eğitim (iletişim, liderlik, takım çalışması) anlamında öğrencilere destek olur” ifadelerine katılırken; %35,9'unun “Okul yönetimi, çalışan ve öğrencilerin hemen hemen tamamı okulun ortak değerleriyle özdeşleşmişlerdir” ifadesinde kararsız kaldıkları görülmüştür.

Katılımcıların “Okul yönetimi, öğrencilerin hatalı hareketlerine gereken tepkiyi verir” ifadesine %35, “Örgüt unsurları arasında sevgi, saygı ve güvene dayalı bir iletişim ortamı mevcuttur” ifadesine %34,7, “Okul yönetimi fayda sağlayacak araştırma projelerini destekler” ifadesine %35 oranında katıldıkları; “Değişimi destekleyenler mükâfatlandırılır” ifadesinde ise %35,6 oranında kararsız kaldıkları görülmektedir.

Tablo 3. Değişim İhtiyacı Alt Boyutu Yüzdelere Göre Dağılım

		Kesinlikle Katlıyorum	Katlıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Puan Ortalaması	
15.	Örgütte arkadaşlık ve dayanışma duygularını güçlendirmeye yönelik sosyal aktivite değişimlerine ihtiyaç vardır.	Frekans (Total=357)	75	129	80	51	22	3,5
		Yüzde (%100)	21.0	36.1	22.4	14.3	6.2	
16.	Okul yönetimi değişimi gerçekleştirmek için öğrencilerin düşüncelerinden azami yararlanır.	Frekans (Total=357)	38	100	108	75	36	3,0
		Yüzde (%100)	10.6	28.0	30.3	21.0	10.1	
17.	Okulumuzun ulaşmak istediği hedefler sıkça dile getirilir.	Frekans (Total=357)	46	122	81	68	40	3,1
		Yüzde (%100)	12.9	34.2	22.7	19.0	11.2	
18.	Okulumuzun gelecekte arzuladığı hedeflere ulaşabilmesi için geliştirdiği stratejiler, herkesin anlayabileceği şekilde açıkça ifade edilir.	Frekans (Total=357)	38	111	103	78	27	3,1
		Yüzde (%100)	10.6	31.1	28.9	21.8	7.6	
19.	Öğrenciler okulda değişim gerekliliğine inanır.	Frekans (Total=357)	75	121	91	42	28	3,7
		Yüzde (%100)	21.0	33.9	25.5	11.8	7.8	
20.	Okuldaki değişim teknolojik eskime nedeni ile gereklidir.	Frekans (Total=357)	64	123	88	65	17	3,4
		Yüzde (%100)	17.9	34.5	24.6	18.2	4.8	

21.	Okulunuzda belirli aralıklarla değişime ihtiyaç olup olmadığı araştırılır.	Frekans (Total=357)	34	96	119	66	42	3,0
		Yüzde (%100)	9.5	26.9	33.3	18.5	11.8	
22.	Okulunuzda yapılması gerekli değişiklikler ancak zorunlu hale geldiği zaman uygulanır.	Frekans (Total=357)	68	132	92	40	25	3,4
		Yüzde (%100)	19.0	37.0	25.8	11.2	7.0	
23.	Okulunuzda farklılaşan ihtiyaçlar karşısında değişim kararı alınır.	Frekans (Total=357)	37	116	124	60	20	3,2
		Yüzde (%100)	10.4	32.5	34.7	16.8	5.6	
24.	Okulunuzda değişim kararını üst yönetim verir.	Frekans (Total=357)	55	136	90	55	21	3,4
		Yüzde (%100)	15.4	38.1	25.2	15.4	5.9	
25.	Öğrencilerin okul yönetimine iletilen değişim istekleri dikkate alınır.	Frekans (Total=357)	40	104	112	74	27	3,1
		Yüzde (%100)	11.2	29.1	31.4	20.7	7.6	
26.	Başarılı bir değişim süreci için örgütü oluşturan tüm unsurların desteği gereklidir.	Frekans (Total=357)	74	125	87	43	28	3,4
		Yüzde (%100)	20.7	35.0	24.4	12.0	7.8	

Katılımcıların Değişim İhtiyacı alt boyutuna ait görüşleri incelendiğinde; %36,1'i "Örgütte arkadaşlık ve dayanışma duygularını güçlendirmeye yönelik sosyal aktivite değişimlerine ihtiyaç vardır", %34,2'si "Okulumuzun ulaşmak istediği hedefler sıkça dile getirilir", %33,9'u "Öğrenciler okulda değişim gerekliliğine inanır", %34,5'i "Okuldaki değişim teknolojik eskime nedeni ile gereklidir" ifadesine katıldıklarını belirtmişlerdir.

Katılımcıların katıldıkları ifadelerin; %37 ile "Okulunuzda yapılması gerekli değişiklikler ancak zorunlu hale geldiği zaman uygulanır", %38,1 ile "Okulunuzda değişim kararını üst yönetim verir" ve %35 ile "Başarılı bir değişim süreci için örgütü oluşturan tüm unsurların desteği gereklidir" olurken, kararsız kaldıkları ifadelerin ise %33,3 ile "Okulunuzda belirli aralıklarla değişime ihtiyaç olup olmadığı araştırılır" ve %34,7 ile "Okulunuzda farklılaşan ihtiyaçlar karşısında değişim kararı alınır" olduğu görülmüştür.

Tablo 4. Değişim Süreci Alt Boyutu Yüzdelere Göre Dağılım

		Kesinlikle Katılıyorum	Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Puan Ortalaması	
27.	Okul yönetimi, öğrencileri okulun değişim hedefleri doğrultusunda motive etmek için yeterli çabayı harcar.	Frekans (Total=357)	39	101	102	74	41	3,0
		Yüzde (%100)	10.9	28.3	28.6	20.7	11.5	
28.	Okul yönetimi değişim sürecinde öğrencilerin sorun, öneri ve görüşlerinin kendilerine iletilmesi konusunda yeterli çabayı harcar.	Frekans (Total=357)	44	100	107	72	34	3,1
		Yüzde (%100)	12.3	28.0	30.0	20.2	9.5	
29.	Değişim sürecinde ortaya çıkan sorunlar, kişisel ilişkiler ve arkadaşlıklar aracılığıyla çözümlenir.	Frekans (Total=357)	39	128	98	68	24	3,0
		Yüzde (%100)	10.9	35.9	27.5	19.0	6.7	
30.	Okulunuzda değişim süreci bilgi akışını sağlamaya yönelik araçlar (duyuru, raporlama, toplantı vs.) etkin bir şekilde kullanılır.	Frekans (Total=357)	51	114	104	58	30	2,9
		Yüzde (%100)	14.3	31.9	29.1	16.2	8.4	
31.	Okulumuzdaki öğrencilerin değişim sürecindeki en önemli rolü, değişim kararlarına katılmak olmalıdır.	Frekans (Total=357)	64	125	89	55	24	3,4
		Yüzde (%100)	17.9	35.0	24.9	15.4	6.7	

Katılımcıların Değişim Süreci alt boyutuna ait görüşleri incelendiğinde; “Değişim sürecinde ortaya çıkan sorunlar, kişisel ilişkiler ve arkadaşlıklar aracılığıyla çözümlenir” ifadesine %35,9 katılıyorum, %6,7 kesinlikle katılmıyorum, “Okulumuzdaki öğrencilerin değişim sürecindeki en önemli rolü, değişim kararlarına katılmak olmalıdır” ifadesine ise %35’i katılıyorum, %6,7 kesinlikle katılmıyorum yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Tablo 5. Değişim Sonucu Alt Boyutu Yüzdelere Göre Dağılım

			Kesinlikle Katılıyor	Katılıyor	Kararsızım	Katılmıyorum	Kesinlikle Katılmıyorum	Puan Ortalaması
32.	Planlı organizasyonel değişimin okulu olumlu yönde etkileyeceğine inanılır.	Frekans (Total=357)	72	125	82	53	25	3,4
		Yüzde (%100)	20.2	35.0	23.0	14.8	7.0	
33.	Değişimin bir sonucu olarak örgüt kalitesinin önümüzdeki yıllarda artacağına ve gelişeceğine inanılır.	Frekans (Total=357)	65	114	88	59	31	3,3
		Yüzde (%100)	18.2	31.9	24.6	16.5	8.7	

Katılımcıların Değişimin Sonucu alt boyutuna ait görüşleri incelendiğinde ise; %35'i "Planlı organizasyonel değişimin okulu olumlu yönde etkileyeceğine inanılır", %31,9'u "Değişimin bir sonucu olarak örgüt kalitesinin önümüzdeki yıllarda artacağına ve gelişeceğine inanılır" ifadesine katılmaktadır.

3. Alt Boyutların Katılımcıların Cinsiyetleri Açısından Karşılaştırılması

Tablo 6. Katılımcıların Cinsiyet Değişkenine Göre Alt Boyutlara İlişkin Temel İstatistikleri ve t-testi Sonuçları

Alt Boyut	Cinsiyet	N	\bar{X}	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	t	p
Mevcut Durum	Kadın	167	3.06	0.737	355	-1.002	0.317
	Erkek	190	3.13	0.758			
Değişim İhtiyacı	Kadın	167	3.26	0.704	355	-1.179	0.239
	Erkek	190	3.34	0.684			
Değişim Süreci	Kadın	167	3.19	0.843	355	-0.824	0.410
	Erkek	190	3.26	0.822			
Değişim Sonucu	Kadın	167	3.24	1.030	355	-2.811	0.005
	Erkek	190	3.54	1.014			

Kadın ve erkek grupları için alt boyut puanı değişkenine ilişkin temel istatistikleri incelendiğinde, kadın ve erkek katılımcıların görüşleri tüm alt boyutlar için kararsızım ile katılıyorum arasındadır.

t testi sonucuna göre ise, kadın ve erkek grupları arasında yalnızca değişim sonucu alt boyut puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (t değeri=-2.811, p değeri=0.005).

4. Alt Boyutların Katılımcı Yaş Grupları Açısından Karşılaştırılması

Çalışmanın bu bölümünde alt boyutlar katılımcıların yaşları ile karşılaştırılmış ve 4 farklı yaş grubu baz alınmıştır (18 yaş ve altında olanlar, 19-21 yaş arasında olanlar, 22-24 yaş arasında olanlar, 25 yaş ve üstünde olanlar). 18 yaş ve altında olan hiçbir birey gözlenmediği için yaş grupları üç grupta incelenmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Yaş Grubu Değişkenine Göre Alt Boyutlara İlişkin Temel İstatistikleri ve F-testi Sonuçları

Alt Boyut	Yaş Grubu	N	\bar{X}	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	F	p
Mevcut Durum	19-21 yaş	149	3.19	0.704	2;354	1,987	0.139
	22-24 yaş	149	3.05	0.752			
	25+ yaş	59	3	0.831			
Değişim İhtiyacı	19-21 yaş	149	3.28	0.693	2;354	0.312	0.732
	22-24 yaş	149	3.30	0.699			
	25+ yaş	59	3.36	0.688			
Değişim Süreci	19-21 yaş	149	3.27	0.819	2;354	0.389	0.678
	22-24 yaş	149	3.21	0.845			
	25+ yaş	59	3.16	0.837			
Değişim Sonucu	19-21 yaş	149	3.37	0.979	2;354	1.694	0.185
	22-24 yaş	149	3.34	1.092			
	25+ yaş	59	3.62	0.967			

Yaş grupları için alt boyut puanı değişkenine ilişkin temel istatistikler incelendiğinde, yaş gruplarının görüşleri bütün alt boyutlar için kararsızım ile katılıyorum arasındadır.

F testi sonuçlarından ise hiçbir alt boyutta yaş grupları arasında farklılık gözlenmemiştir.

5. Alt Boyutların Katılımcıların Bölümleri Açısından Karşılaştırılması

Çalışmanın bu bölümünde ise alt boyutların bölümler açısından karşılaştırmaları yapılmıştır. Katılımcılar 3 farklı bölümde öğrenim görmektedir (spor yöneticiliği, beden eğitimi ve spor öğretmenliği, antrenörlük eğitimi).

Tablo 8. Katılımcıların Bölümlerine Göre Alt Boyutlara İlişkin Temel İstatistikleri ve F-testi Sonuçları

Alt Boyut	Bölüm	N	\bar{X}	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	F	p
Mevcut Durum	Spor yön.	151	3.15	0.735	2;354	1.096	0.335
	Bed.Eğt.Öğr.	113	3.02	0.724			
	Antr.Eğt.	93	3.10	0.795			
Değişim İhtiyacı	Spor yön.	151	3.39	0.677	2;354	2.568	0.078
	Bed.Eğt.Öğr.	113	3.27	0.623			
	Antr.Eğt.	93	3.20	0.784			
Değişim Süreci	Spor yön.	151	3.24	0.834	2;354	0.040	0.961
	Bed.Eğt.Öğr.	113	3.21	0.743			
	Antr.Eğt.	93	3.21	0.931			
Değişim Sonucu	Spor yön.	151	3.47	1.094	2;354	1.606	0.202
	Bed.Eğt.Öğr.	113	3.44	0.888			
	Antr.Eğt.	93	3.24	1.082			

Bölümler için alt boyut puanı değişkenine ilişkin temel istatistikler incelendiğinde, bölümlerin görüşlerinin bütün alt boyutlar için kararsızım ile katılımı arasında olduğu tespit edilmiştir.

F testi sonuçlarına göre ise, hiçbir alt boyutta bölümler arasında farklılık gözlenmemiştir.

6. Alt Boyutların Katılımcıların Sınıfları Açısından Karşılaştırılması

Bu bölümde ise katılımcıların cevapları, sınıfları (1.sınıf, 2.sınıf, 3.sınıf ve 4.sınıf) açısından alt boyutlarla karşılaştırılmıştır ve aşağıdaki bulgulara ulaşılmıştır.

Tablo 9. Katılımcıların Sınıflarına Göre Alt Boyutlara İlişkin Temel İstatistikleri ve F-testi Sonuçları

Alt Boyut	Sınıf	N	\bar{X}	Standart Sapma	Serbestlik Derecesi	F	p
Mevcut Durum	1.Sınıf	100	3.26	0.708	3;353	3.032	0.029
	2.Sınıf	71	3.14	0.805			
	3.Sınıf	71	3.05	0.755			
	4.Sınıf	115	2.96	0.722			
Değişim İhtiyacı	1.Sınıf	100	3.42	0.656	3;353	1.461	0.225
	2.Sınıf	71	3.23	0.717			
	3.Sınıf	71	3.28	0.697			
	4.Sınıf	115	3.26	0.704			
Değişim Süreci	1.Sınıf	100	3.34	0.822	3;353	1.104	0.347
	2.Sınıf	71	3.22	0.882			
	3.Sınıf	71	3.20	0.821			
	4.Sınıf	115	3.14	0.813			
Değişim Sonucu	1.Sınıf	100	3.44	0.977	3;353	0.440	0.724
	2.Sınıf	71	3.28	1.016			
	3.Sınıf	71	3.40	1.089			
	4.Sınıf	115	3.44	1.058			

Sınıflar için alt boyut puanı değişkenine ilişkin temel istatistikler incelendiğinde, dört sınıfta bütün alt boyutlara ait görüşleri kararsızım ile katılıyorum arasındadır.

F testi sonuçlarından mevcut durum alt boyutunda sınıflar arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde farklılıklar olduğu gözlenmektedir (F değeri=3.032, p değeri=0.029).

Diğer alt boyutlar için sınıflar arasında bir farklılık gözlenmemektedir Mevcut durum alt boyutunda 4 sınıf arasında istatistiksel olarak fark bulunduğu göre, bu farklılığın hangi sınıf ya da sınıflardan kaynaklandığı çoklu karşılaştırmalar testi ile belirlenebilir (Scheffe testi). Alt boyutlar bazında sadece mevcut durum alt boyutunda sınıflar arasında farklılık gözlemlendiği için Scheffe testi ile sadece mevcut durum alt boyutu incelenmiştir. Mevcut durum alt boyutu için Scheffe testi aşağıdadır.

Tablo 10. Mevcut Durum Alt Boyutu İçin Çoklu Karşılaştırma Testi Sonuçları

Sınıf	Sınıf	Ortalama Farkı	p
1.Sınıf	2.Sınıf	0.117	0.789
	3.Sınıf	0.205	0.366
	4.Sınıf	0.297	0.037
2.Sınıf	1.Sınıf	-0.117	0.789
	3.Sınıf	0.087	0.920
	4.Sınıf	0.179	0.463
3.Sınıf	1.Sınıf	-0.205	0.366
	2.Sınıf	-0.087	0.920
	4.Sınıf	0.092	0.879
4.Sınıf	1.Sınıf	-0.297	0.037
	2.Sınıf	-0.179	0.463
	3.Sınıf	-0.092	0.879

Scheffe testi sonuçları incelendiğinde, sadece 1. ve 4. sınıftaki bireyler arasında mevcut durum puanları açısından istatistiksel bir farklılık olduğu (1. ve 4. sınıftaki bireyler için puan ortalaması farkı=0.297, p değeri=0.037), diğer sınıflar için mevcut durum alt boyutu bakımından istatistiksel olarak bir farklılık olmadığı gözlenmiştir. Buradan 1. ve 4. sınıftaki bireylerin mevcut durum olgusuna bakışları istatistiksel olarak birbirinden farklıdır denilebilir.

7. Alt Boyutların Kendi İçlerinde İlişki Analizlerinin İncelenmesi

Bu bölümde mevcut durum alt boyut puanı, değişim ihtiyacı alt boyut puanı, değişim süreci alt boyut puanı ve değişim sonucu alt boyut puanı değişkenleri arasındaki ilişki ve birbirlerini etkileme durumları incelenmiştir.

Tablo 11. Alt Boyutlar Arasındaki İlişki Katsayısı Testi Sonuçları

		Mevcut Durum	Değişim İhtiyacı	Değişim Süreci	Değişim Sonucu
İlişki Katsayısı*	Mevcut Durum	1	0.664	0.697	0.439
p değeri		---	0.000	0.000	0.000
N		357	357	357	357
İlişki Katsayısı*	Değişim İhtiyacı	0.664	1	0.726	0.589
p değeri		0.000	---	0.000	0.000
N		357	357	357	357
İlişki Katsayısı*	Değişim Süreci	0.697	0.726	1	0.569
p değeri		0.000	0.000	---	0.000
N		357	357	357	357
İlişki Katsayısı*	Değişim Sonucu	0.439	0.589	0.569	1
p değeri		0.000	0.000	0.000	---
N		357	357	357	357

Pearson Korelasyon Katsayısı

Pearson korelasyon katsayısı sonuçları incelendiğinde, mevcut durum alt boyutu ile değişim ihtiyacı alt boyutu arasında istatistiksel olarak aynı yönlü ve anlamlı bir ilişki mevcuttur ($r=0.664$, p değeri= 0.000). Yani mevcut durum alt boyutuna katılma yönünde bir eğilim varsa değişim ihtiyacı alt boyutuna verilen cevaplar da katılma yönündedir.

Tablodan da görüleceği üzere bütün alt boyutlar birbirlerini istatistiksel olarak aynı yönlü ve anlamlı derecede etkilemektedirler. Çünkü bütün ilişki katsayı değerleri pozitif ve p değerleri de 0.05 'den daha küçüktür.

Sonuç olarak, en fazla ilişkinin değişim ihtiyacı ve değişim süreci alt boyutlarında olduğu, en az ilişkinin ise mevcut durum ve değişim sonucu alt boyutlarında olduğu tespit edilmiştir.

TARTIŞMA

Çalışmanın bu bölümünde, araştırma kapsamına alınan Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu öğrencilerine ait genel bilgiler ve bu yüksekokulda değişime duyulan ihtiyacı belirlemeye yönelik istatistikî bulgular tartışılmıştır.

Elde edilen bulgulara göre araştırmaya katılanların, %53,2'si erkek, %83,4'ü 19-24 yaş aralığında, %42,2'si spor yöneticiliği bölümünde, %32,2'si ise 4.sınıftadır.

Katılımcıların “Okul yönetimi, çalışan ve öğrencilerin hemen hemen tamamı okulun ortak değerleriyle özdeşleşmişlerdir” ifadesine %35,9'unun “kararsızım” yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.

Çalışkan'ın 2007 yılında yaptığı “Organizasyonel Değişim Yönetimi ve Azerbaycan Cumhuriyeti'ndeki Türk Menşeli İşletmelerde Bir Uygulama” konulu doktora tezinde “Kurumsal değerlere tüm personel sahip çıkar” ifadesine katılımcıların verdiği cevaplar incelendiğinde, işverenlerin %37,2'sinin “genelde katılıyorum”, iş görenlerin %42,8'inin “kesinlikle katılıyorum” yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir.⁶

Örgüt kültürü kurumun ortak değerleri, sembolleri, inançları ve davranışlarıdır. Ayrıca örgütlerin kendi amaç ve faaliyet yapısından kaynaklanan özellikleri ile toplumsal değerlerin birleşimidir. Yapılan iki çalışmada bu değerlerle ilgili olarak farklı bulgulara ulaşılmıştır. Buradan hareketle örgüt kültürü dolayısıyla örgüt değerlerinin benimsenmesi her organizasyon için farklılıklar göstermektedir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerin çoğunluğunun okulun mevcut durumunu belirlemeye yönelik bu ifadeye katılmak ya da katılmamak noktasında “kararsızım” görüşünü belirtmesi örgüt kültürün ya tam oluşmaması ya da bu olgunun bir ürünü olan değerlerin, kurumu ve amaçlarını tümüyle yansıtmamasından oluşan sebepler bütünüyle ilişkilendirilebilir.

“Örgüt unsurları (okul yönetimi, çalışanları, öğrencileri) genelde okulun benimsenmiş olan değerlerini ihlal etmezler” ifadesine katılımcıların %42'si katılırken, %5,6'sı kesinlikle katılmamıştır. Buradan hareketle, katılımcıların her ne kadar örgüt kültürünün bir parçasını oluşturan değerlerle özdeşleşme noktasında kararsız olsalar da, örgütün var olan değerlerini ihlal etmeme noktasında fazlasıyla duyarlı oldukları şeklinde yorumlanabilir.

“Okul yönetimi kişisel gelişimi sağlayacak eğitim (iletişim, liderlik, takım çalışması) anlamında öğrencilere destek olur” ifadesine katılımcıların %33,9’unun katılıyorum yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Elde edilen verilerden hareketle, okul yöneticilerinin bu eğitimler için yeterli kaynağa sahip oldukları ve öğrencilerin kişisel gelişimini sağlayacak eğitimler almalarında yeterli desteği verdikleri düşünülmektedir.

Öğrencilerin sürekli bir öğrenme süreci içinde olmaları gerçeği, eğitim kurumlarını diğer örgütlerden ayıran en önemli özelliğidir. Hızla çoğalan ve yenilenen bilgi ve teknoloji karşısında özellikle eğitimcilerin iletişim, liderlik ve takım çalışması gibi eğitimi destekletici olguları örgütlerde yeniliği, değişimi ve başarıyı arttırmak adına desteklemeleri ayrıca öğrenciler için bu ortamı sağlamaları günümüzde bir zorunluluk haline gelmiştir. Bu durumun uzun vadede okul başarısını arttıracığı öngörülebilir.

“Okul yönetimi, öğrencilerin hatalı hareketlerine gereken tepkiyi verir” ifadesine katılımcıların %35’i katılırken, “Değişimi destekleyenler mükâfatlandırılır” ifadesinde %35,6’sı kararsız kalmıştır. Bu iki bulgudan hareketle, örgütte öğrencilerin hatalı hareketleri ceza olarak karşılık bulurken, motivasyonu artırıcı etkisinin olduğu düşünülen ödülün okul yönetimi tarafından yeterince kullanılmadığı ve konuya gerekli önemin verilmediği düşünülebilir.

Çalışmamıza benzer olarak Özençel’in 2007 yılında yaptığı “Örgütsel Değişimin ve Değişime Direnme Olgusunun Algılanması Üzerine Bir Araştırma” konulu yüksek lisans tezindeki “Değişimi destekleyenlere mükâfat verilmektedir” ifadesine verilen cevaplar incelendiğinde ($X=3,52$) ortalama ile “Katılmıyorum” yönündeki görüşün öne çıktığı görülmektedir.⁷

“Örgüt unsurları arasında sevgi, saygı ve güvene dayalı bir iletişim ortamı mevcuttur” ifadesine katılımcıların % 34,7’sinin katılıyorum yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Bu bulgu, okul yönetiminin sevgi, saygı ve güvene dayalı bir örgüt ortamı oluşturmak konusunda başarılı oldukları sonucunu ortaya koymaktadır.

Çalışmamıza paralel olarak, Aksoy’un 2005 yılında yaptığı “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okulda Değişim Yönetiminin Gerçekleştirilmesinde Örgütsel İletişimin Rolüne İlişkin Algıları” konulu yüksek lisans çalışmasında “okul öğretmenleri ve yönetimi arasında sevgi, saygı ve güvene dayalı bir iletişim ortamı mevcuttur” ifadesine katılımcılar %28,2’si “orta düzeyde katılıyorum”, %27,2’si ise “oldukça katılıyorum” yönünde görüş bildirmişlerdir.⁸

“Okul yönetimi fayda sağlayacak araştırma projelerini destekler” ifadesine katılımcıların % 35’i katılıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Katılımın yüksek olduğu bu ifade de okul yönetiminin etkin bir eğitim-öğretim ortamı sağlama ve öğrencileri araştırmaya teşvik etme noktasında başarılı bir çizgi oluşturduğu söylenebilir.

“Örgütte arkadaşlık ve dayanışma duygularını güçlendirmeye yönelik sosyal aktivite değişimlerine ihtiyaç vardır” ifadesine katılımcıların %36,1’i katılıyorum, %6,2’si kesinlikle

katılmıyorum yönünde görüş bildirmişlerdir. Veriler ışığında araştırmaya katılan öğrencilerin bu ifadede yer alan duruma yüksek oranda katıldıkları görülmektedir. Bu yeniliğin, ileride huzursuzluk doğuracak, takım çalışmalarını olumsuz etkileyecek, informal iletişimin artmasına sebep olacak ve değişim sürecinde aksamalar meydana getirecek birçok olumsuz etkiyi ortadan kaldırmak adına önemli bir çözüm oluşturacağı söylenebilir. Özetle okul yönetiminin bu konuda yapacağı yenilikler ve atacağı adımlar oluşacak aksaklıkların giderilmesinde önemli bir rol oynayacaktır denilebilir.

“Okulumuzun ulaşmak istediği hedefler sıkça dile getirilir” ifadesine katılımcıların %34,2’si katılmıyorum yönünde görüş bildirmiştir. Bu veri ışığında, yöneticilerin okulun gelecekte ulaşmak istediği hedefleri sık sık dile getirmesi ve bunun için gerekli stratejileri açıkça ifade etmesi, örgütsel iletişimi etkili kullandıkları şeklinde yorumlanabilir. Ayrıca okulun gelecekte arzuladığı hedefler, vizyon ve iletimi çok büyük önem arz etmektedir. Örgütsel anlamda vizyon, örgüte ilişkin, düşlenen bir geleceği tasarlayabilme, geliştirebilme ve paylaşabilme özellikleriyle birlikte örgütsel geleceğin resmedilmesi şeklinde tanımlanabilir. Senge’nin vizyon betimlemesi bu tanımlamayı destekler niteliktedir: *“Vizyon bir örgütün geleceğe yönelik hedeflerinin belirtilmesidir. Bazen vizyon amaçla karıştırılmaktadır, ancak vizyon arzulanan geleceğin resmidir.”*⁹

“Öğrenciler okulda değişim gerekliliğine inanır” ifadesine katılımcıların %33,9’u katılmıyorum yönünde görüş bildirmiştir. Buradan hareketle ifadeye katılanların oranının yüksek olması, öğrencilerin büyük çoğunluğunun okulun gelecekte başarısını arttırabilmesi için yenilikleri ve değişimi gerekli gördüklerini ortaya çıkarmaktadır. Diğer bir deyişle, örneklem grubu içerisinde bulunan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun, değişime açık ve değişimin gerekli olduğu bilincindedir denilebilir.

Yine benzer bir sonuca ulaşılan Aksoy’un 2005 yılında yaptığı “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okulda Değişim Yönetiminin Gerçekleştirilmesinde Örgütsel İletişimin Rolüne İlişkin Algıları” konulu yüksek lisans çalışmasında “okulumuzun başarılı olabilmesi için yenilikleri, karşı konulmaz bir süreç olarak görüyorum” ifadesine katılımcıların %58,4’ü “tamamen katılmıyorum” yönünde görüş bildirmişlerdir.⁸

“Okuldaki değişim teknolojik eskime nedeni ile gereklidir” ifadesine katılımcıların %34,5’inin katılmıyorum, %4,8’inin ise kesinlikle katılmıyorum yönünde görüş bildirdiği tespit edilmiştir. Bu veri ışığında, öğrencilerin büyük oranda örgütün günümüz teknolojisine paralel bir gelişim sağlayamadığı ve örgütte teknolojik bir eskimenin söz konusu olduğu görüşünde birleştikleri sonucuna varılabilir. Okul yönetiminin örgütün yakalayamadığı teknolojiyi okulun gelecekte daha başarılı olabilmesi, eğitim öğretim ortamının kalitesinin yükseltilmesi ve çağdaş bir örgüt oluşturulabilmesi adına örgüte kazandırmaları öngörülebilir.

“Okulunuzda belirli aralıklarla değişime ihtiyaç olup olmadığı araştırılır” ifadesine ise katılımcıların %33,3’ü kararsızım yönünde cevap verdiği tespit edilmiştir.

Erdoğan'ın yaptığı “Değişim Yönetimi: Ders Geçme ve Kredili Sistem Üzerine Bir Araştırma” konulu çalışmada “Ders Geçme Kredi Sistemi’ne (DGKS) geçişin gerekliliğini ortaya koyan çeşitli araştırma ve incelemeler yapıldı” ifadesine deneklerin %34’ü hiç katılmazken, %38’i çok az, %28’i de kısmen katılırken, çok ve tamamıyla katılanlara rastlanmamıştır. Bu ifadeye deneklerin ortalama çok az katıldıkları ($x=1.94$, $SS=0.793$) saptanmıştır. Bulgular, DGKS’ye geçişin gerekliliğinin çeşitli araştırma ve incelemeleri içeren bilimsel temellere dayanmadığını göstermektedir.¹⁰

Çalışmada elde edilen veriden hareketle, katılımcıların örgütte değişime ihtiyaç olup olmadığının araştırılması ve belirlenmesi konusunda kararsız oldukları görülmüştür. Bu Erdoğan’ın çalışmasında da görüldüğü gibi farklı olumsuzluklara neden olabilmektedir. Örgütün gerekli araştırmaları yapmadan bir takım değişimleri gerçekleştirilmesi ve temelsiz yapılan bu değişimler sonucunda beklenen pozitif etkilerin oluşmaması örgütün başarısını olumsuz etkileyecektir denilebilir. Başka bir açıdan ise, yapılması gereken bazı değişimler araştırma süreci gerçekleşmediği için fark edilemeyip, yine örgütün başarısı olumsuz şekilde etkileneceği öngörülebilir.

“Okulunuzda yapılması gerekli değişiklikler ancak zorunlu hale geldiği zaman uygulanır” ifadesi hakkındaki katılımcı görüşleri %37 katılıyorum, %7 kesinlikle katılmıyorum yönündedir. Bu bulgudan hareketle, örgütteki değişim ihtiyacının önceden araştırılıp belirlenmediği, ancak ortaya çıkan sorunlar karşısında örgüt yöneticilerinin sorunu çözmede plansız değişim yolunu seçtiği söylenebilir.

Plansız değişim; değişimin amacının, yönünün ve süreçteki aşamalarının önceden düşünülmediği; organizasyonun üzerine gelen, dolayısıyla uymaktan başka çaresinin olmadığı değişimi ifade etmektedir. Bu tip değişimler, yönetilmez, kendiliğinden gerçekleşir.

Planlanmış değişim ise, performansta organizasyon içerisindekilerin düşünerek yarattıkları bir tepkidir. Değişim liderleri tarafından başlatılan, önceden kararlaştırılıp uygulanan değişim çabalarıdır.¹¹ Buradan hareketle bir süreç içinde gelişen planlanmış değişim uygulamaları da örgütleri başarıya taşımada daha akılcı bir yoldur denilebilir.

“Okulunuzda farklılaşan ihtiyaçlar karşısında değişim kararı alınır” ifadesine katılımcıların %34,7’si kararsızım, %32,5’i katılıyorum yönünde görüş bildirdikleri tespit edilmiştir. Veriden hareketle, örgütün hızla değişen teknoloji ve buna paralel olarak oluşan eğitimsel ihtiyaçlar karşısında değişim kararı aldığı söylenebilir.

“Okulunuzda değişim kararını üst yönetim verir” ifadesine katılımcıların %38,1’i katılırken, %5,9’ kesinlikle katılmadığı görülmüştür. Bu veri ışığında, öğrencilerin alınan değişim kararları içinde bulunmadıkları ve değişim kararlarını okul yönetiminin verdiği düşüncesi içinde oldukları söylenebilir. Buradan hareketle de örgütte otokratik bir yönetim şeklinin benimsendiği düşünülebilir.

“Başarılı bir değişim süreci için örgütü oluşturan tüm unsurların desteği gereklidir” ifadesine katılımcıların %35’i katılıyor, görüş bildirmişlerdir.

Yine Aksoy’un 2005 yılında yaptığı “İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okulda Değişim Yönetiminin Gerçekleştirilmesinde Örgütsel İletişimin Rolüne İlişkin Algıları” konulu yüksek lisans çalışmasında “başarılı bir değişim için tüm işgörenlerin desteği gereklidir” ifadesine katılımcıların %69,8’i “tamamen katılıyorum” yönünde görüş bildirmişlerdir.⁸

Elbette ki hiçbir değişim çabası sadece yönetici, lider ya da değişim uzmanı eliyle gerçekleştirilemez. Değişim yönetiminde, istenilen sonuca ulaşılabilmesi için değişim liderinin örgütü oluşturan tüm unsurların desteğini sağlaması gerekecektir. Bu durumda, araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir çoğunluğunun yöneticiler gibi bu hususun bilincinde ve konuyla ilgili oldukları ayrıca süreçte aktif rol oynamaları gerektiği öngörülebilir.

Katılımcıların “Değişim sürecinde ortaya çıkan sorunlar, kişisel ilişkiler ve arkadaşlıklar aracılığıyla çözümlenir” ifadesine %35,9 oranında katıldıkları, %6,7 oranında kesinlikle katılmadıkları tespit edilmiştir.

İnsan doğası gereği değişim ve yeniliğe karşı koyma eğilimindedir. Yeni yöntem ve teknoloji ile mevcut düzen ve alışkanlıklardan vazgeçme zorluğu sebebiyle insanlar direnç gösterir. Mevcut, buldukları durumdan memnun olanlar, değişimin yarattığı belirsizlik ortamında güvensizlik hissedip, statülerinin değişeceği telasını duyabilirler. Kendine güvensizlik, bilinmezlik korkusu, yeni şeyler öğrenme zorluğu, değişim hakkındaki bilgi eksikliği, alışkanlıklardan vazgeçmenin zorluğu gibi sayabileceğimiz psikolojik nedenler sebebiyle insanlar değişime karşı direnirler.¹²

Bulgudan hareketle, katılımcıların değişim sürecinde karşılaşılabilecek sorunları yani değişime karşı direnci kişisel ilişkiler ve arkadaşlıklar yoluyla çözebileceklerine inandıkları söylenebilir.

“Okulumuzdaki öğrencilerin değişim sürecindeki en önemli rolü, değişim kararlarına katılmak olmalıdır” ifadesine katılımcıların %35’i katılıyor, %6,7’si kesinlikle katılmıyor, görüş bildirmişlerdir.

Bulgudan hareketle, araştırmaya katılan öğrencilerin büyük bir kısmının ifadedeki duruma katıldıkları görülmektedir. Bu durumda okul yöneticilerinin bir karar alırken, öğrencilerin de görüşlerinden faydalanması hususunda daha özenli olmaları gerektiği ve öğrencilerin örgütte katılımcı yönetim anlayışının daha fazla benimsenmesini istedikleri söylenebilir.

“Planlı organizasyonel değişimin okulu olumlu yönde etkileyeceğine inanılır” ifadesine katılımcıların %35’i katılıyor, %7’si ise kesinlikle katılmıyor, görüş

bildirmişlerdir. Bu veriler, öğrencilerin değişimin gücüne ve gerekliliğine inandıklarını, okulda gerçekleştirilmek istenen değişimin organize ve planlı bir biçimde yönetilmesi ve gerçekleştirilmesi halinde, bütün paydaşların olumlu etkileneceğini ve başarıya ulaşabileceğini düşündüklerini göstermektedir.

Çalışmamızla paralel sonuçlara ulaşılan Özençel'in 2007 yılında yaptığı "Örgütsel Değişimin ve Değişime Direnme Olgusunun Algılanması Üzerine Bir Araştırma" konulu yüksek lisans tezindeki "Planlı organizasyonel değişimlerin işimi olumlu yönde etkileyeceğine eminim" ifadesini de içinde barındıran "İkna" boyutundaki sorulara verilen cevapların puan ortalamasının ($X=21,07$) ile "Katılıyorum" seçeneğinde toplanmıştır. Buradan hareketle S.Ü. Yabancı Diller Yüksekokulu'nda yapılan çalışma, kurumun amaç ve hedeflerinin çalışanlar tarafından net bir şekilde anlaşılmuş olduğunu, değişimin gerekliliği ve değişimin olumlu sonuçlar doğurabileceği görüşlerinin çalışanlar tarafından benimsendiğini göstermektedir.⁷

Katılımcıların %31,9'unun "Değişimin bir sonucu olarak örgüt kalitesinin önümüzdeki yıllarda artacağına ve gelişeceğine inanılır" ifadesine katıldıkları, %18,2'sinin kesinlikle katılmadıkları tespit edilmiştir. Bu veri ışığında, araştırmaya katılan öğrencilerin yarıdan fazlasının ifadeyi destekleme yönünde görüş bildirmeleri, değişimin gerekliliğine inandıkları kadar, değişim sonucu olarak ta gelecekte örgüt kalitesinin artacağı ve gelişeceği yönündedir denilebilir.

Alt Boyutların Katılımcıların Cinsiyetleri Açısından Karşılaştırılması:

Kadın ve erkek grupları için alt boyut puanı değişkenine ilişkin temel istatistikleri incelendiğinde, kadın ve erkek katılımcıların görüşleri tüm alt boyutlar için kararsızım ile katılıyorum arasındadır.

t testi sonucuna göre ise, kadın ve erkek grupları arasında yalnızca değişim sonucu alt boyut puanları açısından istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmuştur (t değeri = -2.811, p değeri=0.005).

Bu bulgular ışığında, erkeklerin değişimin sonucu alt boyutunda kadınlara göre daha farklı düşündükleri, cinsiyete göre alt boyut ortalamaları incelendiğinde ise erkeklerin kadınlara göre değişimin sonucu alt boyutuna daha fazla katıldıkları ya da bu ölçekteki soruları daha fazla benimsedikleri söylenebilir.

Mevcut durum, değişim ihtiyacı ve değişim süreci alt boyutlarında ise kadınlar ve erkekler arasında istatistiksel olarak bir farklılık gözlenmemiştir (Mevcut durum için t değeri= -1.002, p değeri = 0.317; değişim ihtiyacı alt boyutu için t değeri = -1.179, p değeri=0.239 ve değişim süreci alt boyutu için t değeri= -0.824, p değeri=0.410).

Alt Boyutların Katılımcı Yaş Grupları Açısından Karşılaştırılması:

Yaş grupları için alt boyut puanı değişkenine ilişkin temel istatistikler incelendiğinde, yaş gruplarının görüşleri bütün alt boyutlar için kararsızım ile katılıyorum arasındadır.

F testi sonuçlarından ise hiçbir alt boyutta yaş grupları arasında farklılık gözlenmemiştir.

Yaş grupları arasında alt boyutlar açısından istatistiksel bir farklılık bulunmaması da önemli bir sonuçtur. Bu durum yaş grupları ne olursa olsun bireylerin alt boyutlar hakkında yaklaşık olarak aynı görüşlere sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Alt Boyutların Katılımcıların Bölümleri Açısından Karşılaştırılması:

Bölümler için alt boyut puanı değişkenine ilişkin temel istatistikler incelendiğinde, bölümlerin görüşlerinin bütün alt boyutlar için kararsızım ile katılıyorum arasında olduğu tespit edilmiştir.

F testi sonuçlarına göre ise, hiçbir alt boyutta bölümler arasında farklılık gözlenmemiştir.

Bölümler arasında alt boyutlar açısından istatistiksel bir farklılık bulunmaması da önemli bir sonuçtur. Bu durum spor yöneticiliği, beden eğitimi ve spor öğretmenliği ve de antrenörlük eğitimi bölümündeki katılımcıların alt boyutlar hakkında yaklaşık olarak aynı görüşlere sahip oldukları şeklinde yorumlanabilir.

Alt Boyutların Katılımcıların Sınıfları Açısından Karşılaştırılması:

Sınıflar için alt boyut puanı değişkenine ilişkin temel istatistikler incelendiğinde, dört sınıfta bütün alt boyutlara ait görüşleri kararsızım ile katılıyorum arasındadır.

F testi sonuçlarından mevcut durum alt boyunda sınıflar arasında 0.05 anlamlılık düzeyinde farklılıklar olduğu gözlenmektedir (F değeri=3.032, p değeri=0.029).

Diğer alt boyutlar için sınıflar arasında bir farklılık gözlenmemektedir (değişim ihtiyacı alt boyutu için F değeri=1.461, p değeri=0.225, değişim süreci alt boyutu için F değeri=1.104, p değeri = 0.347 ve değişim sonucu alt boyutu için F değeri = 0.440, p değeri = 0.724 olarak elde edilmektedir).

Alt boyutlar bazında sadece mevcut durum alt boyutunda sınıflar arasında farklılık gözlemlendiği için Scheffe testi ile sadece mevcut durum alt boyutu incelenmiştir. Scheffe testi sonucunda, sadece 1. ve 4. sınıftaki bireyler arasında mevcut durum puanları açısından istatistiksel bir farklılık olduğu (1. ve 4. sınıftaki bireyler için puan ortalaması farkı=0.297, p değeri = 0.037), diğer sınıflar için mevcut durum alt boyutu bakımından istatistiksel olarak bir farklılık olmadığı gözlenmiştir.

Bulgulardan hareketle, 1. ve 4. sınıftaki bireylerin mevcut durum olgusuna bakışları istatistiksel olarak birbirinden farklıdır denilebilir. Buda öğrencilerin okulda bulunma süreleriyle bağlantılı olarak okulun mevcut durumu dolayısıyla ihtiyaçlarını belirlemede oluşan farkındalıklarının sonucudur şeklinde yorumlanabilir.

Alt Boyutların Kendi İçlerinde İlişki Analizlerinin İncelenmesi:

Pearson korelasyon katsayısı sonuçları incelendiğinde, bütün alt boyutlar birbirlerini istatistiksel olarak aynı yönlü ve anlamlı derecede etkilemektedirler. Çünkü bütün ilişki katsayı değerleri pozitif ve p değerleri de 0.05'den daha küçüktür.

Ayrıca en fazla ilişkinin değişim ihtiyacı ve değişim süreci alt boyutlarında olduğu, en az ilişkinin ise mevcut durum ve değişim sonucu alt boyutlarında olduğu tespit edilmiştir.

SONUÇ

Spor eğitimi veren öğretim kurumlarının değişim ihtiyacını belirlemeye yönelik yapılan çalışmanın bulguları ışığında şu sonuçlara ulaşılmıştır.

Örgütün mevcut durumu incelendiğinde, kurum kültürünün tam anlamıyla oluşturulamaması ya da bu olgunun bir ürünü olan değerlerin kurumu ve amaçlarını tümüyle yansıtamaması nedeniyle öğrencilerin bu değerlerle özdeşleşme konusunda kararsız oldukları ama var olan değerleri yine de ihlal etmedikleri belirlenmiştir. Öğrencilerin kişisel gelişimlerini sağlayacak eğitimlerin ve fayda sağlayacak araştırma projelerinin örgüt yöneticileri tarafından desteklediği söylenebilir. Örgütte hatalı hareketler ceza olarak karşılık bulurken, ödül sisteminin okul yöneticileri tarafından yeterince kullanılmadığı belirlenmiştir. Bunun yanında, örgütte sevgi saygı ve güvene dayalı bir iletişim ortamı oluşturma noktasında başarı sağlandığı söylenebilir. Ayrıca 1. ve 4. Sınıftaki öğrencilerin örgütün mevcut durumu ile ilgili farklı düşündükleri belirlenmiştir.

Öğrencilerin örgütteki olumsuzlukları gidermede sosyal aktivite değişimlerinin arkadaşlık ve dayanışma duygularını güçlendireceğine inandığı belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin örgütün hızla değişen teknoloji yakalayamadığı ve etkin bir eğitim öğretim ortamı oluşturmak adına eksik kaldığını düşündükleri görülmektedir. Örgüt yöneticilerinin ulaşmak istediği hedefleri dolayısıyla vizyon iletimini sıkça dile getirmesinin yanında, örgütte belirli aralıklarla değişime ihtiyaç olup olmadığının araştırılması konusunda yetersiz kaldıkları ve ancak ortaya çıkan sorunlar ve farklılaşan ihtiyaçlar karşısında plansız değişim yolunu seçtikleri belirlenmiştir. Değişim yönetiminde, istenilen sonuca ulaşılabilme adına tüm unsurların desteğine ihtiyaç olmasına karşın örgütte değişim kararlarını üst yönetimin verdiği belirlenmiştir. Ayrıca öğrencilerin örgütün gelecekte başarısını arttırabilmesi için yenilikleri ve değişimi gerekli gördükleri yani değişime açık ve gerekli olduğunun bilincinde oldukları görülmektedir.

Bunun yanında öğrencilerin değişim sürecinde oluşacak direncin kişisel ilişkiler ve arkadaşlıklar yoluyla çözümleneceğini ayrıca bu süreçteki en önemli rollerinin değişim kararına katılmak olduğunu düşündükleri belirlenmiştir.

Nihayetinde, öğrencilerin değişimin gücüne ve gerekliliğine inandıklarını, okulda gerçekleştirilmek istenen değişimin organize ve planlı bir biçimde yönetilmesi ve gerçekleştirilmesi halinde, bütün paydaşların olumlu etkileneceğini ve başarıya ulaşabileceğini, değişim sonucu olarak ta gelecekte örgüt kalitesinin artacağını ve gelişeceğini düşündükleri sonucuna varılmıştır.

Buradan hareketle, Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu'nun değişim ihtiyacı olduğu söylenebilir.

Elde edilen bu sonuçlar çerçevesinde öneriler;

- Örgüt yöneticilerinin kurumun ortak değerleri, sembolleri, inançları ve davranışlarının bütünü olan örgüt kültürü yerleştirmede daha özverili davranması,
- Motivasyonu artırıcı etkisinin olduğu düşünülen ödülün okul yönetimi tarafından yeterince kullanılması,
- İleride huzursuzluk doğuracak, takım çalışmalarını olumsuz etkileyecek, informal iletişimin artmasına sebep olacak ve değişim sürecinde aksamalar meydana getirecek birçok olumsuz etkiyi ortadan kaldırmak adına örgütte arkadaşlık ve dayanışma duygularını güçlendirmeye yönelik sosyal aktivite değişimlerine daha fazla önem verilmesi,
- Okulun gelecekte daha başarılı olabilmesi, eğitim öğretim ortamının kalitesinin yükseltilmesi ve çağdaş bir örgüt oluşturulabilmesi adına örgüte gerekli teknolojinin sağlanması,
- Örgütte belirli aralıklarla değişime ihtiyaç olup olmadığının araştırılması,
- Değişim kararlarında ve bu süreçte öğrencilerin fikirlerinden yararlanılması önerilir.

KAYNAKÇA

1. Aktan CC. Değişim Çağında Yönetim. 2.Baskı. İstanbul: Sistem Yayıncılık; Ekim 2005. 1-3.
2. Bayraktar BB. Organizasyonlarda Değişimi Yaratma ve Yönetme Süreçlerinde Liderlerin Rolü, Türkiye Tekstil Sanayi İşverenleri Sendikası Dergisi, 2003. 285: 40-41.
3. Yeniçeri Ö. Örgütsel Değişimin Yönetimi. Ankara: Nobel Yayıncılık; 2002. 6-121.
4. Büyüköztürk S. Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı. Ankara: Pegem Yayıncılık; 2007. 43.
5. Sipahi B, Yurtkoru ES, Çinko M. Sosyal Bilimlerde SPSS'le Veri Analizi. İstanbul: Beta Basım, 2006. 35.

6. Çalışkan A. Organizasyonel Değişim Yönetimi ve Azerbaycan Cumhuriyeti'ndeki Türk Menşeli İşletmelerde Bir Uygulama. Doktora Tezi. Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İşletme Anabilim Dalı, 2007.
7. Özençel E. Örgütsel Değişimin ve Değişime Direnme Olgusunun Algılanması Üzerine Bir Araştırma. Yüksek Lisans Tezi. Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi, Teftişi, Planlaması ve Ekonomisi Bilim Dalı, 2007.
8. Aksoy İ. İlköğretim Okullarında Görev Yapan Öğretmenlerin Okulda Değişim Yönetiminin Gerçekleştirilmesinde Örgütsel İletişim Rolüne İlişkin Algıları. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Yönetimi ve Denetimi Anabilim Dalı, 2005.
9. Senge P. Beşinci Disiplin. İldeniz A, Doğukan A. (Çev) İstanbul: YKY; 2002. 165.
10. Erdoğan İ. Değişim Yönetimi: Ders Geçme ve Kredili Sistem Üzerine Bir Araştırma. M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi. 2001, 14: 73-98.
11. Allen D. Doğal Değişimin Sonuçları. Executive Excellence Dergisi, 2001. 5(49): 24
12. Güven C. İşgörenlerin Değişim Yönetimini Algılama Düzeylerinin Belirlenmesi ve Kamuda Bir Uygulama. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2006.

Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi (Gazi BESBD) Yazım Kuralları

Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi (Gazi BESBD), yılda dört kez (Ocak, Nisan, Temmuz, Ekim) Gazi Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Yüksekokulu tarafından yayınlanan hakemli bir dergidir. Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi'nde, beden eğitimi ve spor alanlarında yayınlara (Beden Eğitimi ve Spor Öğretimi, Hareket ve Antrenman Bilimleri, Spor Sağlık Bilimleri, Sporda Psiko-Sosyal Alanlar, Spor Yönetim Bilimleri) yer verilmektedir.

Gönderilen yazılar daha önce hiçbir yerde yayımlanmamış olmalıdır. Herhangi bir sempozyum ya da kongrede sunulan yazılarda kongrenin adı, yeri ve tarihi belirtilmelidir. Bir araştırma kurumu ya da fonu tarafından desteklenen çalışmalarda, desteği sağlayan kuruluşun adı ve proje numarası verilmelidir.

Editörlerin ön değerlendirmeye tabi tuttuğu yazılar içerik ve biçim bakımından incelenmek üzere en az iki hakeme gönderilir. Hakemler tarafından düzeltme istenen yazılar gerekli değişiklikler için yazarına geri gönderilir. Düzeltilmiş metni belirtilen süre içinde dergiye ulaştırmak yazarın sorumluluğundadır. Düzeltilmiş metin, gerekli olduğu hâllerde değişiklikleri isteyen hakemlerce tekrar incelenir.

Yazarlar metinleri, Amerikan Psikologlar Birliği tarafından yayınlanan APA's 'Publication Manual of American Psychological Association (6. Baskı), 2009' adlı kitapta belirtilen yazım ilkelerine uygun olarak yazmalıdırlar.

Yayımlanması için dergiye gönderilen yazıların, kabul edildikten sonraki yayın hakkı, yayınlandıktan sonraki her türlü telif hakkı Gazi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi'ne aittir.

Yayımlanan yazıların her türlü sorumluluğu yazarlara aittir.

Dergiye gönderilen yazıların incelenmeye alınması için aşağıdaki şartların yerine getirilmesi gerekmektedir:

1. Yazı Microsoft Word yazılım programı ile Times New Roman 12 punto ile 1,5 satır aralıklı ve 2,5 cm'lik kenar boşlukları bırakılarak ve 20 sayfayı geçmeyecek şekilde yazılmalıdır.

2. Tablo, şekil, resim, grafik ve benzerlerinin derginin sayfa boyutları dışına taşmaması amacıyla 10 x17 cm'lik alanı aşmaması gerekir. Bundan dolayı, tablo, şekil, resim, grafik vb. daha küçük punto ve tek aralık kullanılarak yazılmalıdır. Resim, grafik ve benzerlerinin ayrı bir dosya hâlinde ve jpg formatında kaydedilmesi baskı kalitesi açısından gereklidir.

3. Yazı 1 kopya isimli ve 2 kopya isimsiz olarak ve CD'ye kaydedilerek posta yolu ile ya da Microsoft Word yazılım programı formatında e-mail yolu ile gönderilmelidir.

4. Yazılarda Türk Dil Kurumunun imlâ (yazım) kılavuzu örnek alınmalı, yabancı sözcükler yerine olabildiğince Türkçe sözcükler kullanılmalıdır. Türkçe'de pek alışılmamış sözcükler yazıda kullanılırken ilk geçtiği yerde yabancı dildeki karşılığı parantez içinde verilmelidir (Türkçe ve İngilizce).

5. Yazılar, başlık sayfası, özet (Türkçe ve İngilizce), anahtar sözcükler, ana metin, kaynaklar, ekler, tablolar, şekil başlıkları, şekiller, yazar notları, yazışma adresi, e-posta adresi ve genişletilmiş İngilizce özet (summary) bölümlerini içermelidir.

a) Başlık sayfası:

En fazla 10-12 kelimededen oluşan makale başlığı, kısa başlık (kelimeler arasındaki boşluklar ile beraber en fazla 50 karakter), yazarların adı ve soyadı, unvanı ve çalıştığı kurumu içermelidir. Araştırmanın adı araştırmanın temel konusunu, eğer varsa bağımlı ve bağımsız değişkenleri kapsayacak iyi seçilmiş ve sıralanmış en çok beş ya da altı sözcükten oluşmalıdır.

b) Özet ve anahtar sözcükler:

Araştırmanın Türkçe ve İngilizce özetleri araştırmanın amacını, araştırmanın yöntemini, araştırmada varılan sonucu ve yapılan başlıca önerileri kapsamalıdır. Özet, Türkçe ve İngilizce olmak üzere her iki dilde 'Özet' ve 'Abstract' başlıkları altında 200 kelime olmalıdır. Anahtar sözcükler (3 ile 10 arasında) Türkçe özetin altında 'Anahtar kelimeler' ve İngilizce özetin altında 'Keywords' başlığı kullanılarak verilmelidir. Türkçe ve İngilizce özetin her biri yeni bir sayfadan başlamalıdır.

c) Ana metin:

Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Görgül makalelerde metin, sırasıyla giriş, yöntem, bulgular, tartışma ve sonuç bölümlerinden oluşmalıdır. Derleme türü makalelerde, makalenin içeriğine bağlı olarak bu sıra izlenmeyebilir. Kısa başlık her sayfanın sağ köşesinde, yanında sayfa numarası olacak şekilde tekrarlanmalıdır. Ana metnin ilk sayfası "Giriş" alt başlığı ile başlamalıdır. Yöntem, Bulgular, Tartışma ve Sonuç bölümleri yeni bir sayfadan başlamaz. Bir bölüm bittikten sonra, aynı sayfada diğeri onu izler. Diğer bölümlerde mutlaka bölüm başlıkları kullanılmalıdır.

Bu bölümde, gerekçeleri ile birlikte problem ve araştırmanın kuramsal ya da kavramsal çerçevesi ortaya konulmalıdır. Test edilecek hipotezler ve dayanakları belirtilmeli ya da araştırmanın amacı ifade edilmelidir. Bunlar yapılırken başka kaynaklardan paragraflar halinde alıntılarının yapılması yerine araştırmacı kendi sözcükleri ile yazının mantığını oluşturmalı, dolaylı aktarma yoluyla görüşleri ifade etmeli, bir görüşü destekleyen, bu görüşe karşı çıkan ya da tarafsız kalan kaynaklar verilmelidir. Şüphesiz gerektiğinde doğrudan aktarma da yapılabilir. Genelden özele, geçmişten bugüne doğru ya da daha başka ama mutlaka mantıklı bir sıra izlenmelidir. Tanımlar, kısaltmalar, varsayımlar ve sınırlılıklar, eğer varsa, bu bölümde gerekçeleri ile birlikte sunulmalıdır. Araştırmanın bu bölümü bir bütün olarak verilebileceği gibi gerektiğinde alt başlıklar altında da verilebilir.

Yöntem bölümü örneklem, veri toplama araçları ve işlem olmak üzere 3 alt bölümden oluşmalıdır.

Yöntem bölümünde, araştırmada izlenecek yöntem araştırmanın tekrarına imkân verecek şekilde açık ve anlaşılır bir dille ifade edilmelidir. Bu bilgiler araştırmanın türünü, desenini, evren ve örneklemini, veri toplama araçlarını, veri toplama biçimini ve verilerin nasıl analiz edileceğini içermelidir. Eğer izlenecek yöntemin gerekçeleri problem bölümünde tartışılmamış ise burada mutlaka tartışılmalıdır. Veri toplama araçlarının özellikleri, geliştirilmesi, geçerliliği ve güvenilirliği konusunda bilgi verilmelidir. Verilerin analizinde kullanılan istatistiksel teknikler, kullanıma amacı, kullanılan anlamlılık düzeyleri belirtilmelidir.

Bulgular araştırmanın denencelerini test etmek amacı ile kullanılan istatistiksel analizleri, her değişkene ait ortalama ve standart sapma değerlerini içermelidir. Tablolar ve şekiller ayrı bir sayfada yazının en sonunda verilmelidir. Ayrıca verilecek olan tablolarda ortalamalar " \bar{X} " şeklinde, standart sapmalar da "S" şeklinde gösterilmelidir.

Bulgular ve yorum bölümünde bulgular, araştırmanın amacına uygun olarak sıra ile sunulmalıdır. Tablolarda verilen bilgiler bir de yazı ile tekrar edilmemeli ancak tabloda dikkati çeken özel durumlara işaret edilmelidir.

Gerçeklerle yorumlar kesinlikle birbirine karıştırılmamalı, istatistiksel değerlendirmeler gerçekler içinde sunulmalıdır. Yorumlar diğer araştırma sonuçları ile birlikte değerlendirilmeli, destekleyen, farklı çıkan bulgulara işaret edilmeli, bunlardan ne anlaşılması gerektiğine işaret edilmeli, gerektiğinde bulgulara ilişkin tahminlere de yer verilmelidir. Bulgular ve yorum bir bütün hâlinde verilebileceği gibi alt amaçlar ya da ona işaret eden farklı başlıklar altında, sırası ile sunulabilir. Makalelerde, özne olarak belirsiz üçüncü tekil şahıs kullanılmalıdır.

Sonuç ve öneriler bölümünde araştırmanın amacına uygun, ona cevap niteliğinde bir sonuç ortaya konulmalıdır. Sonuç mutlaka bulgulara dayalı ve onlarla açıklanabilen bir yapıda olmalıdır. Bu araştırmanın bulguları ve ulaşılan sonucun ışığı altında uygulama ve araştırma önerilerine yer verilmelidir.

Sıklıkla kullanılan istatistiksel teknikler metin içinde rapor edilirken aşağıda belirtilen şekilde olmalı ve italik yazılmalıdır.

Varyans analizi:

...SED değişkeninin temel etkisi anlamlıdır, $F(1,123) = 5.43, p < .05$.

Korelasyon ve ki-kare değerleri rapor edilirken denek sayısı (n) ve t, F çoklu karşılaştırmalar (Tukey testi gibi) rapor edilirken serbestlik derecesi (sd) mutlaka verilmelidir. Regresyon analizleri rapor edilirken R , R^2 , F , $Beta$, t ve p değerleri; faktör analizi rapor edilirken ise her bir faktör altındaki maddelerin faktör yükleri (factor loadings) ve her bir faktörün açıkladığı varyans bilgileri verilmelidir.

Tartışma bölümü, araştırma bulgularının literatür ışığında açıklanmasını, tartışılmasını içermelidir.

d) Kaynaklar:

Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Metin içinde belirtilen tüm kaynaklar 'Kaynaklar' listesi içinde yer almalıdır.

Metin içinde kaynağın belirlenmesi dipnot şeklinde değil, yazarın soyadı, yayın tarihi, doğrudan aktarmalarda sayfa numarası verilerek yapılmalıdır. Örnekler:

Sevim, (2002) ..., Sevim'e (2002:15) göre ...,

Gysbergs ve Henderson (1997) ..., Gysbergs ve Henderson'a (1997) göre ...

Kavcar, Oğuzkan ve Sever (2002) ...

Yazar sayısı 3 ile 5 arasında ise, metin içinde geçtiği yerde yukarıda olduğu gibi verilir, daha sonra ise Kavcar ve arkadaşları (2002) ... olarak verilmelidir.

Yazar sayısı 6 veya daha fazla ise metin içinde ilk geçtiği yerden itibaren Kavcar ve arkadaşları (2002) olarak verilmelidir.

Cümle sonunda, parantez içinde birden fazla esere atıfta bulunuluyorsa, kaynaklar yayın tarihi sırası ile verilmelidir.

Paragraf sonunda kaynaklar, parantez içinde yazar soyadı ve yayın tarihi ile verilmelidir (İmamoğlu, 2002).

Kaynaklar bölümünde kaynaklar alfabetik sıra ile verilmelidir. Birden fazla yazarlı Türkçe ve yabancı kaynaklar için son yazarın soyadından önce 've' yazılmalıdır.

Kitaplar

Sevim, S. (2002). *Basketbolda Kondisyon Antrenmanı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Dergiler

Tamer, K. (1995). Çeşitli Koşu Programlarının Aerobik-Anaerobik Güç ve Akciğer Fonksiyonlarına Etkileri ile İlişki Düzeylerinin Belirlenmesi, *Performans*, 1(3): 145-152.

Tezler

İmamoğlu, A. F. (1989). *Yükseköğretim Kurumlarında Beden Eğitimi ve Spor Faaliyetlerinin Yönetimi ve Etkinliği* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya

Bildiriler

Gökdemir, K. (1999). *Yüksek İrtifanın Yetişkin Sedanterlerin Bazı Fizyolojik Parametreleri Üzerine Akut Etkisi*, XI. Balkan Congress of Sports Medicine, 26-30 Nisan, Antalya

Editörlü kitaplar

Güçlü, N. (2000). İletişim. İçinde: L. Küçükahmet (Ed.), *Sınıf Yönetimi*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

El Kitapları

Özgüven, İ. E. (1992). HKE Hacettepe kişilik envanteri el kitabı (İkinci revizyon) Ankara: Odak Ofset.

Çeviri kitaplar

Hellman, H. (2001). *Büyük Çekişmeler: Bilim Tarihinden Seçilmiş On Tartışma* (Çev. Füsün Baytok). Ankara: TÜBİTAK.

Anonim

The Chicago Manual of Style: Fourteenth Edition. (1993). Chicago: The University of Chicago Press.

Gazete Makalesi

Ekşi, O. (2002, 03, 23). İstenen bu muydu? *Hürriyet Gazetesi*. 21.

Kurum yayınları

Devlet Planlama Teşkilatı. (2000). Uzun Vadeli Strateji ve Sekizinci Beş Yıllık Kalkınma planı 2001-2005. Ankara: DPT.

WEB Sitesine Atıfta Bulunma

Bir Web sitesinin tümüne (sitedeki belli bir sayfaya değil) atıfta bulunmak için, sitenin adresini vermek yeterli olacaktır. Örneğin,

Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Derneği, (<http://www.pdr.org.tr>).

Duyuru

Children's Defense Fund. (2000, Şubat 25). Urge Congress to Support Increase Investments in Child Care, Head Start and After-School in the FY2001 Budget [Duyuru]. Washington, DC: Autor. İnternet'ten 13 Mart 2000'de elde edilmiştir: <http://www.childrensdefense.org/takeaction/childcare.html>

Özet

Irak, M. (1998). Uykü ve bilgi işleme süreçleri. Türk Psikoloji Yazıları, 1(1), 17-30. İnternet'ten 08 Ocak 2000'de elde edilmiştir: <http://www.psikolog.org.tr/tpy/1/metehan.htm>

Bir Web sitesinde belirli bir sayfa

Türk Psikologlar Derneği Deprem Özel Çalışma Grubu Basın Bildirisi: Deprem Bölgesi Eğitim Öğretim Yılına Hazır mı? (22 Eylül, 1999) Ankara: Türk Psikologlar Derneği. İnternet'ten 08 Ocak 2000'de elde edilmiştir. <http://www.psikolog.org.tr/deprem/basimbildiri5.htm>

Elektronik dergiler

VandenBos, G., Knapp,S., & Doe, J. (2001). Role of reference elements in the selection of resources by psychology undergraduates [Electronic version]. Journal of Bibliographic Research, 5, 117-123.

Elektronik Veri Tabanlarından Alınan Makale ve Özetlere Atıfta Bulunma

Elektronik veri tabanları için tarih (CD-ROM'lar için belirtilmez), kaynak (örn.,SSCI, ERIC) ve veritabanının adı ile diğer ek bilgiler (madde numarası gibi) belirtilmelidir. Web kaynakları için ise, o veritabanına giriş sayfasının adresi (URL) verilmelidir. (örnek; <http://www.ebscho.com>).

Örnekler

I) Saracho, O. N.(1999). A Factor analysis of preschool children's play strategies and cognitive style. Educational Psychology, 19(2), pp 165+ İnternet'ten 08 Ocak 2000'de EBSCO veri tabanından (Academic Search Elite) alınmıştır: <http://www.ebsco.com>

II) EBSCO web sitesi, Academic Search Elite, Business Search Elite, ERIC gibi onlarca veri tabanını bünyesinde bulundurmaktadır. Bu nedenle atıfta bulunurken EBSCO web sitesinden alındığı ifadesine ek olarak ilgili veri tabanının adı da (yukarıdaki örnekte Academic Search Elite) belirtilmelidir.

e) Ekler: Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Araştırmada kullanılan ölçekler gibi ek bilgileri içerir.

f) Tablolar: Metin içerisinde yerleri belirtilerek yeni bir sayfadan başlamalıdır ve her bir tablo ayrı bir sayfada verilmelidir. Tablo numarası ve tablo başlığı tablonun üstünde yer almalı ve italik yazılmalıdır.

g) Şekil başlıkları ve şekiller: Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Şekil numarası ve şekil başlıkları aynı sayfada alta verilmelidir. Şekillerin her biri ise ayrı sayfalarda verilmelidir. Şekil numarası ve şekil başlığı şeklin altında yer almalıdır. Özel baskı gerektiren şekil ve fotoğraflarla ilgili giderler, yazar tarafından karşılanır.

h) Yazar notları: Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Eğer araştırma bir tez çalışmasının özeti ise veya araştırmayı destekleyen kurum(lar) var ise bu bölümde belirtilmelidir. Ayrıca araştırmacının, araştırmaya katkılarından dolayı teşekkür etmek istediği kişiler de bu sayfada belirtilmelidir.

ı) Yazışma adresi: Yeni bir sayfadan başlamalıdır. Yazarın veya yazarlardan bağlantı kurulabilecek olan kişinin adresi, telefon numarası ve varsa belgegeçer numarası ile e-posta adresi bu bölümde yer almalıdır. Tek kopya olması yeterlidir.

6. Yazılarda ifade edilen düşüncelerden yazarları sorumludur.

7. Gazi BESBD'de yayımlanan yazılardan ancak kaynak gösterilerek alıntı yapılabilir. Yazının içeriğinde olabilecek çarpıtmalardan, alıntıyı yapan ve yayımlayan kişi ya da kuruluşlar yasalar karşısında sorumludur.

8. Gazi BESBD'ye gönderilen yazılar yayımlansın ya da yayımlanmasın geri gönderilmez.

9. Yayın Kurulu, yazıda gerekli gördüğü sözcükleri değiştirebilir.

10. Kurallara uymayan yazılar yayımlanmaz.

11. Gazi BESBD'de yayımlanan yazılar için herhangi bir ücret ödenmez.

12. Yayımlanan her araştırmanın verilerinin 5 yıl süre ile araştırmacı tarafından saklanması zorunludur. Yayın politikamız gereğince zaman zaman bazı yazıların verileri ve analiz programları yazarlarından istenebilecektir.

gazibesyo.dergi@gmail.com adresinden yayın koordinatörlüğü ile iletişime geçilebilir.

GAZI JOURNAL OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS SCIENCES

Submission Guidelines

Focus and Scope

Gazi Journal of Physical Education and Sport Sciences (Gazi JPRESS) is a refereed journal published quarterly (January, April, July, October) by Gazi University School of Physical Education and Sports. The journal seeks to serve the professional interests of individuals working in various physical education and sports disciplines. Preferences are given to articles that report educational research, suggested models, reviews of recent literature and discussions that are relevant to educational concerns and issues.

Manuscript Style and Format

APA Style (the style set by the American Psychological Association, sixth edition) is used for text references and notes. To be considered for publication, manuscripts should be written in Times New Roman, 12 pt., 1.5 spacing throughout with margins of 2.5cm. and should not exceed 20 pages.

Submission Requirements

Gazi JPRESS publishes only original works that have not been previously published and that are not under consideration by any other publication. Manuscripts will be sent to at least two referees and they will be sent back to the authors for any corrections when necessary.

Each submission must contain the following components: Title page, abstract (Turkish and English), key words, main text, references, summary (extended summary) appendices, tables, figure titles, figures, notes and correspondence addresses. Tables, figures, pictures and graphics should not exceed margins. For this reason, they can be written with a smaller pt. and with single spacing.

One named copy and two unnamed copies of the manuscript and one CD should be posted or sent by e-mail in Microsoft Word format.

Authors are responsible for opinions expressed in the article. Articles published in the Gazi JPRESS should only quote by showing references. Manuscripts submitted to the Gazi JPRESS will not be returned whether they are published or not. Publishing committee may change words if necessary. Articles that do not comply with the rules will not be published.

No fee will be given to the authors publishing in the Gazi JPRESS. All rights are reserved after manuscripts are published.

It is obligatory for the researchers to keep the data for 5 years. Due to our publishing policies, from time to time some of the data and analysis programmes may be requested from the authors.

